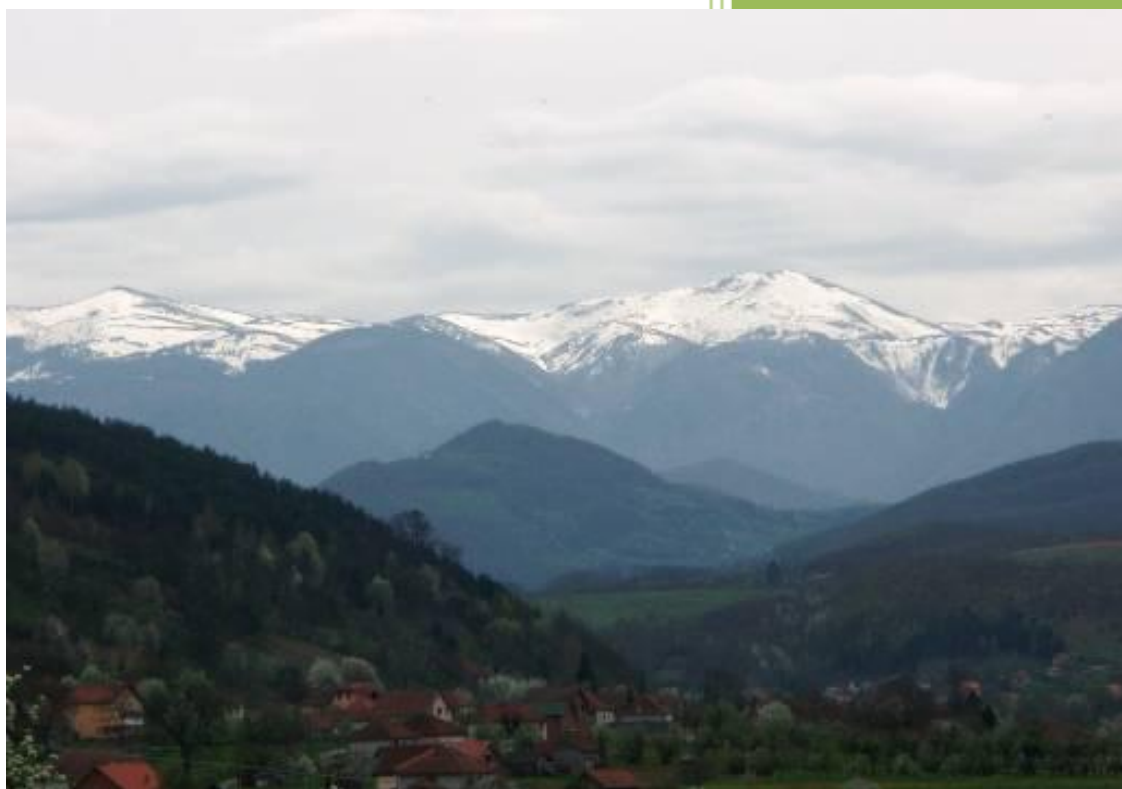

**Izvještaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za
Izmjene i dopune Prostorno - urbanističkog plana
opštine Bijelo Polje**

VERDE PROJEKT d.o.o.

Podgorica

septembar, 2020.

OBRADIVAČ: Ministarstvo održivog razvoja i turizma

NARUČILAC: Vlada Crne Gore

RADNI TIM:

Vesna Jovović, dipl.inž.pejz.arh. - koordinator tima

Aleksandra Tošić, dipl.inž.arh. - član tima

Jasmina Gardašević, dipl.biolog - član tima

IZVRŠNI DIREKTOR
Vesna Jovović, dipl.inž.pejz.arh.

Sadržaj:

UVOD	4
1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA LOKALNE STUDIJE LOKACIJE I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	5
1.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJI I CILJEVI PLANA	5
1.2. KONCEPT PLANA	7
1.3. USLOVI JAVNIH PREDUZEĆA, USTANOVA I DRUGIH INSTITUCIJA	45
2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE	49
2.1. PRIRODNE KARAKTERISTIKE PODRUČJA	49
2.2. STANJE KVALITETA ŽIVOTNE SREDINE	69
2.3. POSTOJEĆE STANJE – STVORENE STRUKTURE	81
2.4. STANJE NA LOKACIJI I ŠIRE UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE	82
3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA	83
4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA PLANOM	85
5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE OD ZNAČAJA ZA PLAN	86
5.1. NAČIN ODREĐIVANJA	86
5.2. OPŠTI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	86
5.3. POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	87
6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU	88
6.1. METODOLOGIJA, KRITERIJUMI, INDIKATORI I EVALUACIJA ZNAČAJA UTICAJA	88
7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA DO KOJIH DOVODI REALIZACIJA PLANA	95
8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA	98
9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	99
10. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)	99
11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	102
12. REZIME	103
I ZAKONSKI PROPISI OD ZNAČAJA ZA IZRADU STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	106
II LITERATURA	107

UVOD

Izveštaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je instrument kojim se opisuju, vrijednuju i procjenjuju mogući značajni uticaji planskih rješenja na životnu sredinu do kojih može doći implementacijom plana. Takođe, strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu se određuju mjere prevencije, minimizacije, ublažavanja, remedijacije ili kompenzacije štetnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, jednom rječju, određuju mjere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Sprovođenje strateške procjene životne sredine zasniva se na sljedećim osnovnim načelima:

- Što ranije uključivanje strateške analize u proces izrade planova i programa, a svakako prije nego što se donesu konačne odluke;
- Ispitivanje ekoloških efekata varijantnih rješenja, što će pomoći da se utvrdi kako promjene planova i programa mogu smanjiti ekološki rizik;
- Metodologija sprovođenja strateške analize nije univerzalno propisana, već se na osnovu opštih preporuka primjenjuje metodologija prilagođena konkretnim okolnostima, u ovom slučaju Plana;
- Obuhvat analize mogućih ekoloških efekata treba da bude u saglasnosti sa razmjerama očekivanih efekata;
- Koristiti postojeće mehanizme za analizu ekoloških efekata, uključujući javnost, vrjednovati učinak analize i pripremiti izveštaj sa rezultatima.

Izveštaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu urađen je u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG, br. 52/16).

Izmjene i dopune PUP-a Bijelo Polje se odnose na preispitivanje namjene površina sa ciljem definisanja biznis zona kao površina pogodnih za investiranje u privredne objekte, a koje su određene opštinskom Odlukom o osnivanju biznis zona na teritoriji opštine Bijelo Polje. Realizacija planiranih aktivnosti može da dovede do povećanja zauzetosti prostora i do promjene morfologije terena, a samim tim i do privremenog ili trajnog gubljenja staništa biljnog i životinjskog svijeta.

Cilj izrade Strateške procjene je sagledavanje uticaja predmetnog planskog rješenja na segmente životne sredine i zdravlje ljudi kao i da se propiše obaveza preduzimanja određenih mjera radi obezbjeđenja zaštite životne sredine i unaprijeđenja održivog razvoja integrisanjem osnovnih načela zaštite životne sredine u planska rješenja u toku izrade i usvajanja plana.

Izveštaj o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je sastavni dio planskog dokumenta.

1. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA LOKALNE STUDIJE LOKACIJE I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

1.1. PRAVNI I PLANSKI OSNOV, SADRŽAJI I CILJEVI PLANA

1.1.1. Pravni osnov

Odluku o izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana opštine Bijelo Polje, br. 101-656/40 od 26. jula 2019. godine, donijelo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma ("Sl. list CG", br. 046/19) na osnovu člana 9 Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "S. list CG", br. 59/11 i 52/16).

1.1.2. Planski osnov

Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana opštine Bijelo Polje predstavljaju smjernice Prostorno urbanističkog plana opštine Bijelo Polje i druga dokumentacija sa lokalnog i državnog nivoa (razvojna dokumenta, studije, mišljenja, podaci nadležnih institucija, inicijative i zahtjevi korisnika prostora), kao i stvoreni uslovi (dalekovod, pristupni put...) i mogućnosti primjene i realizacije definisanih planskih opredjeljenja važećeg PUP-a.

Prostorno urbanistički plan opštine Bijelo Polje do 2020 (Izvod)

(Sl.list CG - opštinski propisi, broj 7/14)

I PLANSKA RJEŠENJA KOJA SE ODOSE NA CIJELU OPŠTINU

4. Implementacija Prostorno-urbanističkog plana opštine

4.9. Smjernice za realizaciju plana

Kako bi se uspješno realizovao ovaj planski dokument, neophodno je sprovesti sljedeće aktivnosti: (između ostalog): uklanjanje biznis barijera i stvaranje preduslova (lokacioni, sistemski, finansijski i drugi) za privlačenje investitora, naročito za proizvodne i turističke razvojne projekte);

Mjere:

- Otvaranje novih radnih mjesta i zapošljavanje stručnih kadrova;
- Smanjenje poreskih i drugih obaveza i valorizacija vrijedne imovine;
- Intenzivnija institucionalna podrška za razvoj MSP;
- Zavod za zapošljavanje;
- Regionalni biznis centar za razvoj MSP;
- Centar za preduzetništvo;
 - kroz valorizaciju prirodnih potencijala Bijelog Polja stvoriti povoljan ambijent za biznis;
 - koristiti olakšice i ponude za biznis zone;
- podsticati konkurenciju - poboljšati lokalni biznis ambijent; poboljšati komunikaciju sa „malim“ proizvođačima
- Uređenija i stabilnija fiskalna politika na nivou države i opštine, ulazak u novi ciklus koji znači dinamičniji razvoj kroz kapitalne investicije, zapošljavanje i otvaranje perspektive za razvoj malog i srednjeg biznisa.
- Program otvaranja biznis zona podstiče na traženje posla, a ne ostvarenje socijalnih davanja.
- Treba odlučiti koji projekti donose najviše koristi.

Započete investicije:

Kapitalne investicije za Bijelo Polje su:

- formiranje biznis zona.

Za formiranje Izmjena i dopuna PUP-a Bijelo Polje korištene su smjernice iz dijela PUP-a koje se odnose na privredne djelatnosti 3.4. Prostorni razvoj i razmještaj privrednih djelatnosti.

Za lokacije koje se nalaze u zahvatu Generalnih urbanističkih rješenja Bijelo Polje, Bistrica, Zaton, Pavino Polje korištene su smjernice koje se odnose na razvoj privrede i definisane namjene kao što su poljoprivreda, mješovita namjena i industrija i proizvodnja.

Plan razvoja biznis zona u Crnoj Gori (Ministarstvo ekonomije)

Biznis zone su projekt Vlade Crne Gore kojim se želi podsticati razvoj malog i srednjeg preduzetništva na infrastrukturno opremljenom zemljištu.

Razvojem biznis zona na nivou jedinica lokalne samouprave želi se podsticati ravnomjeran razvoj Crne Gore i povećanje zaposlenosti.

Osnovni cilj projekta je osnivanje industrijskih, poslovnih, odnosno preduzetničkih zona koje se smještaju u gradovima i koje omogućavaju povoljnije uslove za razvoj.

Biznis zona je ograničeni prostor unutar kojeg se odvija određena privredna djelatnost. Biznis zone su oblik preduzetničke infrastrukture koji predstavlja građevinski uređen i komunalno opremljen prostor, a namijenjen je za usklađeno i plansko korišćenje od strane većeg broja preduzeća i preduzetnika, pri čemu planski i usklađen pristup omogućava zajedničko korišćenje prostora, komunalnih, administrativnih, finansijskih, tehničkih i drugih usluga, ostvarujući tako niže troškove poslovanja. Prema tome, biznis zona nije funkcionalni nego prostorni pojam.

Biznis zone bi mogli definisati kao planirani ili organizovani dio zemljišta koji je podijeljen transportnim mrežama, sa ili bez izgrađenih objekata i parcela pogodnih za industrijske aktivnosti.

Uslovi za osnivanje biznis zona, klasifikacija prema strateškom značaju, uspostavljanje, uređenje i upravljanje, unapređenje infrastrukture u biznis zonama i druga pitanja od načaja za rad biznis zona uređuju se Uredbom o biznis zonama ("Sl. list Crne Gore", br. 077/16).

Opština Bijelo Polje - Odluka o osnivanju Biznis zona

Opština Bijelo Polje je donijela Odluku o osnivanju Biznis zona „Nedakusi“, „Cerovo“, „Vraneška dolina“, „Bistrička dolina“, „Rakonje-Ravna Rijeka“ i „Ribarevine-Poda“ broj: 02-4891 od 23.05.2018. godine.

Ova odluka sadrži podatke o lokaciji, načinu upravljanja, načinu finansiranja, infrastrukturnog opremanja biznis zona, vrste djelatnosti koje se mogu obavljati u biznis zonama, olakšice koje se mogu odobriti korisnicima biznis zona, međusobna prava i obaveze osnivača i vlasnika ako je lokacija ili dio lokacije biznis zone u privatnom vlasništvu i druga pitanja, u cilju podrške ekonomskom razvoju opštine, podsticanja investicija i otvaranja radnih mjesta.

1.1.3. Ciljevi plana

Cilj izrade IDPUP-a definisan je Programskim zadatkom: Kroz izradu Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je stvoriti prostorno planske preduslove za ekonomski razvoj Opštine, podsticanja investicija i otvaranja radnih mjesta, pa je iz tog razloga neophodno inicirati izmjene prostorno planske dokumentacije za realizaciju projekta biznis zona.

Odlukom o osnivanju biznis zona "Nedakusi", "Cerovo", "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje - Ravna Rijeka" i "Ribarevine - Poda" ("Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 19/18 i 48/18) Opština Bijelo Polje osnovala je biznis zone "Nedakusi", "Cerovo", "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje-Ravna Rijeka" i "Ribarevine-Poda" na području te opštine.

Odlukom je definisano da Izmjene i dopune PUP-a obuhvataju lokacije određene za biznis zone na teritoriji opštine Bijelo Polje, određene Odlukom o osnivanju biznis zona "Nedakusi", "Cerovo", "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje - Ravna Rijeka" i "Ribarevine - Poda" ("Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 19/18 i 48/18), te da će se raditi i Strateška procjena uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", broj 80/05 i "Sl. list CG", br. 59/11 i 52/16).

Izmjene i dopune PUP-a se odnose na preispitivanje namjene površina sa ciljem definisanja navedenih biznis zona kao površina pogodnih za investiranje u privredne objekte.

1.2. KONCEPT PLANA

1.2.1. Obuhvat i granice plana

Ukupna površina katastarskih parcela svih biznis zona iznosi 2 194 894 m² od čega je u privatnoj svojini 1 192 997 m², a u državnoj svojini 1 001 897 m² koje su u svojini države Crne Gore, sa pravom raspolaganja Opštine Bijelo Polje.

Lokacija 1 "Nedakusi": obalom Lima od kraja Pruške nizvodno do Strojtanickog mosta, zatim Strojtanickim putem sjeverozapadno do željezničke pruge, zatim prugom do početka Pruške. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 921.595m², od čega je u privatnoj svojini 714.135m², a u državnoj svojini 207 460 m² koje se nalazi u obuhvatu zahvata DUP-a industrijska zona.

Lokacija 2 "Cerovo": obuhvata zemljište i objekte skladišta "Cerovo". Biznis zonu čine katastarske parcele u državnoj svojini (dva lokaliteta), ukupne površine 313.877m² koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostorno urbanističkog plana.

Lokacija 3 "Vraneška dolina": obuhvata zemljište pored putnog pojasa regionalnog puta Slijepač most - Pljevlja, u dijelu Slijepač most - Kovren. Biznis zonu čine katastarske parcele u privatnoj svojini razvrstane u 11 lokaliteta, ukupne površine 230.690 m² koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostorno urbanističkog plana.

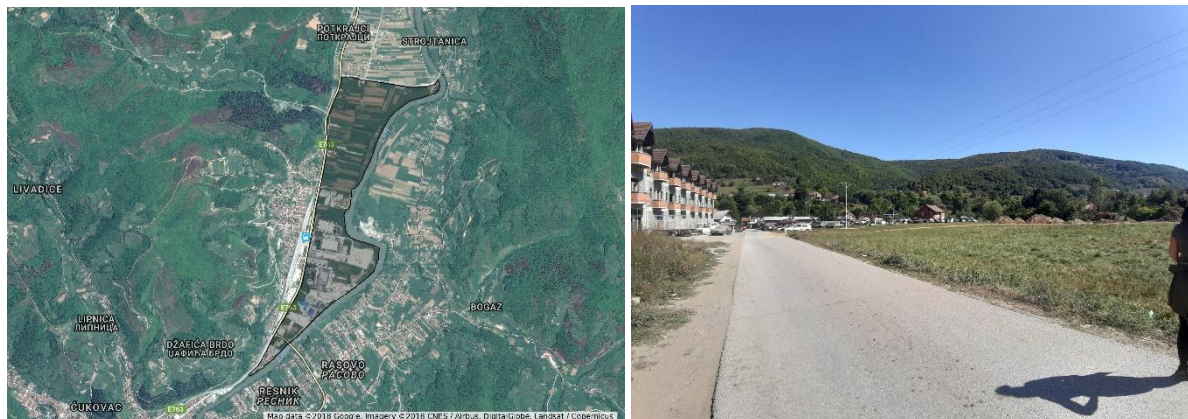
Lokacija 4 "Bistrička dolina": obuhvata zemljište od ušća rijeke Bistrice u Lim, zatim uzvodno dolinom rijeke Bistrice do naselja Bistrica. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 267.490 m² od čega je u privatnoj svojini 74.291 m² u državnoj svojini 193.199 m² razvrstanih u 13 lokaliteta koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostornog plana.

Lokacija 5 "Rakonje - Ravna Rijeka": obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Bijelo Polje - Podgorica, u dijelu od podvoznjaka Rakonje do Ravne Rijeke. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 134.724 m² od čega je u privatnoj svojini 77.046 m² u državnoj svojini 57.678 m², razvrstanih u 9 lokaliteta koje se nalaze u obuhvatu zahvata GUR-a, DUP-a i Prostorno urbanističkog plana.

Lokacija 6 "Ribarevine - Poda": obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Ribarevine - Berane, u dijelu od mosta Ribarevine do Poda. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 326 518 m² od čega je u privatnoj svojini 96 835 m² u državnoj svojini 229 683 m² razvrstanih u 13 lokaliteta koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostornog plana.

1.2.2. Koncept organizacije prostora

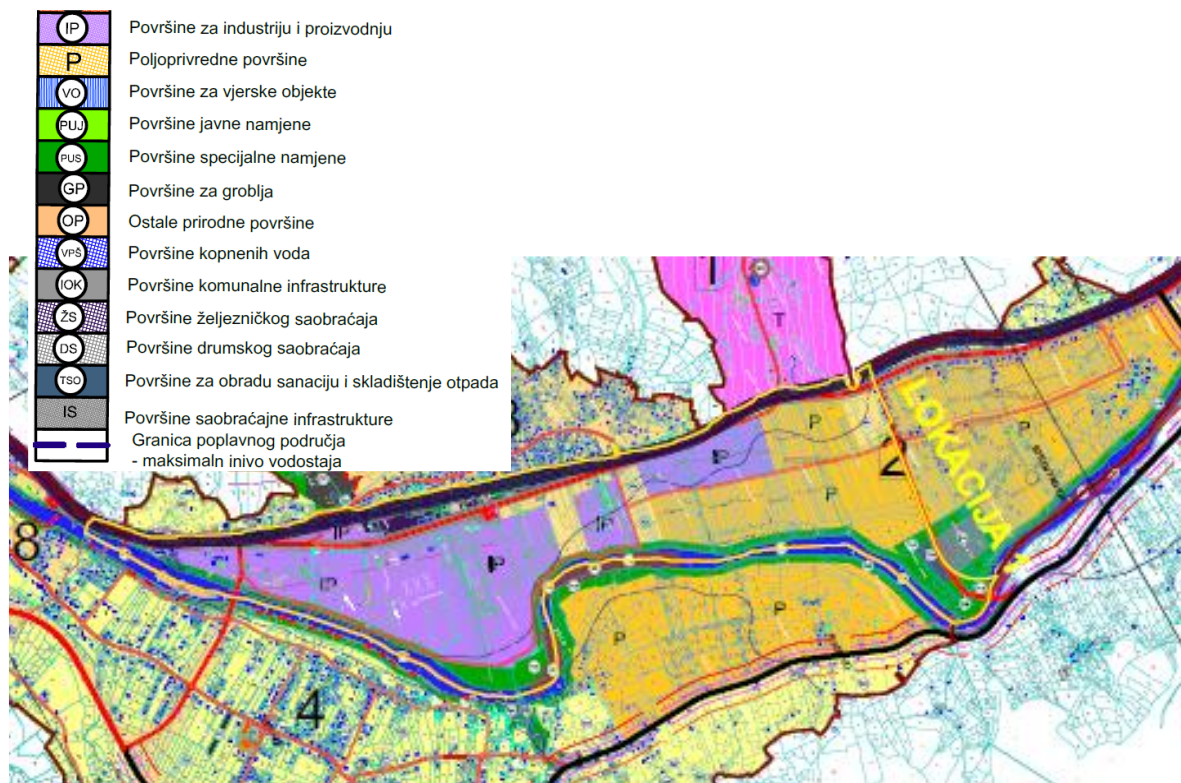
1. Zona "Nedakusi" (1523178 m²) se nalazi u zahvatu Generalnog urbanističkog rješenja Bijelo Polje (GUR) i u Zahvatu DUP-a "Industrijska zona" (podzona A).

Slika: Lokacija "Nedakusi"

Planirana namjena

- PUP Bijelo Polje – naselje N (manji dio šume Š, dio površinske vode VPŠ, ostalo prirodnozemljište OP),
- GUR Bijelo Polje – poljoprivreda P, mješovita namjena MN, površine za industriju i proizvodnju IP, stanovanje male gustine SMG i ostale namjene (DS, ŽS, VPŠ, PUS, PUJ, TSO, GP, konces podr. i OP).

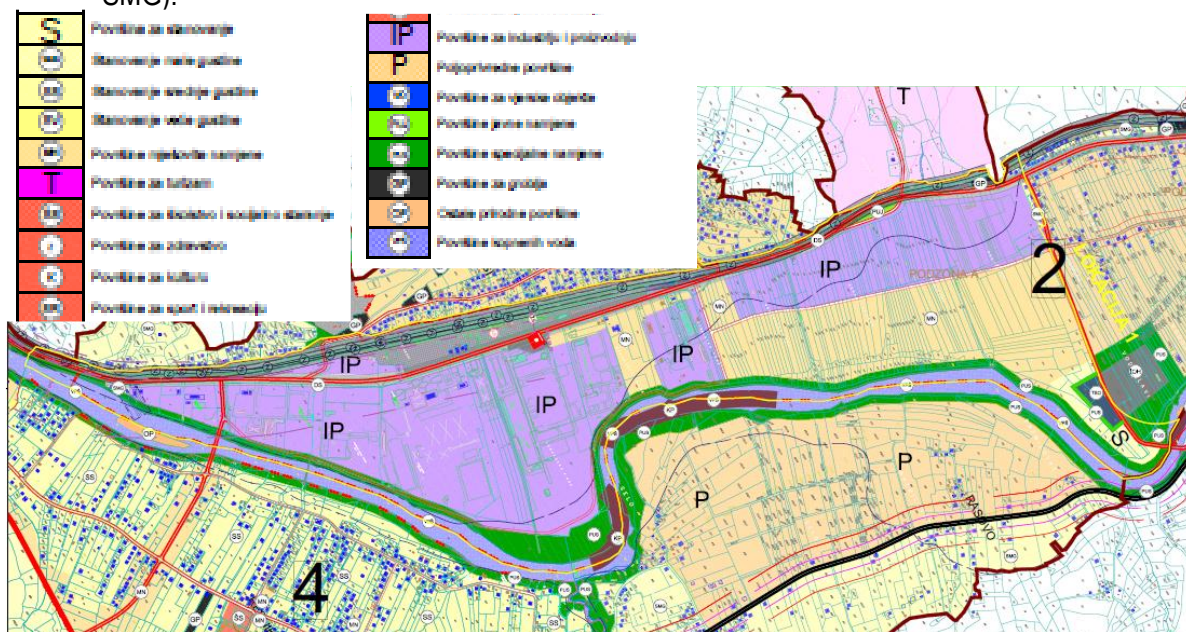

Slika: Izvod iz GUR Bijelo Polje (list br. 1g - Namjena površina - sa granicom lokacije)

Planirano Izmjenama i dopunama

Unutar lokacije, u odnosu na namjenu planiranu GUR-om Bijelo Polje (za podzonu A – DUP Industrijska zona) izvršena je izmjena namjene:

- poljoprivreda P u namjenu IP - industrija i proizvodnja,
- poljoprivreda P u mješovitu namjenu MN
- mješovita namjena MN u industriju i proizvodnju IP
- u dijelu namjene PUS izvršena je izmjena u namjenu stanovanje S (stanovanje male gustine SMG).

Slika: Izmjene i dopune GUR-a Bijelo Polje (list 01.2 – Planirana namjena površina)

Poljoprivreda - namjena Industrija i proizvodnja IP – 74 313m²

Poljoprivreda - mješovita namjena MN - 246 061,44 m²

Mješovita namjena MN - namjena Industrija i proizvodnja IP – 26 842m²

Pejzažne površine specijalne namjene PUS – stanovanje S (SMG) – 21 927, 75 m².

Tabela: Bilans površina planirane namjene i izmjene

Namjena	oznaka	Planirano m ²	Izmjene m ²
Površine za stanovanje male gustine	SMG	3272	25 262
Površine za mješovitu namjenu	MN	87 874	307 011
Površine za poljoprivredu	P	320 374	
Površine za industriju i proizvodnju	IP	570 978	672 073
Površine za obradu, sanaciju i skladištenje otpada	TSO	7979	8000
UKUPNO izgrađene površine		990 477	1 012 346
Površine za pejzažno uređenje	PU		
Objekti pejzažne arhitekture specijalne namjene	PUS	158 596	136 668
UKUPNO		158 596	136 668

Za DUP Industrijska zona raditi izmjene u dijelu gdje je izvršena izmjena namjene, a primjenjivati u dijelu koji je usaglašen.

Djelatnosti u okviru izmjenjene namjene IP moraju biti čista industrija i proizvodnja jer se područje nalazi u okviru Ekološki zaštićenog lokaliteta (Lim).

Smjernice za izmjene DUP-a Industrijska zona

Površine za industriju i proizvodnju - IP

To su površine namijenjene razvoju privrede. Na ovim površinama mogu se planirati:

- privredni objekti, proizvodno zanatstvo, skladišta, stovarišta, robno-distributivni centri
- servisne zone
- slobodne zone i skladišta
- objekti i mreže infrastrukture
- komunalno servisni objekti javnih preduzeća i privrednih društava
- stanice za snabdijevanje motornih vozila gorivom (pumpne stanice).

Izuzetno se mogu planirati:

- objekti i sadržaji poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti
- smještajni i zdravstveni objekti, dječji vrtići i rekreativne površine za potrebe korisnika prostora
- parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca).

S obzirom da se radi o specifičnoj lokaciji na obali Lima i poplavnom području, koja zahtijeva posebne ekološke uslove izgradnje, ovim planskim dokumentom **se isključuju namjene:** rafinerije, flotacije, topionice, željezare, asfaltne i betonske baze, skladišta opasnih materija i eksploziva i sl.

Sve ostale namjene su dozvoljene, uz prethodnu analizu i provjeru zaštite životne sredine.

Za formiranje elemenata regulacije (urbanistička parcela, regulaciona linija, građevinska linija, međusobna udaljenost objekata) primjenjuju se uslovi iz DUP-a za ovu namjenu.

- Proizvodni pogoni iz=0,6; ii=0,8. Površina parcele min 2000 m²
- Industrija, skladišta iz=0,5; ii=0,8. Površina parcele min 2000 m²
- Trgovina na veliko i malo iz=0,4; ii=1,2. Površina parcele min 800 m²
- Usluge, servisi, zanati, izložbeni saloni iz=0,5; ii=0,8. Površina parcele min 1000 m²
- Zajednički sadržaji, ugostiteljski objekti iz=0,3; ii=0,8. Površina parcele min 1000 m²
- Spratnost objekata je maksimalno 3 nadzemne etaže, maksimalna visina objekta 15m od kote uređenja terena do kote sljemena
- Objekat može imati podrumski dio, ako ne postoje smetnje geotehničke ili hidrotehničke prirode.

Udruživanje UP je dozvoljeno na način da se udružuju susjedne UP, one koje nisu odvojene javnom saobraćajnicom. Indeks zauzetosti se primjenjuje kao zbirni za udružene urbanističke parcele.

Spratnost pomoćnih objekata je P – prizemlje, a maksimalna visina je 5m.

Minimalno rastojanje dva objekta na UP iznosi 8m za sve namjene.

Prilikom izrade tehničke dokumentacije voditi računa da se indeks zauzetosti bira u odnosu na propisani procenat zelenila na urbanističkoj parceli, tako da ne može u svakom slučaju da bude maksimalni, imajući u vidu i komunikacije.

Površine mješovite namjene – MN

U okviru ove namjene ne mogu se graditi objekti u funkciji stanovanja već samo sadržaji poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti. Planirani sadržaji u okviru ove namjene: ugostiteljski objekti, trgovački (tržni) centri, izložbeni centri i sajmišta, poslovne zgrade i objekti uprave, kulture, privredni objekti, skladišta, stovarišta, objekti koji ne predstavljaju bitnu smetnju pretežnoj nameni, komunalno-servisni objekti javnih preduzeća i privrednih društava, kao i objekti komunalnih servisa koje služe potrebama stanovnika područja (stanice za snabdevanje motornih vozila gorivom - pumpne stanice) u skladu sa posebnim propisom.

- Maksimalni iz=0,5, maksimalni ii=1,5, maksimalna spratnost objekata 3 nadzemne etaže.
- Objekat položajno i oblikovno ukomponovati u ambijent.

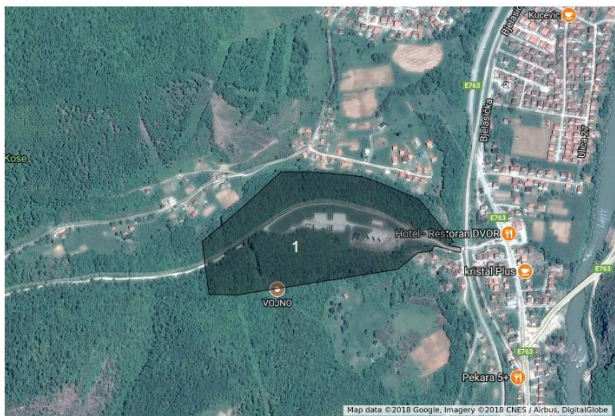
- Minimalna udaljenost novog objekta od susjedne parcele i javnog prilaza za koji nije precizirana građevinska linija, a s obzirom na izgrađenost prostora i oblik parcela je 2,5m, izuzetno 1,5m ako se parcela graniči sa zelenilom ili površinom na kojoj nije planirana izgradnja objekata (prilazi i sl.).
- Uređenje i ozelenjavanje slobodnih dijelova parcela vršiti u skladu sa uslovima datim u posebnom poglavlju.
- Potrebe za parkiranjem zadovoljiti u okviru parcele ili objekta prema normativima datim u poglavlju Saobraćaj. Ovi uslovi važe za nove objekte. Objekti koji su evidentirani na terenu bez obzira da li su izgrađeni sa ili bez građevinske dozvole, a kod kojih izgrađenost parcele ne dozvoljava organizaciju parkiranja na parceli, kao takvi se mogu zadržati a parkiranje će biti tretirano na nivou šireg zahvata (grada) kroz posebne programe i uslove opštine, a što će biti definisano kroz međusobne ugovore.
- Za objekte koji su namenjeni poslovanju, na parceli je neophodno obezbjediti dovoljno manipulativnih površina u skladu sa djelatnostima koje se obavljaju, a prema važećoj regulativi.

Površine stanovanja – S

U dijelu izmjene namjene PUS površine specijalne namjene (pejzažno uređenje), a izmjenjena u stanovanje S, mogu se graditi prizemni objekti (jedna nadzemna etaža) višeporodičnog stanovanja kao kompleks slobodno stojećih objekata, lamela ili objekata u nizu. Planirana namjena treba da omogući rušenje objekata na samoj obali Lima u cilju njenog uređenja i formiranja planiranog jedinstvenog zaštitnog pojasa uz Lim (25 m) i izgradnju novih objekata za smještaj stanovnika iz objekata koji se ruše. Kompleks treba da sadrži površine za parkiranje, zelenilo, dječja igrališta i mora biti planiran na način da se preduzmu sve mjere zaštite u odnosu na namjene kontaktnih zona (TSO i MN).

Površina je definisana na osnovu procijenjene potrebe su izgradnja 6 lamela površine 250 m², jedna nadzemna etaža (30 stanova površine cca 50 m²).

2. Zona "Cerovo"

Slika: Lokacija 1 u zoni "Cerovo"

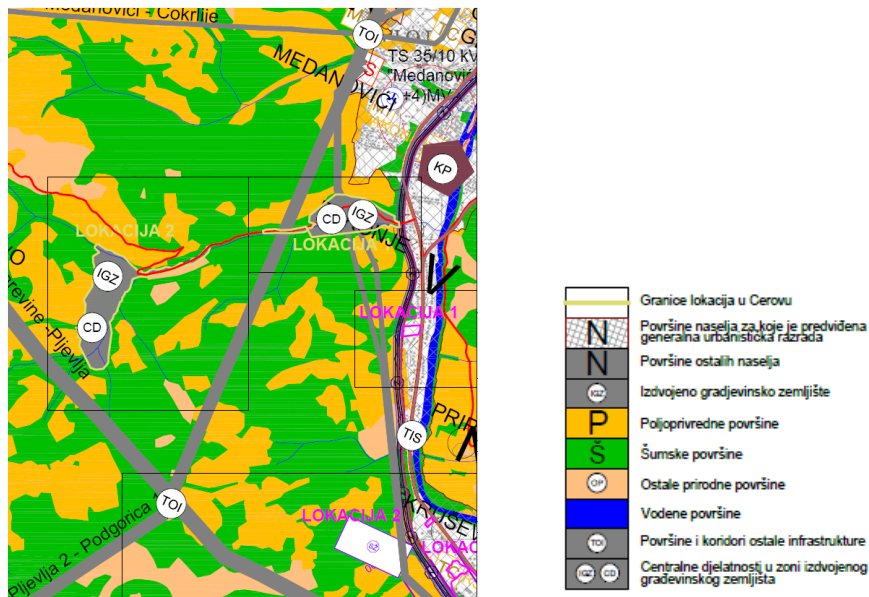
Slik: Lokacija 2 u zoni "Cerovo"

Planirana namjena

Lokacije se nalaze u zahvatu PUP-a Bijelo Polje i imaju namjenu "izdvojeno građevinsko zemljište" - IGZ. Na Lokaciji 1 manji dio površine ima namjenu šume Š, a na Lokaciji 2 je manji dio površinska voda VPŠ.

Planirano izmjenama i dopunama

Na nivou PUP-a se ne mijenja namjena u smislu definisanog izdvojenog građevinskog zemljišta IGZ, ali se definiše namjena centralne djelatnosti CD unutar tog građevinskog zemljišta.

Slika: Izmjene i dopune PUP-a Bijelo Polje (list 01.5 – Planirana namjena površina za lokaciju Cerovo)

S obzirom da je "Cerovo" (Lokacija 1 i 2) dio jedinstvenog sistema bivšeg vojnog skladišta goriva (Cerovo, Rakonje, Kruševo) neophodno je preispitivanje njegove funkcije, odnosno mogućnosti i potrebe ponovnog aktiviranja kao skladišta goriva za veće količine goriva na strateškom nivou ili dobijanje druge namjene. Ovaj kompleks planiran je kao izdvojeno građevinsko zemljište sa namjenom centralne djelatnosti CD, za koje je preporučena izrada planskog dokumenta detaljne razrade (LSL). Izuzetno, ukoliko se radi o javnom interesu prema programima i planovima opštine Bijelo Polje može se raspisati međunarodni javni konkurs čija rješenja će biti osnov za Urbanističko-tehničke uslove.

Mišljenje Ministarstva odbrane CG (broj: 80702-8450/13 - Podgorica, 23.12.2013. god.) koje je pribavljeno za potrebe izrade PUP-a Bijelo Polje, upućuje na preispitivanje lokacije „Cerovo“.

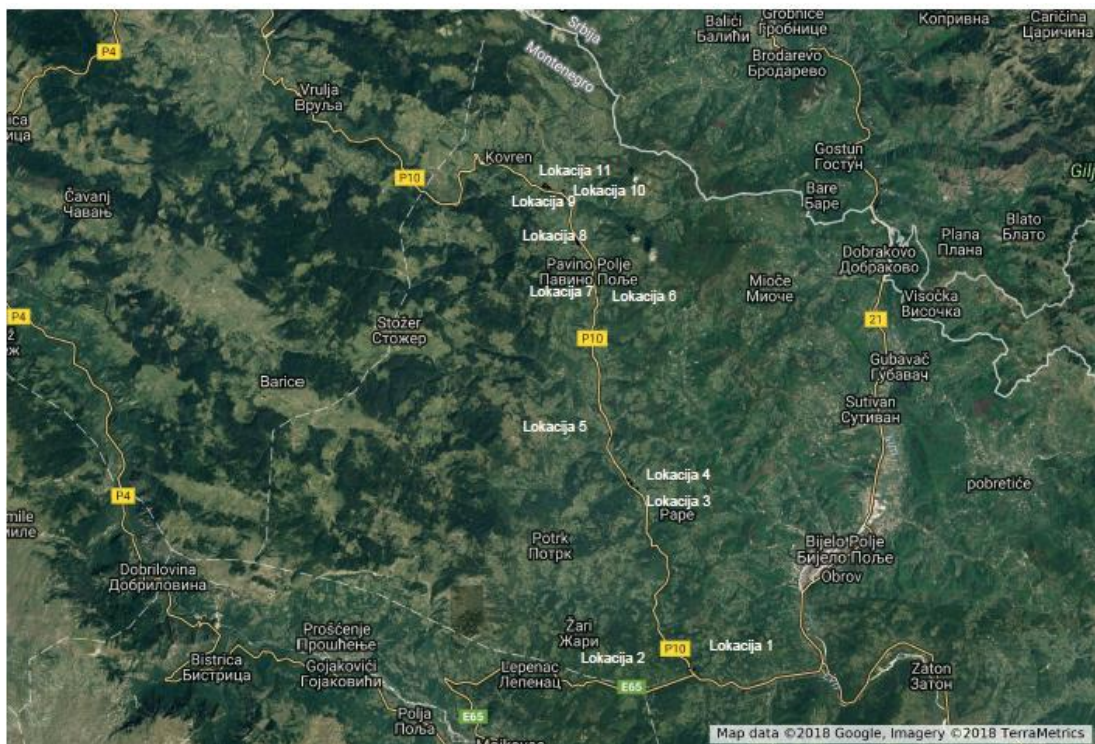
U skladu sa odlukom Opštine o načinu korišćenja ovog kompleksa, moraju se pribaviti precizni uslovi istog Ministarstva prilikom izrade planskog dokumenta detaljne razrade i definisanja konkretnih sadržaja unutar mješovite namjene.

Dio kompleksa „Cerovo“ je lokacija Rakonje (Lokacija 1), neposredno uz granicu GUP-a, sa objektima specijalne namjene (infrastruktura, hangar i drugi objekti za pogonsko gorivo). Ukoliko se ne aktivira u okviru kompleksa bivšeg vojnog skladišta goriva (Cerovo, Rakonje, Kruševo), za istu namjenu (kao skladište goriva za veće količine goriva na strateškom nivou) preporučuje se kao lokacija za potrebe smještaja objekata javnih preduzeća (komunalno, vatrogasno), odnosno drugih privrednih objekata, uz prethodne saglasnosti nadležnih institucija. Preporučuje se izrada plana detaljne razrade (DUP ili LSL).

Lokacija 2 je nepristupačna, te se bez prethodnih podataka i saglasnosti nadležnih institucija ne mogu planirati novi sadržaji, odnosno ne mogu se dati direktne smjernice za sprovođenje ID PUP-a, nego je obavezna izrada plana detaljne razrade (DUP ili LSL).

Plan detaljne razrade se radi prema smjernicama iz važećeg PUP-a.

3. Zona "Vraneška dolina"

Slika: Lokacije u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 1 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 2 u zoni "Vraneška dolina"

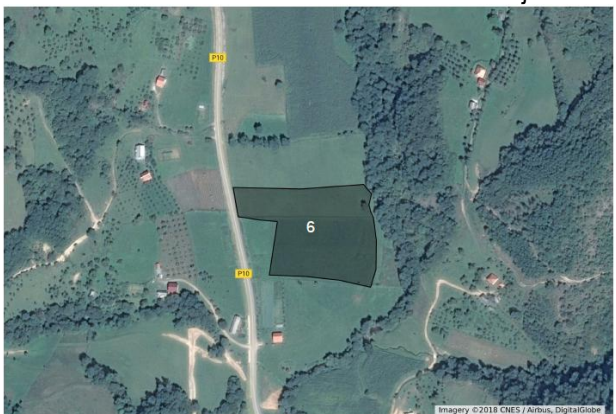
Slika: Lokacija 3 u zoni "Vraneška dolina"

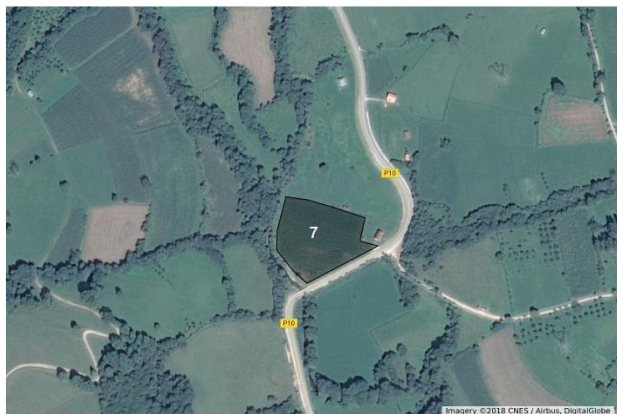
Slika: Lokacija 4 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 5 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 6 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 7 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 8 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 9 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 10 u zoni "Vraneška dolina"

Slika: Lokacija 11 u zoni "Vraneška dolina"

Planirana namjena

Lokacije unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a, a Lokacija 9 se nalazi i u zahvatu GUR-a Pavino Polje.

- Lokacija 1 poljoprivreda P i manji dio šume
- Lokacija 2 poljoprivreda P
- Lokacija 3 poljoprivreda P
- Lokacija 4 poljoprivreda
- Lokacija 5 poljoprivreda i manji dio šume i VPŠ
- Lokacija 6 poljoprivreda i manji dio šume
- Lokacija 7 poljoprivreda
- Lokacija 8 poljoprivreda i manji dio šume i VPŠ
- Lokacija 9 ostale prirodne površine, šume, VPŠ ; GUR Pavino Polje, mješovita namjena MN
- Lokacija 10 ostale prirodne površine, šume
- Lokacija 11 ostale prirodne površine, šume, poljoprivreda, naselje

Planirano izmjenama i dopunama

Na nivou planskih rješenja za prostor Opštine, s obzirom na specifičnosti i karakter Vraneške doline, nije izmijenjena namjena površina za predmetne lokacije jer se radi o opštim namjenama, ali se mjenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na tim površinama.

Smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu P

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene poljoprivreda P. Dozvoljena je izgradnja:

- proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede (prerada poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja hrane, skladištenje poljoprivrednih proizvoda, skladištenje voća - hladnjače, proizvodnja i skladištenje stočne hrane i dr.)
- proizvodnih objekti na kompleksima stočarstva (stočne farme, klanice i prerada mesa, živinarske farme, klanice živine i prerada mesa, ribnjaci, prerada ribe i dr.).

Direktne smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu u okviru zone:

- Obezbijeđen pristupni put
- Objekti u funkciji poljoprivrede na velikim kompleksima u skladu sa Zakonom o poljoprivredi
- Poštovati udaljenost od šume, provjeriti iz zvaničnih dokumenata tačnu granicu šume kao i stanje na terenu

- Poštovati propisanu udaljenost i zaštitnu zonu od vodotoka i vodoizvorišta, viditi računa o zaštitnim koridorima infrastrukture i zonama zaštite prirodnih i kulturnih dobara.
- Izrada idejnog rješenja i procjene uticaja.

Smjernice za izgradnju na šumskom zemljištu Š

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene šume Š. Neophodno je ispoštovati osnovni princip iz PUP-a.

Na šumskom zemljištu zabranjena je izgradnja, osim u izuzetnim slučajevima, i to:

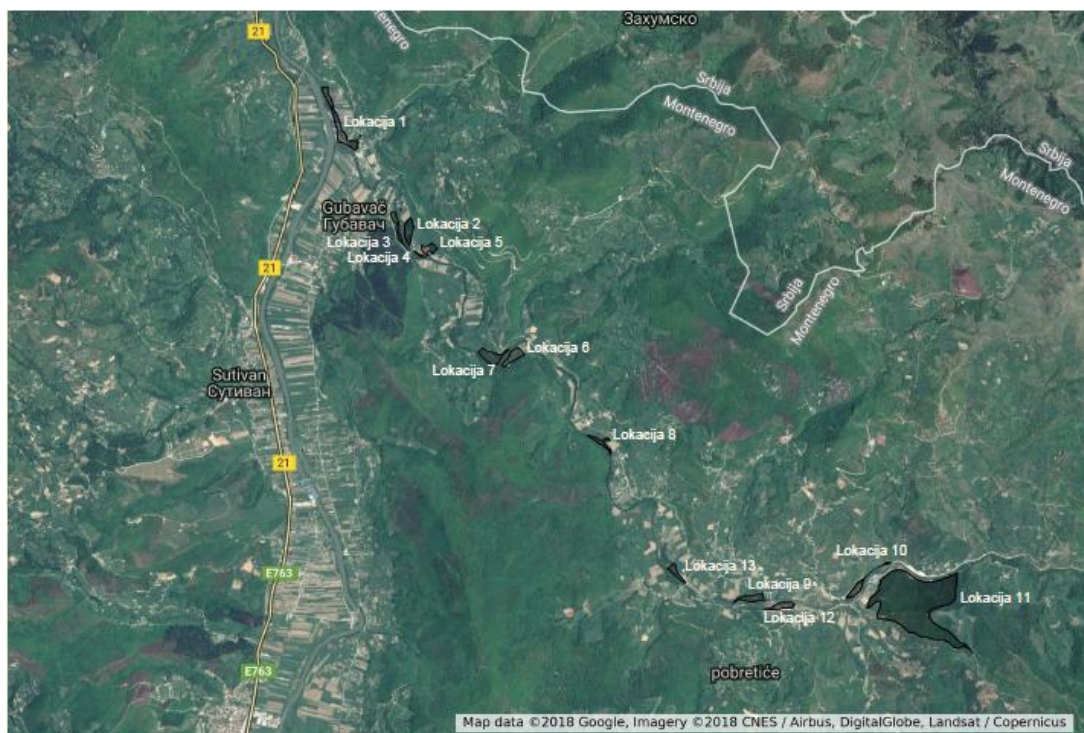
- za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede;
- za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom;
- za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- ukoliko se dio šumskog zemljišta, a nakon provjere na terenu nalazi u okviru navedenih lokacija, a izgradnja objekta je u funkciji određenog kompleksa, primjenom ovog principa, u skladu sa Zakonom o šumama, mogu se graditi objekti.

Smjernice za izgradnju na ostalim prirodnim površinama OP

Na ostalim prirodnim površinama mogu se graditi objekti prema uslovima datim za određene namjene, kao i objekti drvoprerađivačke (pilane) ukoliko konfiguracija i karakteristike terena omogućava izgradnju, uz poštovanje svih ostalih uslova zaštite, i ukoliko drugim programima ta površina nije predviđena za pošumljavanje, sanaciju, zaštitu od erozije i sl.

Za Lokaciju 9 koja se nalazi u zahvatu GUR-a Pavino Polje primjenjuju se smjernice iz GUR Pavino Polje za mješovitu namjenu MN. Na ovim površinama nije dozvoljena izgradnja stambenih objekata (izmjena), nego poslovnih objekata, malih farmi i pomoćnih objekata, otkupnih centara za poljoprivredne proizvode, tržnica, stočnih pijaca sve u skladu s osnovnom poljoprivrednom djelatnošću na ovom području - voćarstvom i ekstenzivnim stočarstvom.

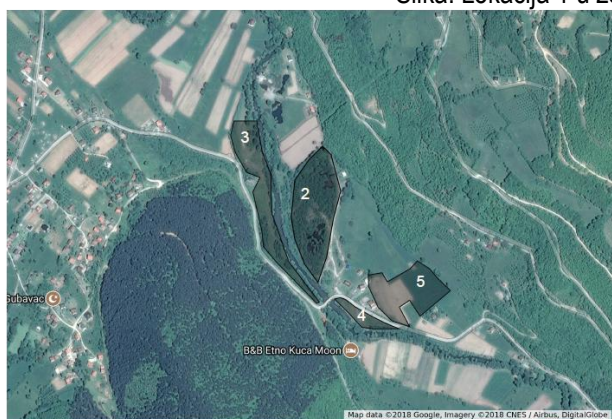
4. Zona "Bistrička dolina"

Slika: Lokacije u zoni "Bistrička dolina"

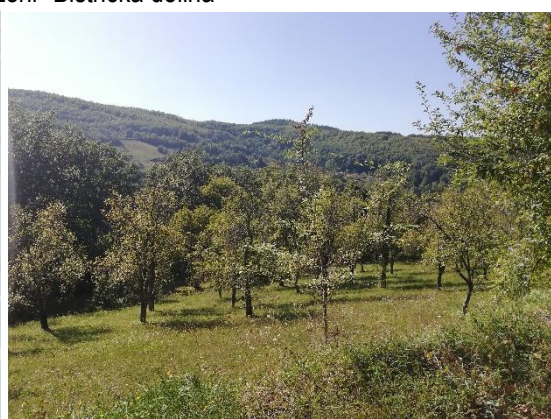
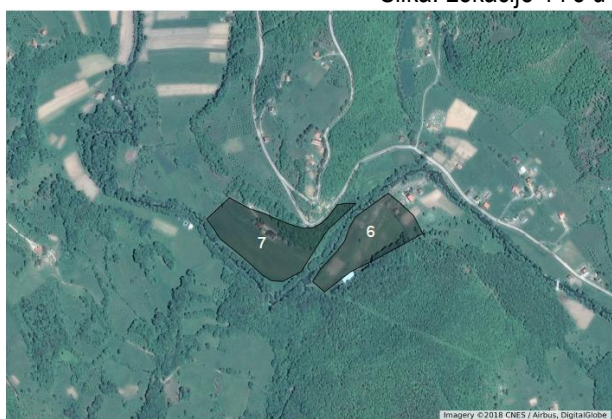
Slika: Lokacija 1 u zoni "Bistrička dolina"

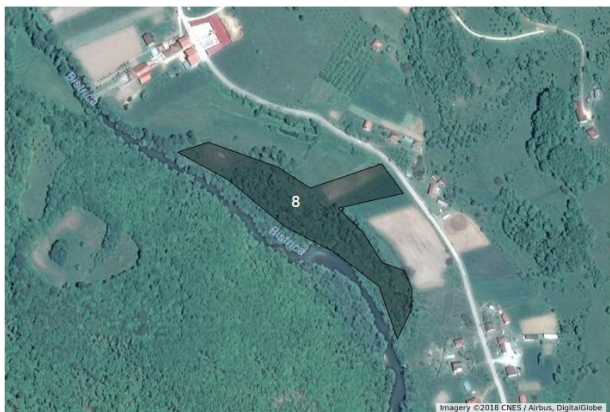
Slika: Lokacije 2 i 3 u zoni "Bistrička dolina"

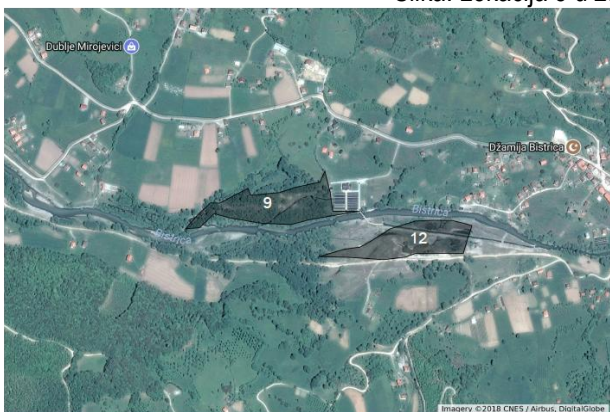
Slika: Lokacije 4 i 5 u zoni "Bistrička dolina"

Slika: Lokacije 6 i 7 u zoni "Bistrička dolina"

Slika: Lokacija 8 u zoni "Bistrička dolina"

Slika: Lokacije 9 i 12 u zoni "Bistrička dolina"

Slika: Lokacije 10 i 11 u zoni "Bistrička dolina"

Slika: Lokacija 13 u zoni "Bistrička dolina"

Planirana namjena

Lokacije unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a, a Lokacije 10 i dio lokacije 12 se nalaze i u zahvatu Generalnog urbanističkog rješenja Bistrica.

Lokacija 1 - poljoprivreda i manji dio šume, naselje, VPŠ; Izmijenjena namjena u SR - sport i rekreacija (98975,11 m²) - izdvojeno građevinsko zemljište IGZ (oznaka SR).

Obrazloženje: za predmetnu lokaciju je urađena LSL Ušće u naselju Voljavac, kojom je lokacija razrađena i predviđena za izgradnju objekta u funkciji turizma, sporta i rekreacije, a na osnovu LSL su izdati UTU za izgradnju sportskih terena.

Lokacija 2 ostale prirodne površine, dio šume i polj.; Izmijenjena namjena u turizam T

Lokacija 3 OP, dio polj. i VPŠ; Izmijenjena namjena u turizam T

Lokacija 4 poljoprivreda; Izmijenjena namjena u turizam T

Lokacija 5 poljoprivreda; Izmijenjena namjena u turizam T

Obrazloženje: predmetne lokacije se nalaze u neposrednoj blizini kamenog mosta na rijeci Bistrici, u Loznoj Luci, koji je na spisku dobara sa potencijalnim kulturnim vrijednostima, a Lozna Luka je PUP-om prepoznata kao jedan od značajnijih lokaliteta za razvoj turizma i predložena je izrada LSL.

U cilju zaštite od dalje devastacije potencijalnog kulturnog dobra, opština je izradila projekat izgradnje novog mosta koji je dostavljen Obrađivaču, i čija je izgradnja predviđena izmjenama PUP-a.

Lokacija 6 poljoprivreda i šume (vodoizvor.)

Lokacija 7 poljoprivreda i dio šume i VPŠ

Lokacija 8 poljoprivreda i šume

Lokacija 9 šume, dio poljopr. i VPŠ

Lokacija 10 poljoprivreda, dio naselje, OP; GUR Bistrica, SMG i PUS; Izmjena namjene SMG u MN.

Obrazloženje: ovu lokaciju čini kat. parcela br. 461/1 KO Bistrica, čiji se dio nalazi u zahvatu GUR-a sekundarnog opštinskog centra Bistrica, a dio je u zahvatu PUP-a. Dio lokacije koji je u GUR-u ima namjenu SMG prema PUP-u, a dio izvan GUR-a, prema PUP-u ima namjenu poljoprivreda.

- Pošto je konceptom predviđena promjena namjene dijela parcele u zahvatu GUR-a iz SMG u MN, proširena je granica GUR-a na način da je za kompletnu kat. parcelu 461/1 planira namjena MN.
- Takođe je proširena granice GUR-a i na prstor novoprojektovanog mosta (sa obje strane rijeke) i prostora na kojem je planirana gradnja Vizitoring centra u cilju valorizacije Đalovića pećine.
- Izmijenjena je granica zahvata GUR-a Bistrica, sada iznosi 409 977m² (a bila je 397 488m²). U zahvatu ovog GUR-a je Lokacija 10 (21 552 m²).

Namjena	oznaka	Planirano m ²	oznaka	Izmjene m ²
Lokacija 10 (21 552 m²)				
Površine za stanovanje male gustine	SMG	8686	MN	21 237
UKUPNO izgrađene površine		8686		21 237
objekti pejzažne arhitekture specijalne namjene	PUS	315		315
UKUPNO		315		315

Lokacija 11 šume, dio OP i poljopr.

Lokacija 12 OP, dio šume, naselje, VPŠ;

GUR Bistrica, IP- ind. i proiz, mali dio PUS

Lokacija 13 OP i dio poljopr.

Planirano Izmjenama i dopunama

Na nivou planskih rješenja za prostor Opštine, s obzirom na specifičnosti i karakter Bistričke doline, nije izmjenjena namjena površina za predmetne lokacije jer se radi o opštim namjenama, ali se mijenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na tim površinama.

Smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu P

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene poljoprivrede P. Dozvoljena je izgradnja:

- proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede (prerada poljoprivrednih proizvoda, mljekare, proizvodnja hrane, skladištenje i izlaganje poljoprivrednih proizvoda, skladištenje voća - hladnjače, proizvodnja i skladištenje stočne hrane, prodaja poljoprivrednih mašina i dr.)
- proizvodnih objekata na kompleksima stočarstva (stočne farme, klanice i prerada mesa, živinarske farme, klanice živine i prerada mesa, ribnjaci, prerada ribe i dr.).

Direktne smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu u okviru zone:

- Obezbijeđen pristupni put
- Objekti u funkciji poljoprivrede na velikim kompleksima u skladu sa Zakonom o poljoprivredi
- Poštovati udaljenost od šume, provjeriti iz zvaničnih dokumenata tačnu granicu šume kao i stanje na terenu
- Poštovati propisanu udaljenost i zaštitnu zonu od vodotoka i vodoizvorišta, viditi računa o zaštitnim koridorima infrastrukture i zonama zaštite prirodnih i kulturnih dobara.
- Izrada idejnog rješenja i procene uticaja

Smjernice za izgradnju na šumskom zemljištu Š

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene šume Š. Neophodno je ispoštovati osnovni princip iz PUP-a.

Na šumskom zemljištu zabranjena je izgradnja, osim u izuzetnim slučajevima, i to:

- za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede;
- za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom;
- za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- ukoliko se dio šumskog zemljišta, a nakon provjere na terenu nalazi u okviru navedenih lokacija, a izgradnja objekta je u funkciji određenog kompleksa, primjenom ovog principa, u skladu sa Zakonom o o šumama, mogu se graditi objekti.

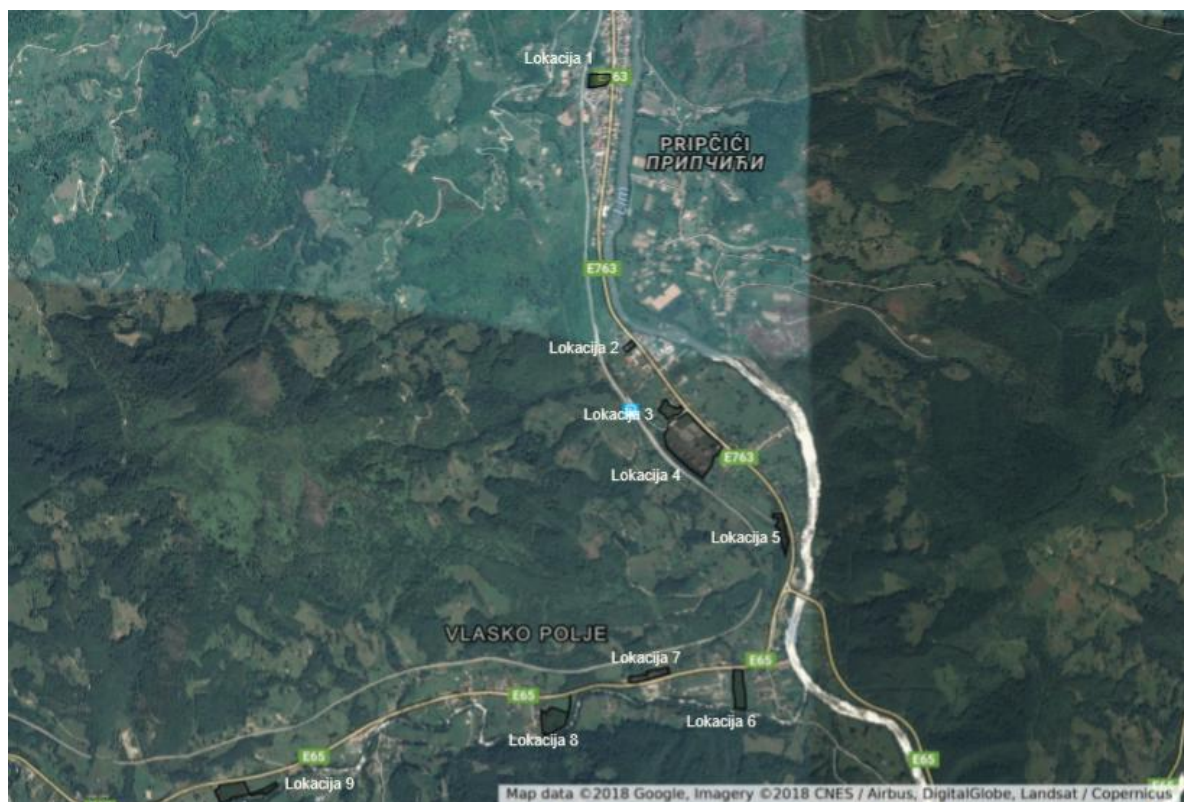
Smjernice za izgradnju na ostalim prirodnim površinama OP

Na ostalim prirodnim površinama mogu se graditi objekti prema uslovima datim za određene namjene, kao i objekti drvoprerade – pilane ukoliko konfiguracija i karakteristike terena omogućava izgradnju, uz poštovanje svih ostalih uslova zaštite, i ukoliko drugim programima ta površina nije predviđena za pošumljavanje, sanaciju, zaštitu od erozije i sl.

Za prostor lokacije 10 i dio prostora do zaštitnog zelenog pojasa uz Bistricu, koja je u zahvatu GUR Bistrica, izvršena je izmjena namjene iz stanovanje male gustine SMG u mješovitu namjenu MN u površini od 9830 m².

Za prostor lokacije 12 koja je u zahvatu GUR Bistrica primjenjuju se smjernice namjene industrija i proizvodnja IP.

5. Zona "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacije u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

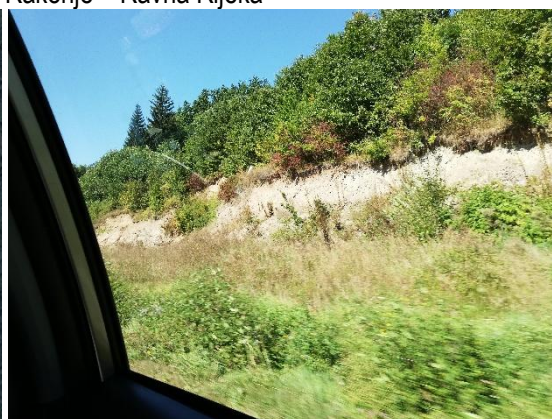
Slika: Lokacija 1 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

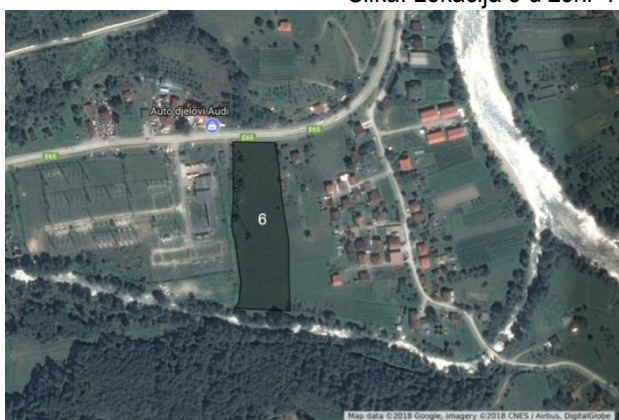
Slika: Lokacija 2 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

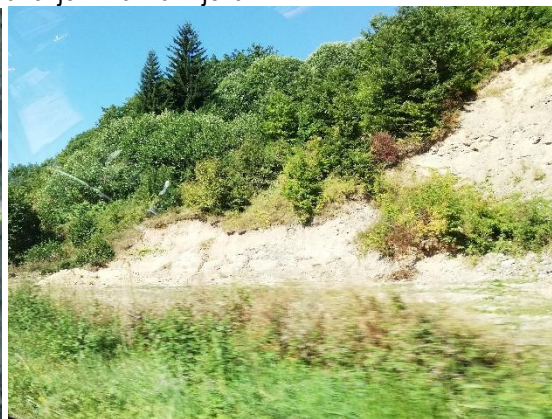
Slika: Lokacije 3 i 4 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacija 5 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacija 6 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacija 7 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacija 8 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Slika: Lokacija 9 u zoni "Rakonje – Ravna Rijeka"

Planirana namjena

Lokacije unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a, a Lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 se nalaze i u zahvatu Generalnog urbanističkog rješenja Bijelo Polje.

Lokacija 1 naselje, dio trase pruge; GUR Bijelo Polje, SMG, dio DS, ŽS

Lokacija 2 naselje; GUR Bijelo Polje, MN i dio DS

Lokacija 3 naselje, dio trase pruge; GUR Bijelo Polje, MN i trasa pruge

Lokacija 4 naselje, dio šume, koridor trase pruge; GUR Bijelo Polje, MN, DS i trasa pruge, rezervoari

Lokacija 5 šume, naselje; GUR Bijelo Polje, MN i dio DS

Lokacija 6 poljoprivreda,

Lokacija 7 poljoprivreda i dio šume

Lokacija 8 poljoprivreda, dio naselje

Lokacija 9 poljoprivreda, dio VPŠ

Planirano izmjenama i dopunama

Na nivou planskih rješenja za prostor Opštine, nije izmjenjena namjena površina za predmetne lokacije (koje se ne nalaze u zahvatu GUR-a) jer se radi o opštim namjenama, ali se mijenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na tim površinama.

Tabela: Bilans površina planirane namjene i izmjene - Lokacije 1 koja se nalazi u zahvatu GUR-a Bijelo Polje

Namjena	oznaka	Planirano m ²	oznaka	Izmjene m ²
Lokacija 1 (7246 m²)				
Površine za stanovanje male gustine	SMG	6670	MN	6670
UKUPNO		6670		6670

Smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu P

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene poljoprivrede P. Dozvoljena je izgradnja:

- proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede (prerada poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja hrane, skladištenje poljoprivrednih proizvoda, skladištenje voća - hladnjače, proizvodnja i skladištenje stočne hrane i dr.)
- proizvodnih objekata na kompleksima stočarstva (stočne farme, klanice i prerada mesa, živinarske farme, klanice živine i prerada mesa, ribnjaci, prerada ribe i dr.).

Direktne smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu u okviru zone:

- Obezbijeđen pristupni put
- Objekti u funkciji poljoprivrede na velikim kompleksima u skladu sa Zakonom o poljoprivredi
- Poštovati udaljenost od šume, provjeriti iz zvaničnih dokumenata tačnu granicu šume kao i stanje na terenu
- Poštovati propisanu udaljenost i zaštitnu zonu od vodotoka i vodoizvorišta, viditi računa o zaštitnim koridorima infrastrukture i zonama zaštite prirodnih i kulturnih dobara.
- Izrada idejnog rješenja i procjene uticaja.

Smjernice za izgradnju na šumskom zemljištu Š

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene šume Š. Neophodno je ispoštovati osnovni princip iz PUP-a.

Na šumskom zemljištu zabranjena je izgradnja, osim u izuzetnim slučajevima, i to:

- za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede;
- za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom;
- za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- ukoliko se dio šumskog zemljišta, a nakon provjere na terenu i pribavljanja uslova i saglasnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Direktorata za šumarstvo, lovstvo i drvenu industriju (Uprave za šume) nalazi u okviru navedenih lokacija, a izgradnja objekta je u funkciji određenog kompleksa, primjenom ovog principa, u skladu sa Zakonom o šumama, mogu se graditi objekti.

Smjernice za izgradnju na ostalim prirodnim površinama OP

Na ostalim prirodnim površinama mogu se graditi objekti prema uslovima datim za određene namjene, kao i objekti drvoprerade - pilane ukoliko konfiguracija i karakteristike terena omogućava izgradnju, uz poštovanje svih ostalih uslova zaštite, i ukoliko drugim programima ta površina nije predviđena za pošumljavanje, sanaciju, zaštitu od erozije i sl.

Za Lokaciju 1 koja se nalazi u zahvatu Generalnog urbanističkog rješenja Bijelo Polje izvršena je izmjena namjene iz stanovanja male gustine SMG u mješovitu namjenu MN u površini od 6669,72 m². Na lokaciji se nalazi objekat u izgradnji. Primjeniti smjernice iz GUR-a za mješovitu namjenu MN.

Lokacije u zahvatu GUR-a Bijelo Polje, koje su razrađene kroz DUP Kruševo, imaju mješovitu namjenu MN (Lokacija 2, Lokacija 3, Lokacija 4, Lokacija 5) te se primjenjuju smjernice za MN iz DUP-a Kruševo.

U okviru mješovite namjene se ne mogu graditi stanice za snabdijevanje motornih vozila gorivom (pumpne stanice).

Dozvoljeni su stambeno - poslovni ili poslovni objekti (servisi, skladišta), prema sljedećim parametrima:

- maksimalna spratnost četiri (4) etaže – nadzemne
- maksimalni indeks izgrađenosti $i_i = 2,0$
- maksimalni indeks zauzetosti $i_z = 0,4$

Preporuka je da se centralne djelatnosti za potrebe stanovnika naselja kao što su trgovina, usluge, ugostiteljstvo, zanatstvo kao prateći sadržaji stanovanja, koji treba da služe za zadovoljenje osnovnih potreba iz ove oblasti, formiraju u sklopu površina mješovite namjene, a da se sadržaji privrednih objekata, skladišta i stovarišta, koji ne predstavljaju bitnu smetnju pretežnoj namjeni, lociraju na urbanističke parcele uz Magistralu ili uz već izgrađene objekte te namjene.

Specifična je Lokacija 4 na kojoj se nalaze rezervoari Kruševo. Za ovu lokaciju je DUP-om Kruševo planirana je rekonstrukcija rezervoara, formirana urbanistička parcel i data namjena - Površine objekata koji služe za transport nafte, gasa i naftnih derivata IOG.

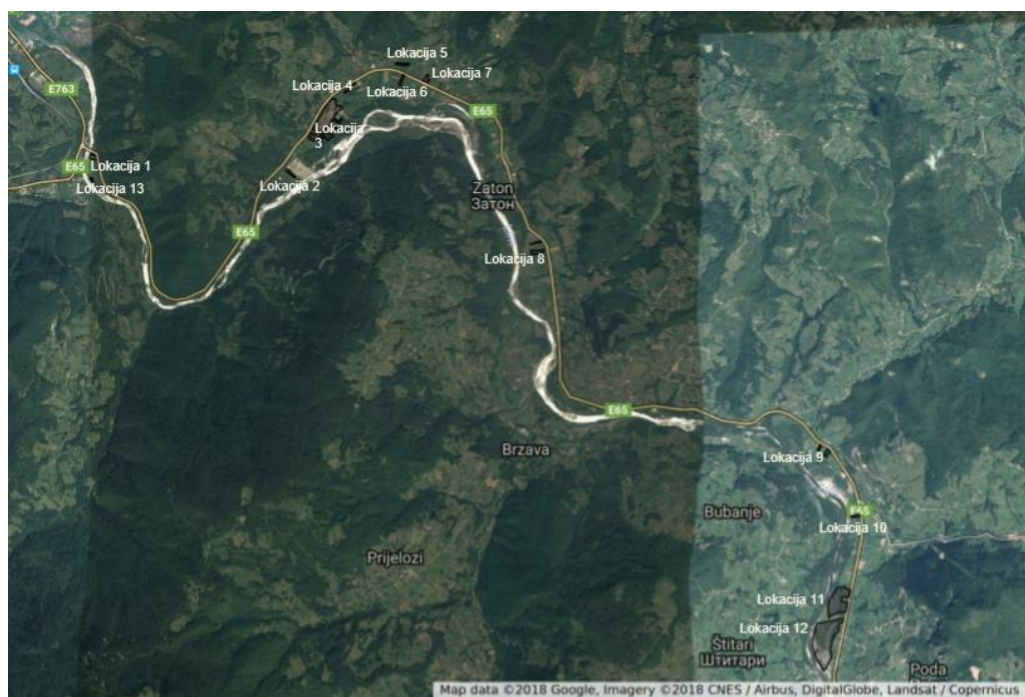
Na UP(30) je kompleks rezervoara pogonskog goriva, koji nisu u funkciji, ali se u skladu sa izjašnjenjem JUGOPETROL-a, AD Kotor planira njihovo aktiviranje i povezivanje u sistem Kruševo-Rakonje - Cerovo (dopis Jugopetrola AD Kotor br.39021'od 20.08.2014.god). Ovo izjašnjenje je u vezi sa Mišljenjem Ministarstva odbrane CG (broj: 80702-8450/13- Podgorica, 23.12.2013. god. pribavljenim u postupku izrade PUP-a Bijelo Polje, a upućuje na preispitivanje lokacije „Cerovo“ kao jedinstvenom sistemu bivšeg vojnog skladišta goriva (Cerovo, Rakonje, Kruševo) koji bi se ponovo aktivirao kao skladište goriva za veće količine goriva na strateškom nivou.

Kompleks se rekonstruiše u postojećem gabaritu i vrše određene intervencije neophodne za privođenje namjeni i funkciji ovakve vrste objekata, u skladu sa prethodno pribavljenim uslovima nadležnih institucija, preduzeća i ustanova, a u skladu sa važećim propisima i zakonima.

Za izrade eventualnih izmjena i dopuna u ovom dijelu prostora, neophodno je pribaviti nova mišljenja korisnika objekata i nadležnog Ministarstva koja se odnose na mogućnost i potrebu aktiviranja kompleksa rezervoara (Cerovo, Rakonje, Kruševo) kako bi se mogla utvrditi mogućnost nove izgradnje objekata i njihove namjene. U ovoj fazi izrade Plana Obrađivaču nisi bili na raspolaganju ovi uslovi.

Ukoliko, u skladu a pribavljenim uslovima i mišljenjima, dođe do izmjena u odnosu na smjernice iz PUP-a koje se odnose na zadržavanje rezervoara u Kruševu i u odnosu na smjernice DUP-a Kruševo, neophodna je njegova izmjena i dopuna u to dijelu prostora.

6. Zona "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacije u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 1 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 2 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 3 u zoni "Ribarevine - Poda"

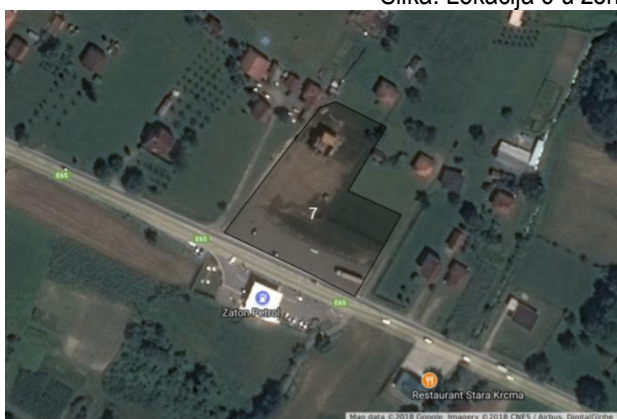
Slika: Lokacija 4 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 5 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 6 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 7 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 8 u zoni "Ribarevine - Poda"

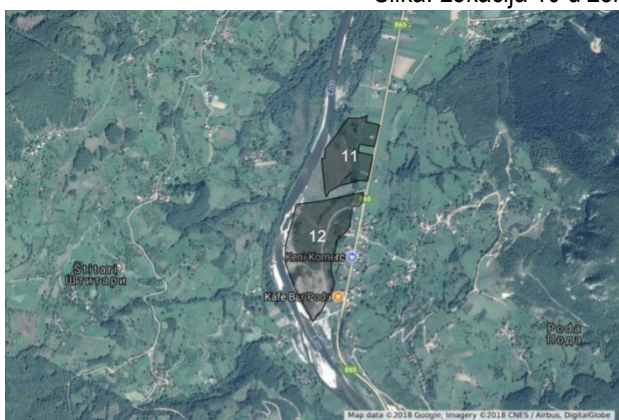

Slika: Lokacija 9 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 10 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacije 11 i 12 u zoni "Ribarevine - Poda"

Slika: Lokacija 13 u zoni "Ribarevine - Poda"

Planirana namjena

Lokacija 1 poljopreda, koridor trase pruge

Lokacija 2 poljoprivreda

Lokacija 3 poljoprivreda, naselje, VPŠ; dio u GUR-u Zaton (SMG i IP)

Lokacija 4 poljoprivreda, naselje; GUR Zaton – poljoprivreda

Lokacija 5 poljoprivreda i PPPN Bjelasica Komovi

Lokacija 6 poljoprivreda; mali dio u GUR-u Zaton (poljoprivreda)

Lokacija 7 poljoprivreda i dio naselje u koridoru PPPN Bjelasica Komovi; GUR Zaton, MN i dio DS

Lokacija 8 poljoprivreda

Lokacija 9 poljoprivreda, dio OP, koridor Auto- puta (petlja)

Lokacija 10 poljoprivreda, koridor Auto- puta

Lokacija 11 poljoprivreda, dio OP, VPŠ, koridor Auto- puta

Lokacija 12 poljoprivreda, dio naselje, VPŠ, konces.podr., koridor Auto puta i pruge

Lokacija 13 poljoprivreda.

Planirano izmjenama i dopunama

Na nivou planskih rješenja za prostor Opštine, nije izmjenjena namjena površina za predmetne lokacije koje se ne nalaze u zahvatu GUR-a, jer se radi o opštim namjenama, ali se mijenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na tim površinama.

Smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu P

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene poljoprivreda P. Dozvoljena je izgradnja:

- proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede (*prerada poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja hrane, skladištenje poljoprivrednih proizvoda, skladištenje voća - hladnjače, proizvodnja i skladištenje stočne hrane i dr.*)
- proizvodnih objekata na kompleksima stočarstva (*stočne farme, klanice i prerada mesa, živinarske farme, klanice živine i prerada mesa, ribnjaci, prerada ribe i dr.*).

Direktne smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu u okviru zone:

- Obezbijeđen pristupni put
- Objekti u funkciji poljoprivrede na velikim kompleksima u skladu sa Zakonom o poljoprivredi
- Poštovati udaljenost od šume, provjeriti iz zvaničnih dokumenata tačnu granicu šume kao i stanje na terenu
- Ukoliko se dio šumskog zemljišta, a nakon provjere na terenu i pribavljanja uslova i saglasnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Direktorata za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju (Uprave za šume) nalazi u okviru navedenih lokacija, a izgradnja objekta je u funkciji određenog kompleksa, primjenom ovog principa, u skladu sa Zakonom o o šumama, mogu se graditi objekti.
- Poštovati propisanu udaljenost i zaštitnu zonu od vodotoka i vodoizvorišta, viditi računa o zaštitnim koridorima infrastrukture i zonama zaštite prirodnih i kulturnih dobara.
- Izrada idejnog rješenja i procjene uticaja.

Smjernice za izgradnju na šumskom zemljištu Š

Ove smjernice se odnose na izgradnju objekata za navedene lokacije u okviru namjene šume Š. Neophodno je ispoštovati osnovni princip iz PUP-a.

Na šumskom zemljištu zabranjena je izgradnja, osim u izuzetnim slučajevima, i to:

- za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede - gazdovanja šumama divljači i lovstva, zaštite prirode ili u javnom interesu;
- za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom; za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- ukoliko se dio šumskog zemljišta, a nakon provjere na terenu i pribavljanja uslova i saglasnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Direktorata za šumarstvo, lovstvo i drvenu industriju (Uprave za šume) nalazi u okviru navedenih lokacija, a izgradnja objekta je u funkciji određenog kompleksa, primjenom ovog principa, u skladu sa Zakonom o šumama, mogu se graditi objekti.

Smjernice za izgradnju na ostalim prirodnim površinama OP

Na ostalim prirodnim površinama mogu se graditi objekti prema uslovima datim za određene namjene, kao i objekti drvoprerade – pilane ukoliko konfiguracija i karakteristike terena omogućava izgradnju, uz poštovanje svih ostalih uslova zaštite, i ukoliko drugim programima ta površina nije predviđena za pošumljavanje, sanaciju, zaštitu od erozije i sl.

Za lokacije u okviru GUR-a Zaton (Lokacija 4 namjena poljoprivreda P i Lokacija 7 mješovita namjena MN) primjeniti smjernice za namjenu poljoprivreda P i mješovitu namjenu MN (regulacija Lima, mjere zaštite, kontrolisana eksploatacija šljunka; revitalizacija zatvorenih fabrika - namjena: zemljoradničke zadruge, otkupne stanice za maline i borovnice, šumske plodove, ljekovito bilje ili prerađivački centri); stimulisane plasteničke proizvodnje; organizacija izložbi iz oblasti poljoprivredne proizvodnje.

Lokacije 9, 10, 11 i 12 se nalaze u koridoru Autoputa. Primjenjuju se smjernice:

U koridoru auto-puta nema izgradnje novih objekata do izbora varijante i definisanja preciznog koridora (rekonstrukcija objekata u postojećem gabaritu uz neophodne intervencije za održavanje objekata i redovno korišćenje).

Izmjene i dopune na osnovu inicijativa:

U skladu sa inicijativom opštine Bijelo Polje dopunjavaju se smjernice koje se odnose na dijelove Plana 3. IZGRADNJA U OKVIRU građevinskog područja seoskih naselja - Izgradnja na građevinskom zemljištu (izgrađenom i neizgrađenom) i Stanovanje malih gustina – ruralno stanovanje; Izgradnja na negrađevinskom zemljištu – Ruralno individualno stanovanje na poljoprivrednom zemljištu - osim dozvoljenih sadržaja i objekata, daje se mogućnost izgradnje i objekata za potrebe turizma (eko turizam) čiji su sadržaji u skladu sa opštim smjernicama koje se odnose na sadržaje i vrstu turizma za određena područja i njihove karakteristike.

Inicijativa koja se odnosi na uređenje zelenih površina se odnosi na prostor koji je razrađen DUP-om "Loznica".

Tabela: Bilans površina - Generalno urbanističko rješenje Bijelo Polje (Izmjene)

Namjena	m ²	ha
Stanovanje male gustine SMG	1949040	195
Stanovanje srednje gustine SS	1191704	119
Stanovanje velike gustine SV	192758	19
Mješovite namjene MN	3015355	302
Turizam T	390720	39
Školstvo i socijalno staranje ŠS	76383	8
Zdravstvo Z	44413	4
Kultura K	2689	0

Sport i rekreacija SR	55667	6
Poljoprivreda P	1182602	118
Industrija i privreda IP	636602	64
Pejzažne površine PUJ	155660	16
Pejzažne površine PUS	758088	76
Ostale površine OP	24406	2
Površine vjerskih objekata VO	4625	0
Površine površinskih voda VPŠ	772576	77
Groblja GP	158922	16
Površine komunalne infrastrukture IOK	3524	0
TSO	8647	1
IS	7698	1
Površine željezničkog saobraćaja ŽS	566006	57
Drumski saobraćaj DS	371245	37
Površine hidrotehničke infrastrukture IOH	24653	2
UKUPNO	11593983	1159

Tabela: Bilans površina - Generalno urbanističko rješenje Bistrica

Namjena	m ²	ha
Stanovanje male gustine SMG	149233	15
Stanovanje srednje gustine SS	89741	9
Površine za centralne djelatnosti CD	46102	5
Površine za industriju i proizvodnju IP	42552	4
Površine za pejzažno uređenje PU:		
Površine javne namjene PUJ	27293	3
Površine specijalne namjene PUS	20432	2
Površine kopnenih voda VPŠ	10431	1
Površine za saobraćaj DS	11704	1
UKUPNO	397488	40

Tabela: Bilans površina - Generalno urbanističko rješenje Bistrica - Izmjene

Namjena	m ²	ha
Stanovanje male gustine SMG	139405	14
Stanovanje srednje gustine SS	89741	9
Površine za centralne djelatnosti CD	46102	4
Mješovite namjene MN	22311	2
Površine za industriju i proizvodnju IP	42552	4
Površine za pejzažno uređenje PU:		
Površine javne namjene PUJ	27293	3
Površine specijalne namjene PUS	20432	2
Površine kopnenih voda VPŠ	10431	1
Površine za saobraćaj DS	11710	1
UKUPNO	398267	40

1.2.3. Smjernice za sprovođenje planskog dokumenta

Za određen broj lokacija (Nedakusi, Cerovo) predložena je detaljna razrada uz mogućnost sprovođenja javnog međunarodnog konkursa ako se utvrdi javni interes.

Lokacija Nedakusi se nalazi u zahvatu GUR-a Bijelo Polje i u zahvatu DUP Industrijska zona, te je neophodno raditi izmjene DUP-a u dijelu izmjenjene namjene.

Za lokaciju Cerovo je preporučena izrada plana detaljne razrade, zbog specifičnosti lokacije, podzemnih instalacija i neophodnih prethodnih uslova za lokaciju, koji se ne mogu sagledati prilikom definisanja konkretnih urbanističko-tehničkih uslova za pojedinačne objekte.

Prostori u zahvatu GUR-ova kojima se mijenja namjena, a koji se nalaze u zahvatu DUP-ova, zahtijevaju izmjenu i dopunu DUP-ova u dijelu izmjena, dok se dio DUP-ova koji je usaglašen, može realizovati.

U detaljnim urbanističkim planovima i prilikom primjene direktnih smjernica, u okviru mješovite namjene MN precizno treba definisati koje privredne djelatnosti mogu da se planiraju, odnosno da moraju biti kompatibilne sa ostalim namjenama sa kojima se kombinuju. Treba isključiti namjene koje nijesu čiste.

Prilikom izrade tehničke dokumentacije, neophodno je uraditi idejna rješenja kompletnih lokacija u okviru kojih se mogu definisati faze realizacije.

Uslovi za formiranje biznis zona

Termin "zona" u tekstu Plana korišten je uslovno i ne predstavlja Biznis zonu, nego označava prostor u okviru kojega se nalaze pojedinačni lokaliteti.

Prilikom donošenja Odluke o formiranju Biznis zona mora se voditi računa o *Pojmu Biznis zone* te da pojedinačne, fizički udaljene lokacije, koje nemaju zajedničku infrastrukturu ne mogu da predstavljaju Biznis zonu.

Korisnici zone biće mala i srednja preduzeća koja se bave lakom industrijom koja ne zagađuje životnu okolinu. Tu spada niz industrijskih grana koje svoju proizvodnju baziraju na sredstvima za potrošnju (prehrambena, tekstilna, industrija duvana, industrija namještaja, elektronska industrija, kao i dorada i sklapanje finalnih proizvoda). Prednosti će imati djelatnosti iz oblasti proizvodnje roba, a zatim poslovi dorade i sklapanja. Djelatnosti skladištenja robe i repromaterijala mogu se dozvoliti, ali u ograničenom obimu i vrsti (Plan razvoja biznis zona).

Infrastruktura

Zona u kojoj će se odvijati privredna djelatnost u završnoj fazi treba da bude opremljena:

- energetsom infrastrukturu (trafostanice, javna rasvjeta, električni priključci itd.)
- komunalnom infrastrukturu (vodovodne instalacije, kanalizacije u zoni i priključak na spoljne instalacije),
- saobraćajnom infrastrukturu (pristupni putevi i saobraćajnice u zoni)
- telefonskim priključcima.

Lokacije i objekti u okviru njih, za koje se daju direktni uslovi moraju imati prethodno pribavljene uslove operatera navedene infrastukture.

Za lokacije, za koje je propisana dalja detaljna razrada, rješenja infrastructure daju ti planovi detaljne razrade (važeći ili kroz predložene izmjene i dopune).

Mjere zaštite

Veći broj lokacija (osim u zoni Vraneške doline i Cerova) nalaze se u pojasu Ekološki zaštićenih lokaliteta EZL, gdje se primjenjuju mjere zaštite u skladu sa statusom prostora, a koje su već definisane

PUP-om. Eventualne dodatne mjere će biti preuzete u daljem radu iz Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, čija je izrada u toku

U slučajevima izgradnje na poljoprivrednom zemljištu postupati u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Sl. list RCG", br. 015/92, 059/92, 059/92, 027/94; "Sl. list CG", br. 073/10, 032/11) - predviđeno je da *"Trajna promjena namjene obradivog poljoprivrednog zemljišta može se vršiti samo ako je urbanističkim planom, odnosno prostornim planom sa detaljnom razradom predviđena promjena namjene"*, odnosno, treba ispoštovati normu navedenog zakona *"U cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta, u slučaju njegovog privremenog korišćenja za nepoljoprivredne svrhe i promjene namjene obradivog poljoprivrednog zemljišta, plaća se naknada, ako ovim zakonom nije drukčije određeno."*

U dijelu PUP-a koji se odnosi na koncesiona područja ubacuje se smjernica da se za koncesiona područja mogu raditi Lokalne studije lokacije.

Ministarstvo ekonomije je, kao nadležni organ, izdalo koncesije za izgradnju malih hidroelektrana (u daljem tekstu: mHE) na vodotocima Lješanica (KO Ljeska), Bistrica – pritoka Ljuboviđe (KO Majstorovina i KO Ravna Rijeka), Bistrica (KO Srednje Brdo, KO Mojdir, KO Bistrica i KO Kostenica) i Vrelo (KO Ljeska). Takođe, Ministarstvo ekonomije je izdalo energetske dozvole za izgradnju mHE na dijelu sljedećih vodotoka:

- mHE "Zagradaska" na dijelu vodotoka Zagradaska Rijeka (kota donje vode 912,5 mnm i kota gornje vode 736 mnm, KO Prijelozi);
- mHE "Brzava" na dijelu vodotoka Brzava (kota donje vode 909 mnm i kota gornje vode 736 mnm, KO Prijelozi);
- mHE "Brzava 1" na dijelu vodotoka Brzava (kota donje vode 736 mnm i kota gornje vode 646 mnm, KO Prijelozi);
- mHE "Stubljanska" na dijelu vodotoka Stubljanska Rijeka (kota donje vode 880 mnm i kota gornje vode 649 mnm, KO Kostenica).

Za mHE na vodotoku Bistrica – pritoka Ljuboviđe (Rješenje o izdavanju upotrebne dozvole broj: UP I 1054-728/6 od 07.12.2017. godine) i Vrelo (Rješenje o izdavanju upotrebne dozvole broj: UP I 0504-691/4-2014 od 14.05.2015. godine) izdate su upotrebne dozvole i iste obavljaju koncesionu djelatnost, odnosno proizvode električnu energiju. Za mHE na vodotoku Bistrica izdati su urbanističko – tehnički uslovi (Rješenje o izdavanju urbanističko – tehničkih uslova broj: 1062-1095/11 od 23.05.2019. godine), dok je za ostale navedene mHE u toku izrade planske dokumentacije i pribavljanje neophodne dokumentacije u cilju izdavanja urbanističko – tehničkih uslova.

Navedeni vodotoci su lijeve (Lješanica, Bistrica – pritoka Ljuboviđe, Vrelo, Zagradaska Rijeka, Brzava) i desne pritoke Lima (Stubljanska Rijeka i Bistrica).

Budući da je Odlukom obuhvaćena obala Lima, vodotok Bistrica i naselje Bistrica, potrebno je uzeti u obzir navedene lokacije na kojima su date koncesije i izdate energetske dozvole za izgradnju mHE, kao i lokacije na kojima se realizuje koncesiona djelatnost.

Na teritoriji Opštine Bijelo Polje nalaze se, za sada, sljedeća ležišta mineralnih sirovina:

- Ležište bigra "Gornja Ljeska";
- Ležište tehničko – građevinskog kamena "Lješnica" – Bioče za koje je data koncesija;

Na osnovu inicijativa određenih pravnih lica, utvrđeni su sljedeći lokaliteti:

- Lokalitet tehničko – građevinskog kamena "Kurilo";
- Lokalitet tehničko – građevinskog kamena "Bioča".

1.2.4. Smjernice i mjere za zaštitu kulturne baštine

Za potrebe izrade ovog planskog dokumenta urađena je Studija zaštite kulturne baštine za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana opštine Bijelo Polje, Cetinje, februar 2020. god.) sa zaključkom da na predmetnim parcelama kao i u njihovoj okolini nisu locirana kulturna dobra, odnosno kulturno-istorijski objekti i cjeline, kao ni lokaliteti ili područja za koje se pouzdano vjeruje da posjeduju izražene kulturne i ambijentalne vrijednosti, te se mjere zaštite odnose na potrebu poštovanja odredbi Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Kod izvođenja svih vrsta građevinskih i drugih sličnih radova u zahvatu Plana, svaki izvođač radova koji naiđe na bilo koju vrstu arheoloških ostataka dužan je u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG, br. 49/10, 40 /11, 44/17, 18/19) da: odmah obustavi radove, da o nalazu obavijesti teritorijalno nadležnu službu za zaštitu spomenika kulture i preduzme sve mjere kako bi se nalazi sačuvali u zatečenom stanju na mjestu otkrića do istraživačkih i drugih radnji koje će sprovesti nadležna služba.

U okviru Lokacije 6: Biznis zone „Ribarevina – Poda“, lokalitet XII, na sjevero-istočnom obodu kat.parc. br. 712, KO Poda, nalazi se lokalitet **Grčka crkvina (Barake)**. Lokalitet je evidentiran prilikom arheološkog rekognosciranja izvršenog 2015. godine od strane JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u okviru kartona br. 274. Tom prilikom konstatovano je da se na lokaciji zadružnih baraka (podignutih prije 30-ak godina) i u dvorištu škole (podignute prije 50 godina) nalazilo groblje. Prilikom podizanja baraka i ograđivanja školskog dvorišta nailaženo je na crkvinu, grobove i osteološke ostatke. U pitanju je lokacija koja zauzima površinu od cca 3000m². Iako je u kartonu arheološkog rekognosciranja navedeno da je lokalitet u potpunosti devastiran, iznimno je bitno, prilikom izvođenja radova, obratiti posebnu pažnju na ovu lokaciju, te u slučaju pronalaska ostataka arheološkog karaktera, iste prijaviti Upravi za zaštitu kulturnih dobara - potreba poštovanja člana člana 87 Zakona (slučajna otkrića), koji obrađuje obaveze pronalazača ako se prilikom izvođenja građevinskih, poljoprivrednih ili bilo kojih drugih radova i aktivnosti na kopnu ili u vodi naiđe na nalaze od arheološkog značaja.

1.2.5. Infrastruktura

SAOBRAĆAJ

Na osnovu ovih Izmjena i dopuna PUP-a i GUR-ova, na nivo Opštine, niti na nivou GUR-ova, saobraćajno rješenje nije pretrpjelo značajnije izmjene.

Saglasno Pravilniku o kategorizaciji državnih puteva ("Sl. list CG", br. 1/2016) važi nova kategorizacija državnih puteva:

a) magistralni putevi:

- M-2 Petrovac (raskrsnica sa M-1) - Sotonići - Virpazar 1 (raskrsnica sa M-1.1) - Virpazar 2 (raskrsnica sa R-15) - Golubovci (obilaznica) - Podgorica 1 (raskrsnica sa M-3) - Podgorica 2 (raskrsnica sa M-4) - Bioče (raskrsnica sa R-13) - Mioska (raskrsnica sa R-21) - Kolašin (raskrsnica sa R-13) - Mojkovac (raskrsnica sa R-10) - Slijepač Most (raskrsnica sa R-1 1) - Ribarevina (raskrsnica sa M-5) - Bijelo Polje (obilaznica) - Barski Most (granica sa Srbijom);
- M-5 Ribarevina (raskrsnica sa M-2) - Berane (raskrsnica sa R-2) - Budimlja (raskrsnica sa R-12) - Kalače (raskrsnica sa R-12) - Rožaje (raskrsnica sa R-5) - Most Zeleni (raskrsnica sa R-6) - Dračnovac (granica sa Srbijom).

b) regionalni putevi:

- R-11 Slijepač Most (raskrsnica sa M-2) - Tomaševo - Pavino Polje - Trlica (raskrsnica sa M-6).

PUP - Dopuna

- U grafičkom prilogu je prikazana trasa korigovanog lokalnog puta L-1 Rasovo - Bistrica na dijelu preko novoprojektovanog mosta na rijeci Bistrici, cca 130m nizvodno od postojećeg mosta na Loznoj Luci (dionica Gubavač - Rodojana), kao i položaj novog mosta. Do izgradnje prilaznih puteva i novog mosta, stari most i postojeća trasa na tom dijelu će se koristiti kao do sada. Nakon izgradnje novog mosta, stari most će se koristiti kao kulturna baština u svrhu turizma.
- Saobraćajnica od priključka na magistralni put M-2 (Obilaznica) u naselju Nikoljac, kroz naselje Pripčići, je ranga lokalni put - L-12, a na ostalom dijelu je ranga važniji nekatégorisani put koji većim dijelom ide granicom GUR-a i sa planiranim priključenjem na magistralni put M-5 u mjestu Ribarevine, na desnoj strani prije mosta preko Lima. Uslovi za promjenu ranga puta na lokalnom nivou su dati u PUP-u. Rang regionalnog i magistralnog puta određuju se Prostornim planom Crne Gore.
- Za prilaz do međuopštinske sanitarne deponije iz pravca Opštine Mojkovac u PUP Bijelo Polje je dat prilazni put koji se odvaja od lokalnog puta Krstac Brskovo u rejonu Medene Glave, ranga važniji nekatégorisani put, koji je predviđen saobraćajnim rješenjem LSL „Čelinska kosa“. Elementi za projektovanje ovog puta treba da budu elementi za rang lokalnog puta, a nakon izgradnje bi mu se rang mogao promijeniti na veći.
- Saobraćajnicu od podvožnjaka u Sutivanu, sa priključkom na magistralni put (cca 350m prije postojećeg mosta u Gubavcu), do groblja u Orahovici, ukupna dužina puta cca 600m je planirana i u važećem u PUP-u kao nekatégorisani put. Sada je trasa korigovana po dostavljenoj geodetskoj podlozi, ali je i dalje je zadržana kao nekatégorasani put, zbog svojih loših tehničkih elemenata.
- Za trasu autoputa je rađen planski dokument Detaljni prostorni plan autoputa Bar -Boljare na osnovu generalnog projekta trase auto-puta. Tim planom i generalnim projektom su pored ostalog definisane i petlje na autoputu, tako da je definisanje nove petlje moguće samo izmjenama tog Plana. Planirani novi državni put (rang regionalni) je moguć samo izmjenama PP Crne Gore. Izradom prethodnog PUP-a, provjeravana je varijanta i ona je obrazložena u PUP-u Opštine Bijelo Polje iz 2014godine.
Ovim Izmjenama i dopunama se daje mogućnost uvođenja još jedne petlje (grafički definisana orijentaciono), na način da se kroz izradu tehničke dokumentacije provjeri mogućnost njenog planiranja na predloženoj ili široj lokaciji.
- Za pješačke površine se zadržava rješenje dato u PUP/GUR-u Bijelo Polje iz 2014. godine, tako da se šetalište pored Lima, od vatrogasne do Plavog pješačkog mosta u naselju Pruška, kroz naselje Loznice, pored MUP-a do mosta u Nikoljcu, mogu dati uslovi koji važe u tom dijelu Plana.

GUR Bistrica - Dopuna

- Na rijeci Bistrici, cca 350m uzvodno od postojećeg mosta, planiran je novi most sa pristupnim saobraćajnicama (kod budućeg Vizitiring centra) preko koje je planirana saobraćajna veza lokacije centra za posjetioce sa lokalnim putevima Bistrica - Mojtir i Bistrica - Podvrh, koji povezuje naselje Bistricu sa početnom stanicom planirane žičare u blizini manastira Podvrh.

GUR Bijelo Polje - Dopuna

- Pošto je teretni tranzitni saobraćaj izmješten iz centra grada na Obilaznicu, postoji mogućnost lakšeg rješavanja raskrsnice u centru grada, pa umjesto sadašnje raskrsnice koja je regulisana svjetlosnom saobraćajnom signalizacijom, daje se mogućnost za izgradnju raskrsnice sa kružnim tokom saobraćaja, kako bi se na jedan funkcionalni način riješila problematična raskrsnica i imala manji broj konfliktnih tačaka u saobraćaju.

ELEKTROENERGETIKA

Na osnovu iskazanih podataka o BGP, teško je procijeniti povećanje u vršnoj snazi usljed predviđene izgradnje proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede i stočarstva objekata. Iz tog razloga nije data vršna snaga već se daju uslovi za realizaciju plana. Svakako će u navedenim zonama, usled izgradnje novih objekata, biti neophodno izgraditi nove trafostanice i razvijati distributivnu mrežu.

Glavna čvorišta za napajanje potrošača električnom energijom su trafostanice 35/10kV čije kapacitete treba povećati, ukoliko to bude potrebno usled izgradnje novih objekata, prema uslovima ODS.

TS 10/0,4kV

Postojećim trafostanicama 10/0,4kV, je dozvoljeno povećati snagu ukoliko za to postoji tehničko rješenje. Ukoliko postoji potreba a ne postoji tehničko rješenje povećanja snage, postojeće trafostanice, predvidjeti drugu lokaciju za izgradnju nove.

Gradnja novih trafostanica realizovaće se na onim lokacijama gdje dolazi do izgradnje novih objekata (stanovanje, industrija, turizam) u skladu sa uslovima ODS (operatora distributivnog sistema).

Predloženim planom razvoja 10kV mreže nove TS10/0,4kV se uključuju u postojeći sistem napajanja. Uklapanje novih trafostanica u postojeću mrežu 10kV, u zavisnosti od vršne snage, uskladiti sa prenosnom moći predviđenih kablova.

Nove trafostanice 10/0,4kV mogu biti DTS i STS koje se projektuju u skladu sa tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema.

Lokacije novih trafostanica kao i trase pripadajućih 10kV vodova biće određeni u skladu sa uslovima na terenu i zahtjevima Operatora distributivnog sistema, pridržavajući se važećih tehničkih propisa koji tretiraju ovu oblast.

Izgradnja i rekonstrukcija ovih elektroenergetskih postrojenja biće fazna u zavisnosti od povećanja snage, odnosno, novih potrošača.

Mreža 10kV

Postojeća mreža 10 kV koja je u lošem stanju, može se rekonstruisati u skladu sa uslovima nadležne službe Operatora distributivnog sistema.

Potrebno je postaviti i nove 10kV vodove za povezivanje trafostanica 10/0,4kV koje će se graditi na mjestima gdje se javljaju novi potrošači.

Izgradnja mreže 10kV, u zahvatu ovog plana, će se odvijati uz primjenu tipiziranih osnovnih elemenata.

Ulaganje u gradnju i održavanje mreže 10kV potrebno je realizovati sa opremom i materijalom proizvedenim za 20kV-ni napon.

Niskonaponska mreža

Niskonaponsku mrežu koja je u lošem stanju rekonstruisati i razvijati kao podzemnu i nadzemnu u zavisnosti od vrste potrošača, opterećenja i uslova na terenu. Tehnički uslovi i mjere koje treba da se primijene pri projektovanju i izgradnji priključka objekata na niskonaponsku mrežu definisani su Tehničkom preporukom TP-2, Elektroprivrede Crne Gore.

Javna rasvjeta

Duž saobraćajnica, prilaza i trotoara, pješačkih komunikacija, parking prostora potrebno je izvesti javnu rasvjetu. Takođe je potrebno osvijetliti trgove, parkove, šetališta i druge uređene javne prostore. Ako postojeća javna rasvjeta zadovoljava u pogledu osvijetljaja zadržati je a u suprotnom izvesti novu.

Ovim planom se dijelom definiše javno osvijetljenje kao sastavni dio urbanističke cjeline tako da ga treba i izgraditi u skladu sa urbanističkim i saobraćajno-tehničkim zahtjevima a težeći da se instalacija

osvjetljenja postane integralni element urbane sredine. Pri planiranju osvjetljenja saobraćajnica i ostalih površina mora se osigurati minimalni osvjetljaj koji će obezbijediti kretanje uz što veću sigurnost i komfor svih učesnika u noćnom saobraćaju, kao i u tome da instalacija osvjetljenja ima i svoju dekorativnu funkciju. Zato se pri rješavanju uličnog osvjetljenja mora voditi računa o sva četiri osnovna mjerila kvaliteta osvjetljenja:

- nivo sjajnosti kolovoza,
- podužna i opšta ravnomjernost sjajnosti,
- ograničavanje zaslepljivanja (smanjenje psihološkog blještanja) i
- vizuelno vođenje saobraćaja.

Svim saobraćajnicama na području Plana treba odrediti svjetlotehničku klasu u skladu sa standardom EN 13201 i preporukama CIE - Međunarodna komisija za osvjetljenje (International Commission on Illumination) i na osnovu istih vršiti projektovanje osvjetljenja.

Posebnu pažnju posvetiti osvjetljenju glavnih i obilaznih saobraćajnica. Pažnju takođe treba posvetiti dekorativnoj rasvjeti (spomenici kulture).

Uslovi za izgradnju elektroenergetskih objekata

Zabranjuje se izgradnja svih vrsta objekata u zaštitnoj zoni dalekovoda.

Gradnju svih objekata, a naročito objekata za stalan boravak ljudi, treba graditi što dalje od dalekovoda svih naponskih nivoa.

Pri izgradnji objekata pridržavati se propisa o minimalnoj sigurnosnoj horizontalnoj udaljenosti i sigurnosnoj visini objekata od vodova pod naponom prema važećim pravilnicima o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova napona od 1kV do 400kV (Sl. list SFRJ, br. 65/88 i Sl. list SRJ, br. 18/92).

U slučaju izmještanja postojećih elektroenergetskih objekata potrebno je pridržavati se odredbi člana 220 Zakona o energetici.

U blizini razvodnih postrojenja zabranjuje se izgradnja svih vrsta objekata bez obzira na namjenu. Prilikom izgradnje pridržavati se propisa nadležne elektroenergetske službe.

Prilikom lociranja i izgradnje dalekovoda poštovati sljedeće uslove:

- Trase dalekovoda ne smiju voditi preko objekata sa zapaljivim i eksplozivnim materijalom;
- Nije dozvoljeno vođenje dalekovoda preko nadzemnih objekata u kojima se nalazi lako zapaljiv materijal (skladišta benzina, ulja, eksploziva i sl.). Na prolazu pored navedenih objekata horizontalna sigurnosna udaljenost jednaka je visini stuba uvećanoj za 3m, a mora iznositi najmanje 15m;
- Prilikom izgradnje elektroenergetskih vodova voditi računa kod ukrštanja sa drugim objektima infrastrukture (telekomunikacioni vodovi, magistralni i regionalni putevi, željezničke pruge i postrojenja).
- U slučaju vođenja elektroenergetskih vodova preko stambenih i javnih površina treba obezbijediti minimalnu sigurnosnu visinu i minimalnu sigurnosnu udaljenost od pomenutih objekata (električna sigurnost).

Prilikom izgradnje elektroenergetskih vodova voditi računa kod ukrštanja sa drugim objektima infrastrukture (TT vodovi, magistralni i regionalni putevi, željezničke pruge i postrojenja).

U slučaju izgradnje elektroenergetskih vodova preko stambenih i javnih površina treba obezbijediti minimalnu sigurnosnu visinu i minimalnu sigurnosnu udaljenost od pomenutih objekata (električna sigurnost).

HIDROTEHNIČKA INFRASTRUKTURA

Vodosnabdijevanje

Bijelo Polje ima izvanredno izvoriste – Bistricu, čiji je sliv nenaseljen, što je najvažnije za svako izvoriste. Prema podacima koji se nalaze u dokumentaciji, količine vode na Bistrici kreću se u dijapazonu od 0,5m³/s - 30m³/s. Bez obzira koliko je tačan podatak o minimalnoj izdašnosti jasno je da ovde sada, i još dugo vremena, ima dovoljno vode za potrebe Bijelog Polja.

Glavni dovod vode Bistrica–Bijelo Polje i vodovodna mreža

Od Bistrice pa do Bijelog Polja postoje dva cjevovoda: $\varnothing 300$ stariji cevovod i $\varnothing 500$ noviji cjevovod. Cjevovod $\varnothing 500$ ima kapacitet od 420 l/s, tj. dvostruko više nego što se procjenjuju potrebe za kraj planskog perioda.

Cjevovod $\varnothing 500$ ima dovoljan kapacitet i koji ni približno nije amortizovan. Provjerom je utvrđeno da se prekidna komora na $\varnothing 500$ (R. Rijeka) nalazi na koti 682. Djelovi konzuma, na primjer u industriskoj zoni, nalaze se oko kote 550. Prekidna komora na $\varnothing 300$ (stari dovod) nalazi se na koti 667.

Potrebno je preduzeti dodatne radove kako bi se otklonili nedostaci na sadašnjoj kaptaži i kako bi se kaptirale i one količine vode koje se sadašnjom kaptažom ne kontrolišu.

Dva bitna faktora, koje utiču na hidrotehničku infrastrukturu, nisu se bitno promijenili ovim planom u odnosu na ranije planiranu mrežu: nije znatno povećana teritorija i ne osjećaju se bitne promene u broju potrošača.

Za specifičnu potrošnju, kao maksimalnu dnevnu, kako je bilo predviđeno u GUP-u potrebna količina vode iznosi:

$$Q_{\max} = 30.000 \times 500 / 86.400 = 173 \text{ l/s}$$

Usvojeno.....Q = 200 l/s

Ova količina je dovoljna i može podmiriti i sve ostale potrošače koji se nalaze i koji se u planskoj projekciji mogu pojaviti u Bijelom Polju.

Plansko rješenje vodovodne mreže Opštine Bijelo Polje (Glavni dovod vode Bistrica–Bijelo Polje i vodovodna mreža)

Važno je za dalje projektovanje napomenuti da su veća sigurnost u pogonu i manji troškovi ako se veći deo grada snabdeva gravitacijom. U prvoj fazi bilo bi potrebno izgraditi rezervoare, ukupne zapremine oko 5000 m³. Rezervoari su potrebni, pored ostalog, zbog podizanja pogonske sigurnosti na viši nivo.

Postoji predlog da rezervoar niske zone bude na koti 645/650. To znači da bi gornja granica niske zone bila na koti 625. Ako bi rezervoar visoke zone bio na koti 695/700 da bi pritisci na donjoj granici visoke zone bili 7,5 bara što je prihvatljivo.

Ovo bi značilo, da bi i položaj rezerve niske zone trebao da bude takav da vrši funkciju prekidne komore kako se ne bi dobili visoki pritisci u niskoj zoni.

Vodovodna mreža je planirana da se gradi duž trotoara budućih saobraćajnica i pješačkih staza u cilju povezivanja u prstenove sa kojim se obezbeđuje uravnoteženost pritisaka i sigurnost u vodosnabdijevanju. Za ulične cjevovode usvojen je najmanji profil DN110 mm, a prema potrebi potrošnje dimenzionisana je na profile DN160.

Za snabdijevanje urbanističkih parcela u jediničnu cijenu uličnih cjevovoda DN110 mm uračunat je i dovod kućnih priključaka do urbanističkih parcela koji bi se položili u istom rovu.

Planirano prelazno rješenje do realizacije i unapređenja vodovodnog sistema

Kapacitet vodnog resursa Opštine Bijelo Polje je raznovrstan. Od većih i značajnijih izvorišta izdvajamo kaptiranje izvorišta rijeke "Bistrica 2" kod Đalovića klisure (ovaj izvor se nalazi na drugoj strani Opštine Bijelo Polje gledano od postojećeg izvorišta rijeke "Bistrice" nizvodno oko 30 km) koji bi skoro

upotpunosti sa postojećim kaptiranim izvorom pokrio i umnogome poboljšao vodosnabdijevanje Opštine Bijelo Polje, a naročito naselja koja gravitiraju nizvodno od grada. Prosječna izdašnost ovog izvorišta u sušnom period iznosi oko 1000l/s.

Još nekoliko značajnijih izvorišta za dio Opštine Bijelo Polje koji prema položaju odsiječen od gore pomenutog područja vodosnabdijevanja vezan je za područje MZ Tomaševo. Tu postoje tri izvorišta koja imaju zadovoljavajuće kapacitete za to područje, a to su:

1. Izvorište Lještaničke rijeke koje je kapaciteta oko 75 l/sec;
2. Izvorište rijeke Vranšnice koje je kapaciteta oko 80 l/sec;
3. Izvorište rijeke Zmajevac – selo Barice koje je kapaciteta oko 20 l/sec;

Izdvajamo i izvorište koje se nalazi u selo Boljanina (mjesto Kurilo) a zove se "Stubljanski potok" koje ima kapacitet oko 30 l/sec, a značajno je sa stanovišta vodosnabdijevanja sela koja gravitiraju na tom području.

Snabdijevanje vodom seoskih naselja

Na području opštine Bijelo Polje postoji 41 seoski vodovod kojio državaju sami korisnici. Po pravilu takvi vodovodi su izgrađeni bez odgovarajuće tehničke dokumentacije, da nijesu utvrđene zone sanitarne zaštite izvorišta, da su vodovodi loše održavani, potrebno je u narednom periodu u prvom redu obezbijediti i osigurati kvalitet vode za piće (ugradnja i održavanje opreme za hlorisanje) i uspostaviti zone sanitarne zaštite izvorišta, u skladu sa važećim propisima.

Smjernice za planirano vodosnabdijevanje predmetnih šest zona

Za predmetne lokacije u okviru zona "Nedakusi", "Cerovo", "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje - Ravna Rijeka" i "Ribarevine - Poda", planirano je oslanjanje na kapacitete lokalnih manjih izvorišta i izgradnja i održavanje postojećih seoskih vodovoda. Dalje, ako se ukaže potreba, zbog specifičnih tehnoloških zahtjeva za vodom, onda se sugeriše uvođenje adekvatnih rezervoara za vodu, kao prelazno rješenje, do izgradnje adekvatnog centralizovanog sistema vodosnabdijevanja Opštine Bijelo Polje.

Uzeti u obzir već projektovane i započete investicije kao što je Vodovod Zaton – prelaz preko Lima.

Protivpožarna zaštita u zahvatu predmetnog plana omogućava se izgradnjom protivpožarnih hidranata na vodovodnoj mreži. Duž vodovodne mreže na propisnom rastojanju biće planirani podzemni hidranti. Planirani profili cjevovoda imaju propusnu moć da u potpunosti zadovoljavaju potrebe za vodom planiranog broja stanovnika i objekata.

U sljedećim fazama izrade planske i projektne dokumentacije, ulične hidrante predvidjeti u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za spoljnu i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara.

Kanalizacija

Kanalizacija u Bijelom Polju zasnovana je na separacionom sistemu. Danas Bijelo Polje sa prigradskim naseljima (Nedakusi, Resnik) ima 20.000 stanovnika. Prema aktuelnoj dokumentaciji ukupna dužina kanalizacije u Bijelom Polju iznosi oko 8km. Broj stanovnika koji su priključeni na kanalizaciju iznosi manje od 3.500 stanovnika, što je manje od 20%. Broj priključenih stanovnika na kanalizaciju u gradu je 15-20%, a na teritoriji opštine (računato na sve stanovnike) 7%. I kod tako skromne dužine postojeće kanalizacije postoji više stotina izliva u Lim koji je recipijent. Prema važećoj klasifikaciji, po kvalitetu vode, rijeka u Crnoj Gori, Lim je svrstan u A 2 (II) klasu.

Postoji potreba da se ovo prevaziđe i da Bijelo Polje dođe do konačnog rješenja. Smatramo, i predlažemo, Bijelom Polju da se uradi jedan kvalitetan idejni projekat kanalizacije.

Koncept primarnog sistema

Prognozirano je da će cene usluga kanalizacije biti oko 0,46 / m³ tretirane vode.

U dosadašnjim projektima uvek je bilo kolebanja kako riješiti glavni odvodnik od grada do postrojenja za prečišćavanje. Ovdje ćemo da fiksiramo jednu tačku primarnog sistema koju treba smatrati kao zadatu vrednost. Okvirno, za Bijelo Polje predviđeno je postrojenje kapaciteta za 60.000 ES, od čega bi se u prvoj fazi gradilo 2x20.000 ES.

Procenjene investicije za izgradnju postrojenja za Bijelo Polje u prvoj fazi izrade su 7.3, a u drugoj 15.1 odnosno ukupno 22.4 miliona eura

U planskom dokumentu za industrisku zonu „Nedakusi“, kada je vršeno opredjeljenje namjene površine, predviđena je lokacija za postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Lokacija postrojenja je predviđena na lijevoj obali Lima, u Nedakusima na konkavnoj krivini, nizvodno od Bijelog Polja.

U vezi sa ovim postrojenjem potrebno je konstatovati sljedeće:

- lokaciju treba pripremiti tako da je postrojenje bezbjedno od najviših voda rijeke Lim,
- površina za postrojenje treba da bude najmanje 5ha,
- treba računati sa deponovanjem presovanog mulja sa postrojenja na centralnoj deponiji za čvrsti otpad
- treba obezbijediti potrebnu zonu sanitarne zaštite oko postrojenja, o čemu je dato više podataka u Detaljnom urbanističkom planu industrijske zone „Nedakusi“. Ukazuje se na potencijalnu opasnost da lokacija bude ugrožena divljom izgradnjom.

Glavni kolektori – skupljači

Teritorija obuhvaćena u granicama plana je orjentisana ka obalama Lima. Ako se računa od najuzvodnije pozicije od Pripčića (na desnoj obali) u blizini Ribarevine i najnizvodnijeg profila kod Podkrajaca, dužina tog Bijelopoljskog koridora iznosi 12 km duž obala Lima.

Jedino celishodno rešenje za primarni sistem je sljedeće:

Kanalizacija za otpadne vode imaće odvojene podsisteme: jedan na levoj, a jedan na desnoj obali Lima (uz izvjesne veze, kao na primer za vode iz naselja Rakonje koje se prevode na desnu obalu). Na cijeloj dužini na obalama Lima, na lijevoj i desnoj obali treba postaviti po jedan kolektor: lijevi kolektor i desni kolektor za otpadne vode.

Kod trasiranja i postavljanja ovih kolektora potrebno je nastojati da se kolektori postave što bliže obali kako bi se najveći deo objekata, odnosno kanalizacione mreže, moglo gravitacijom priključiti na kolektor. Ali sigurno je da će postojati, na obalama, manje zone gdje će se voda u glavni kolektor ubacivati manjim crpnim stanicama.

Smjernice za planirano prelazno rješenje do realizacije kanalizacionog sistema predmetnih šest lokacija zona

Visinski položaj lokacije i planiranih saobraćajnica uslovile su da se područje zahvata lokacije opštine Bijelo Polje podijeli na više eksploatisanih područja i usmjeri ka planiranim **biološkim uređajima za prečišćavanje otpadnih voda** dimenzionisanim tako da pokrije potrebe predmetne podzone plana. Planirani uređaji su bez primarnog taložnika i povezani su na upojno prelivne bunare.

Atmosferska kanalizacija

Samo u najužem centru Bijelog Polja postoji infrastruktura kanalizacije.

U Bijelom Polju na lijevoj obali postoji sliv od oko 80km² sa koga, na pravcu sa sjeverozapada, dolaze spoljne vode koje teku u pravcu Lima. Na tom terenu formirano je više potoka, manje ili više, bujičnog karaktera.

Na pojedinim potocima su izvođene izvjesne regulacione mjere. Znači, radi se tu o većoj količini spoljne vode koja napaja grad, naprimjer cca 200m³/s. Treba konstatovati da je najznačajniji vodotok Lješnica, koja u toku leta praktično presušuje.

Planirano rješenje

Konfiguracija terena na zahvatu predmetnih lokacija uslovili su da koncept sakupljene atmosferske vode sa saobraćajnih površina usmjere na više ispusta u prirodni recipijent, i to iz razloga racionalnosti izgradnje planirane mreže.

Sakupljanje i odovđenje atmosferskih voda planirano je u oivičenim saobraćajnim površinama koja će bit tretirana prije ispuštanja u recipijent.

Na rastojanju od 25-40 m planirana je izgradnja AB slivnika i revizionih slivnika.

Na **svim parking površinama** planirana je izgradnja **separatora ulja i lakih naftnih derivata** koji ispunjavaju propisane norme i standarde. Kanalizaciona atmosferska mreža je planirana da se gradi od PE korugovanih cijevi klase prema dubini ukopavanja.

Precizne uslove za projektovanje i izgradnju mreže atmosferske kanalizacije treba obezbjediti od "Vodovod i kanalizacija" doo. iz Bijelo Polje, što je potrebno ugraditi u urbanističko – tehničkim uslovima za projektovanje.

TELEKOMUNIKACIONA (ELEKTRONSKA KOMUNIKACIONA) INFRASTRUKTURA

Sve **Generalne urbanističke razrade** koje su urađene u okviru PUP, u odnosu na lokacije obuhvaćene izmjenama i dopunama PUP Bijelo Polje se ne mijenjaju, odnosno ne zahtijevaju dodatnu analizu.

Poglavlje **5. Smjernice i mjere za relizaciju Prostornog urbanističkog plana**, zadržava se, uz dodate sljedeće smjernice za izdavanje UTU za priključenje na elektronsku komunikacionu infrastrukturu, za lokacije obuhvaćene ovim izmjenama i dopunama PUP-a:

1. Lokacija „Nedakusi“

Lokacija 1 Nedakusi, nalazi se u zoni GUR Bijelo Polje, tako da za nju važe smjernice date u okviru GUR Bijelo Polje, sa priključenjem na postojeći optički kabal.

2. Lokacija „Cerovo“

Lokacije 1 i 2 Cerovo, nalaze se u zoni PUP Bijelo Polje, a van zone nekog od GUR.

Smjericama za priključenje lokacija 1 i 2 Cerovo treba definisati izgradnju nove elektronske komunikacione infrastrukture do lokacija i njihovo priključenje na postojeći optički kabal.

3. Lokacije „Vraneška dolina“

Lokacije 9 i 10 Vraneška dolina, nalaze se u zoni GUR Pavino polje, dok su sve ostale lokacije

1-8,11 Vraneška dolina u zoni obuhvata PUP Bijelo Polje, a van zone nekog od GUR.

Za lokacije 9 i 10 Vraneška dolina važe smjernice date u okviru GUR Pavino polje, dok smjericama za ostale lokacije 1-8, 11 Vraneška dolina treba definisati izgradnju nove elektronske komunikacione infrastrukture do lokacija i njihovo priključenje na postojeći optički kabal.

4. Lokacija „Bistrička dolina“

Lokacije 9-12 Bistrička dolina, nalaze se u zoni GUR Bistrice, dok su sve ostale lokacije

1-8,13 Bistrička dolina u zoni obuhvata PUP Bijelo Polje, a van zone nekog od GUR.

Za lokacije 9-12 Bistrička dolina važe smjernice date u okviru GUR Bistrice, dok smjericama za priključenje lokacija 1-8,13 Bistrička dolina treba definisati izgradnju nove elektronske komunikacione infrastrukture do lokacija i njihovo priključenje na postojeći optički kabal ili na jedan od dva elektronska komunikaciona čvora: RSS Gubavač i RSS Bistrice.

5. Lokacija „Rakonje-Ravna rijeka“

Lokacije 1-5 Rakonje-Ravna rijeka, nalaze se u zoni GUR Bijelo Polje, dok su sve ostale lokacije

6-9 Rakonje-Ravna rijeka u zoni obuhvata PUP Bijelo Polje, a van zone nekog od GUR.

Za lokacije 1-5 Rakonje-Ravna rijeka važe smjernice date u okviru GUR Bijelo Polje, dok smjernicama za priključenje lokacija 6-9 Rakonje-Ravna rijeka dolina treba definisati izgradnju nove elektronske komunikacione infrastrukture do lokacija i njihovo priključenje na postojeći optički kabal, kao što je slučaj i sa lokacijama 1-5.

6. Lokacija „Ribarevine-Poda“

Lokacije 2-7 Ribarevine-Poda, nalaze se u zoni GUR Zaton, dok su sve ostale lokacije 1, 8-13 Ribarevine-Poda u zoni obuhvata PUP Bijelo Polje, a van zone nekog od GUR.

Za lokacije 2-7 Ribarevine-Poda važe smjernice date u okviru GUR Zaton, dok smjernicama za priključenje lokacija 1,-13 Ribarevine-Poda treba definisati izgradnju nove elektronske komunikacione infrastrukture do lokacija i njihovo priključenje na postojeći optički kabal, kao što je slučaj i sa lokacijama 2-7.

PEJZAŽNA ARHITEKTURA

Zona "Nedakusi"

Lokacija 1 Nedakusi nalazi se u zahvatu GUR-a Bijelo Polje.

Primjenjuju smjernice iz GUR-a Bijelo Polje za namjene: ZIZ i ZSS (u okviru IP); ZSO, ZPO, ZA i dr. (u okviru MN); ZO (u okviru SMG); ZP (u okviru namjene PUS).

Zona "Cerovo"

Lokacije 1 i 2 Cerovo nalaze se u zahvatu PUP Bijelo Polje u okviru Tipa predjela 3 – Brdsko-planinski predio zapadnog pobjrda.

Primjenjuju se smjernice iz Plana predjela za navedeni tip sa dopunom za Izdvojeno građevinsko zemljišta (IGZ) u okviru namjene CD.

Dopuna uslova:

- uređenje vršiti na osnovu projekta pejzažne arhitekture
- predvidjeti minimum 30% zelenih površina
- očuvanje masiva visokog drveća i cjelovitosti rubnih djelova šuma
- u toku izrade projektne dokumentacije obavezna je prethodna inventarizacija, taksacija i valorizacija postojećeg zelenila (dendrometrijske karakteristike, vitalnost, dekorativnost, predlog mjera njege) u cilju maksimalnog očuvanja i uklapanja postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila u nova urbanistička rješenja
- na mjestim gdje nije moguće uklapanje i zadržavanje kvalitetnog zelenila, planirati presađivanje (kod vrsta koje podnose presađivanje)
- u slučajevima gdje kvalitetno i vrijedno zelenilo nije moguće presaditi, dispoziciju objekata na UP prilagoditi postojećem zelenilu
- koristiti reprezentativne, visokodekorativne autohtone biljne vrste i egzote otporne na uslove sredine, rasadnički odnjegovane u kontejnerima
- izbjegavati invazivne biljne vrste
- karakteristike sadnica drveća za ozelenjavanje: min. visina sadnice od 2,5-3 m, a min. obim stabla na 1m visine od 12-14 cm
- predvidjeti linearno ozelenjavanje saobraćajnica i parking prostora
- predvidjeti urbano opremanje, rasvjetu, sisteme za navodnjavanje i protivpožarnu zaštitu svih zelenih površina
- uređenje uskladiti sa trasama podzemnih instalacija.

Zona "Vraneška dolina"

- Lokacija 9 nalazi se u zahvatu GUR-a Pavino polje. Za ovu lokaciju primjenjuju se uslovi dati za ZIK (zelenilo infrastrukturnih i komunalnih objekata) u okviru MN.

- Za lokacije 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 i 11 unutar ove zone, koje se nalaze u zahvatu PUP-a u okviru Tip predjela 3 – Brdsko-planinski predio zapadnog pobjrđa. Primjenjuju se smjernice iz Plana predjela za navedeni tip sa dopunom.

Dopuna uslova:

- na poljoprivrednom zemljištu dozvoljena je izgradnja proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede u funkciji proizvodnje, prerade i skladištenja poljoprivrednih proizvoda
- na šumskom zemljištu dozvoljena je izgradnja samo u izuzetnim slučajevima za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede; za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom; za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- za objekte turizma i rekreacije predvidjeti minimum 40% zelenih površina
- za privredne objekte predvidjeti minimum 20% zelenih površina
- u slučaju izgradnje na šumskom zemljištu obavezna je prethodna taksacija zelenila i očuvanje cjelovitost rubnih djelova šuma.

Zona "Bistrička dolina"

- Lokacija 10, 11 i dio lokacije 12 nalaze u zahvatu GUR-a Bistrica. Primjenjuju smjernice iz GUR-a.
- Lokacije 1 – 9 unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a okviru Tip predjela 1 – Dolinski predio planinskih rijeka. Primjenjuju se smjernice iz Plana predjela za navedeni tip sa dopunom.

Dopuna uslova:

- za objekte turizma predvidjeti minimum 40% zelenih površina
- obavezna je prethodna taksacija zelenila i očuvanje cjelovitost rubnih djelova šuma.

Zona "Rakonje - Ravna rijeka"

- Lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 se nalaze i u zahvatu GUR-a Bijelo Polje. Za Lokaciju 1 se primjenjuju smjernice iz GUR-a Bijelo Polje, a za Lokacije 2, 3, 4 i 5 smjernice iz DUP-a Kruševo.
- Lokacije 6, 7, 8 i 9 unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a okviru Tip predjela 1 – Dolinski predio planinskih rijeka. Primjenjuju se smjernice iz Plana predjela za navedeni tip sa dopunom.

Dopuna uslova:

- na poljoprivrednom zemljištu dozvoljena je izgradnja proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede u funkciji proizvodnje, prerade i skladištenja poljoprivrednih proizvoda
- na šumskom zemljištu dozvoljena je izgradnja samo u izuzetnim slučajevima za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede; za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom; za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
- za objekte turizma i rekreacije predvidjeti minimum 40% zelenih površina
- za privredne objekte predvidjeti minimum 20% zelenih površina
- u slučaju izgradnje na šumskom zemljištu obavezna je prethodna taksacija zelenila i očuvanje cjelovitost rubnih djelova šuma.

Zona "Ribarevine - Poda"

- Lokacije 3, 4, 6 i 7 se nalaze i u zahvatu GUR-a Zaton. Primjenjuju smjernice iz GUR-a Zaton sa dopunom.

Dopuna uslova:

- za koncesiona područja eksploatacije šljunka obavezna je izrada plana sanacije i rekultivacije.
- Lokacije 1, 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 unutar ove zone nalaze se u zahvatu PUP-a u okviru Tip predjel 2 – Brdsko-planinski predio istočnog pobjrđa.

- Za lokacije 9, 10, 11 i 12 primjenjuju se smjernice za auto-put iz Plana predjela za navedeni tip.
- Lokacije 1, 2, 5, 8 i 13 primjenjuju se smjernice iz Plana predjela za navedeni tip sa dopunom Dopuna uslova:
 - na poljoprivrednom zemljištu dozvoljena je izgradnja proizvodnih objekata na kompleksima poljoprivrede u funkciji proizvodnje, prerade i skladištenja poljoprivrednih proizvoda
 - na šumskom zemljištu dozvoljena je izgradnja samo u izuzetnim slučajevima za izgradnju objekata u funkciji šumske privrede; za izgradnju objekata infrastrukture u skladu sa Planom; za izgradnju objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova prema rješenjima Plana
 - za privredne objekte predvidjeti minimum 20% zelenih površina
 - u slučaju izgradnje na šumskom zemljištu obavezna je prethodna taksacija zelenila i očuvanje cjelovitost rubnih djelova šuma.

1.3. USLOVI JAVNIH PREDUZEĆA, USTANOVA I DRUGIH INSTITUCIJA

U postupku pripremnih poslova pribavljeni su sljedeći podaci, mišljenja uslovi i sugestije:

- CEDIS Crnogorski elektrodistributivni sistem br. 10-10-29950 od 19.06.2019. g. - dostavljeni su raspoloživi elektroenergetski podaci za svih 6 lokacija u elektronskoj formi.
- Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost br. 0404-4187/2 od 14.06.2019. g. - dati su elektronski podaci i preporuke za izradu planskog dokumenta.
- Uprava za zaštitu kulturnih dobara br. 03-187/2019-1 od 13.06.2019. g. - uvidom u predmetni planski zahvat utvrđeno je da se u okviru istog nalazi 23 kulturnih dobara i preko 300 arheoloških lokaliteta, odnosno dobara sa potencijalnim kulturnim vrijednostima. Konstatovano je da za planski dokument nije urađena Studija zaštite kulturne baštine. Imajući u vidu izloženo, te činjenicu da Studiju zaštite izrađuje i donosi Uprava, to se ovaj organ obavezuje da u, razumnom roku, izradi i donese istu za potrebe izrade Izmjena i dopuna PUP-a opštine Bijelo Polje.
- Agencija za zaštitu prirode i životne sredine:
 - br. 02-D-1726/2 od 19.06.2019. g. - sugestija da se Odluka dopuni u cilju usklađivanja sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja prije donošenja konačne Odluke o izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu Izmjena i dopuna PUP-a opštine Bijelo Polje.
 - br. 02-UI-840/3 od 05.07.2019. g. - Rješenje kojim se utvrđuju uslovi i smjernice zaštite prirode za izradu izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje.
- Agencija za civilno vazduhoplovstvo br. 02/1-1256/2 -19 od 26.06.2019. g. – u zahvatu Plana nema postojećih aerodroma ni radio–navigacionih uređaja za koje je potrebno uvesti dodatne zaštitne prostorne površine za ograničenje izgradnje objekata, odnosno nije potrebno u ovom planskom dokumentu uvesti dodatne uslove i smjernice koje se odnose na sigurnost vazdušnog saobraćaja. Za objekte preko 45 m, potrebno je pojedinačno sprovesti analizu uticaja na operacije vazduhoplovstva.
- Uprava za saobraćaj br. 03-6332/1 od 26. 06. 2019. g. - po pitanju saobraćajne infrastrukture, neophodno je planirati raskrsnice (priključenje biznis zona na državne puteve) sa punim sistemom veza preko kojih će se servisnim saobraćajnicama opsluživati područje buduće biznis zone.
- Ministarstvo ekonomije, Direktor za energetiku br. 350-25/2019-2 od 20.06.2019. g. - obavještenje:
 - Izdate su energetske dozvole za izgradnju mHE na dijelu vodotoka: kao nadležni organ izdalo koncesije za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima Lještanica (KO Lijeska), Bistrica - pritoka Ljuboviđe (KO Majstorovina i KO Ravna Rijeka), Bistrica (KO Srednje Brdo, KO Mojdir, KO Bistrica i KO Kostenica) i Vrelo (KO Lijeska).

- Izdate su energetske dozvole za izgradnju mHE na dijelu vodotoka: Zagradska rijeka (KO Prijelozi), Brzava (KO Prijelozi), Stubljanska (KO Kostenica). Dati podaci o pribavljenim upotrebnim dozvolama, utu i izradi planske dokumentacije za konkretne mHE.
 - Lještanica, Bistrica – pritoka Ljuboviđe, Vrelo, Zagradska rijeka, Brzava su lijeve pritoke Lima, a Stubljanska rijeka i Bistrica su desne pritoke Lima. Budući da je Odlukom obuhvaćena obala Lima, Vodotok Bistrica i naselje Bistrica, potrebno je uzeti u obzir navedene lokacije na kojima su date koncesije i izdate energetske dozvole za izgradnju mHE, kao i lokacije na kojima se realizuje koncesiona djelatnost.
 - Na teritoriji Opštine, nalaze se, za sada, ležište bigra Gornja Lijeska, ležište tehničko - građevinskog kamena »Lješnica« - Bioče za koje je data koncesija.
 - Utvrđeni su i sljedeći lokaliteti: tehničko-građevinski kamen »Kurilo« i tehničko-građevinski kamen »Bioča«.
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Direktor za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju br.351-24/19-2 od 10. 06. 2019. g. - uputili su na strategije i programe za navedene oblasti koje treba koristiti,
- Prilikom izrade IID PUP-a imati u vidu dokument - Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog područja 2015-2020 - Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Podgorica, jun 2015 i Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnim tekovinama EU Poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj. Takođe, može se uzeti u obzir prilikom izrade Plana, a tiče se ribarstva, je Strategija ribarstva Crne Gore 2015-2020 sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenja pravne tekovine EU.
 - Kada su u pitanju šumarstvo i lovstvo, treba imati u vidu smjernice revidovane Strategije razvoja šuma i šumarstva Crne Gore (2014 - 2023), a u oblasti lovstva treba imati u vidu Program razvoja lovstva u Crnoj Gori (2015 - 2024)
 - U oblasti vodoprivrede neophodno je imati u vidu Vodoprivrednu osnovu Crne Gore i Strategiju upravljanja vodama
- Uprava za nekretnine - dostavljen Izvod iz digitalnog plana (17.06.2019.g.) za KO Bijelo Polje, Bistrica, Bojišta, Cerovo, Crnča, Laholo, Grab, Gubavač, Kovren, Lekovina, Muslići, Nedakusi, Pape, Pavino Polje, Pečarska, Poda, Ravna Rijeka, Tomaševo, Voljavac, Zaton.

Podaci iz Opštine Bijelo Polje:

Aktom broj 01-2773/2 od 09.04.2014. g. izjasnila se da nema zahtjeva u pogledu dopune Nacrta odluke o izradi Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana opštine Bijelo Polje koje joj je dostavilo Ministarstvo radi davanja predloga i smjernica za Programski zadatak. U toku izrade IDPUP, u saradnji sa Opštinom, došlo je do određene inicijative od strane Opštine, koja se odnosi na izgradnju objekata za stanovanje na površini u zahvatu zone Nedakusi, koja je u ovom Konceptu razmotrena i obrazloženo moguće plansko rješenje. Takođe, ukazano je na potrebu dopune smjernica za seoski turizam i predlog za određene sadržaje u zelenom pojasu u dijelu prostora Otoka - Loznica (ispod MUP-a) u cilju izgradnje pješačkih i biciklističkih staza.

Uslovi i smjernice zaštite prirode za izradu ID Prostorno-urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje (Izvod iz Rješenja Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, br. 02-UIP-840/3 od 05.07.2019. god.)

- **Podaci o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara u okviru granica izmjena i dopuna predmetnog PUP-a**

Na predmetnom području nisu ustanovljeni režimi, zone i mjere zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara.

▪ **Uslovi, zabrane i ograničenja pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati u ulokviru granica izmjena i dopuna predmetnog PUP-a**

U okviru granica izmjena i dopuna Prostornog urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje, mogu se planirati radnje, aktivnosti i djelatnosti, poštujući:

- I) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim:
- (i) *propisima*: Zakon o životnoj sredini, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu i dr); (ii) *prostorno-planskim dokumentima višeg reda* - Prostornim planom Crne Gore (2008); (iii) *sektorskim politikama, strategijama, programima i planovima* u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zahvata predmenih planova (Nacionalnom strategijom održivog razvoja (2016), Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 - 2020, kao i lokalnim - opštinskim strateškim i planskim dokumentima);
- II) opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u Zakonu o zaštiti prirode u pogledu:
- planiranja održivog korišćenja prostora i prirodnih resursa (zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti);
 - zaštite biološke, geološke i predione raznovrsnosti (usklađivanje ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja; spriječavanje aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica linearne zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa);
 - mjera zaštite i očuvanja prirode (zaštita prirodnih dobara; održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrola njihovog korišćenja; očuvanje područja ekološke mreže: sprovođenje dokumenata zaštite prirode u skladu sa članom 10 Zakona o zaštiti prirode; ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara; sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara);
 - izbjegavanje oštećenja prirode (djelatnosti, radnje i aktivnosti u prirodi planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svede ugrožavanje i oštećenje prirode; pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da djelatnosti, radnje i aktivnosti obavlja na način kojim se izbjegava oštećenje prirode ili svede na najmanju mjeru);
 - zaštite i očuvanja zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva (zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva štite se na način kojim se postiže ili održava njihov povoljan status očuvanosti);
- III) posebne uslove, zabrane i ograničenja zaštite prirode za planiranje građevinskih objekata (za stanovanje i pratećih / centralnih djelatnosti) i infrastrukture u zoni zahvata a odnose se na:
- Zabrane formiranja deponije čvrstog, hemijskog i teško razgradivog otpada u aluvijalnoj ravni svakog vodotoka.
 - Zabrana sakupljanja i stavljanja u promet vrsta zaštićenih nacionalnim zakonodavstvom o kontroli prometa i korišćenja.
 - Stroga kontrola pregrađivanja vodotoka i izgradnja novih ribnjaka, a posebno onih koji su namijenjeni uzgoju alohtonih ribljih vrsta.
 - Zaustavljanje gradnje stambenih, ekonomskih pomoćnih objekata poljoprivrednih domaćinstava i vikend objekata izvan građevinskih područja utvrđenih posebnim planskim i urbanističkim dokumentima, odnosno gradnja objekata poljoprivrednih domaćinstava izvan postojećih građevinskih parcela.
 - IZBOR LOKACIJA ZA NOVE GRAĐEVINSKE OBJEKTE: 1. U odnosu na zone sa prisutnim prirodnim habitatima, planska rješenja u predmetnim planovima ograničiti (kao što je to i predviđeno PUP-om) na izgrađene zone, uz njihovo ograničeno širenje i međusobno povezivanje. 2. Vodeći računa o kapacitetu životne sredine i mikrolokacijskim karakteristikama

pojedinih lokacija, obezbijediti: a) izbalansiran raspored građevinskih objekata (i aktivnosti) u okviru planiranih turističkih i/ili stambenih zona i b) uspostavljanje zona zaštite (zelenila).

- ZAOKRUŽENO INFRASTRUKTURNO OPREMANJE PROSTORA: Pri planiranju građevinskih objekata (za stanovanje, turizam i dr.) potrebno je predvidjeti da se predmetni prostor opremi svom potrebnom infrastrukturom kako bi se izbjegla (naknadna) oštećenja i zagađenje osnovnih komponenti životne sredine.
- TRETMAN OTPADNIH VODA - Podzemne i površinske vode u zoni zahvata predmetnog plana i njihovoj neposrednoj okolini štite se od zagađenja predtretmanom komunalnih otpadnih voda iz postojećih i planiranih objekata, proširenjem kanalizacione mreže i tretmanom ovih voda u postrojenju za prečišćavanje voda. Otpadne vode, bez obzira na stepen prečišćavanja, ne mogu se direktno ispustiti u rijeku, a septičke jame mogu biti samo kratkoročno, vremenski ograničeno rješenje, do potpune izgradnje kanalizacionog sistema, tj. potpunog - zaokruženog infrastrukturnog opremanja zone zahvata predmetnog plana.

▪ **Mjere zaštite prirode koje treba predvidjeti za primjenu u okviru granica izmjena dopuna predmetnog PUP-a**

Shodno članu 10 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG" br. 54/16), mjere zaštite prirode podrazumijevaju prije svega sprovođenje dokumenata zaštite prirode, a to su: strategija biodiverziteta, planovi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima i godišnji programi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, kao i lokalni akcioni planovi za biodiverzitet. Osirn sprovođenja mjera na ovaj način, a shodno članu 14 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG" br. 54/16), mjere zaštite prirode u praksi se sprovode konkretno kroz: zaštitu prirodnih dobara, održivo korišćenje prirodnih resursa, prirodnih dobara i kontrole njihovog korišćenja, zatim kroz očuvanje područja ekološke mreže, ublažavanje štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara, sprovođenjem podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara.

U predmetnim planovima i njihovim strateškim procjenama uticaja, po našem mišljenju, treba da budu propisane OPŠTE biološke, tehničke i tehnološke mjere zaštite prirode za planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti koje treba da budu: (i) **primjenjene** u okviru POJEDINAČNIH PROCJENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU i kasnije (ii) **provjerene** / kontrolisane od strane nadležne inspekcije, shodno Zakonu.

- Opšte biološke, tehničke i tehnološke mjere zaštite prirode treba da obuhvate:
 - (i) tehničke i tehnološke mjere zaštite (vezane za otklanjanje ili ublažavanje negativnih uticaja na zemljište, vode, vazduh, pojavu buke i vibracija u dozvoljene granice),
 - (ii) mjere biološke zaštite za sprečavanje, smanjenje i otklanjanje štetnih uticaja na staništa i vrste u toku izgradnje i funkcionisanja građevinskih objekata koji budu predviđeni predmetnim planovima (uključujući mjere za zaštitu staništa i vrsta koje nijesu obuhvaćene u okviru tehničkih i tehnoloških mjera a odnose se na kontrolu odlaganja otpadnog materijala od izgradnje objekata, moguće presađivanje pojedinačnih vrijednih stabala, saniranje oštećenih djelova prirode (prirodnih stanista) i/ili njihovo vraćanje u prethodno prirodno stanje i sl) i
 - (iii) mjere u slučaju akcidentnih situacija.

2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE PREDMETNOG PODRUČJA I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

2.1 PRIRODNE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

2.1.1. Klima

Područje opštine Bijelo Polje ima umjereno kontinentalnu klimu u prostornom dolinskom dijelu s tim što u višim djelovima (na visinama preko 1.000 mnv) prelazi u planinsku. Dolinski dio karakteriše umjereno topla i vlažna klima sa toplim ljetima, dok se u višim djelovima javljaju dva klimatska podtipa: umjereno hladna i vlažna klima s toplim ljetima (na visinama od 1.000 mnv do 1.500 mnv) i vlažna borealna klima - veoma hladne zime sa puno snijega i svježa ljeta (na visinama preko 1.500 mnv). Veći dio područja odlikuje se modificovanim fluviometrijskim režimom padavina, pri čemu se maksimalne količine izlučuju u kasnoj jeseni i u prvom dijelu zime (oktobar-januar), a minimalne tokom ljeta (jun-avgust). Za područje opštine Bijelo Polje obimnije sniježne padavine karakteristične su od sredine novembra, a najintenzivnije su u razdoblju decembar-mart. Sniježni pokrivač traje oko pet mjeseci.

Insolacija - Srednja godišnja vrijednost insolacije-sume osunčavanja iznosi 1.635,3 časova. Srednji mjesečni maksimum je u julu mjesecu i iznosi 228,4 časova, a minimum je u decembru sa 39 časova.

Temperatura vazduha - Sa porastom nadmorske visine temperatura vazduha opada, prosječno za 0,60°C na 100 m (temperaturni ili termički gradijent). Vrijednosti termičkog gradijenta zavise od postojeće sinoptičke situacije. Najveće vrijednosti ima pri adiabatskim procesima - termičkim ili dinamičkim (10°C/100m). Nadmorska visina ima uticaja i na ostale meteorološke elemente i pojave.

Srednja vrijednost temperature u proljeće iznosi 8.7°C, tokom ljeta 16.9°C, jeseni 9.4°C a u zimskom periodu 0.1°C. Jeseni su toplije od proljeća što pogoduje sazrijevanju biljnih kultura. Za bjelopoljsku kotlinu u toku zime karakteristične su temperaturne inverzije, tj. niže temperature u dolini Lima i njegovih pritoka u odnosu na brdsko-planinski obod.

Vlažnost vazduha - Vlažnost vazduha predstavlja jedan od najvažnijih klimatskih elemenata. Od njene količine direktno zavisi pojava padavina. Relativna vlažnost vazduha u opštini Bijelo Polje veća je zimi nego ljeti dok na planinama ljeti raste sa visinom. Srednja godišnja vrijednost vlažnosti vazduha iznosi 77.3%, maksimum je u decembru 84.1%, dok je minimum u julu 72.6%.

Bjelopoljska kotlina je okružena planinskim masivima koji utiču na klimu grada, pojave temperaturnih inverzija, tišine, česte snežne padavine, magle i dr. Magle se javljaju u zimskim mjesecima, mada su jutarnje karakteristične i u ostalim godišnjim dobima, kao i u julu i avgustu.

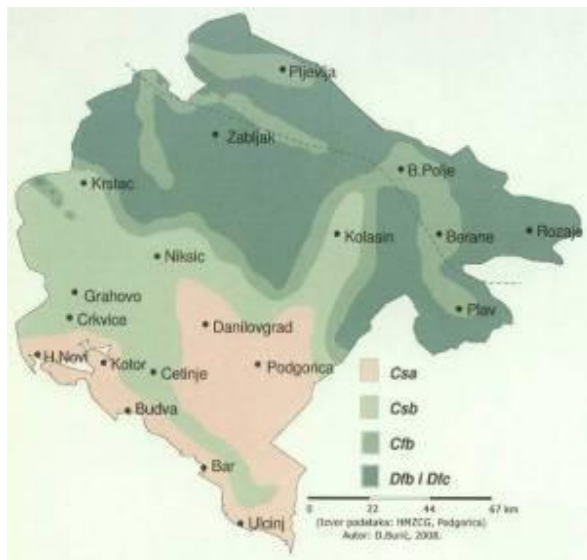
Za Bijelo Polje su karakteristične tzv. *magle mrazeva*. Javljaju se zimi prilikom niskih temperatura vazduha i u prisustvu niske inverzije. Obično zahvataju male naseljene površine u gradu. Njihovo obrazovanje vezano je za jutarnje časove, kada se u vazduhu pojavljuje velika količina jezgara kondenzacije. Tokom dana, kada poraste temperatura, ove magle slabe ili u potpunosti iščezavaju. Ukoliko tokom dana više oslabe one se obnavljaju u večernjim satima što u kontinuitetu može da se ponovi i po nekoliko dana.

Najveća čestina pojave magli vezana je za noćne časove kada su najpovoljniji uslovi za obrazovanje radijacionih magli. Minimum čestina je uočen u poslijepodnevnim časovima kada je i najmanja relativna vlažnost vazduha.

Magle se češće javljaju u jesen, i one smanjuju efektivno izračivanje aktivne apsorpcione površine pa otuda i njihov pozitivan uticaj na razvoj biljnih kultura. Naime, one mogu da spriječe prekomerno opadanje temperature biljaka tokom noći. Tokom dana više oslabe a obnavljaju se u večernjim satima, što u kontinuitetu može da se ponovi i po nekoliko dana.

Atmosferske padavine - Godišnji prosjek padavina iznosi 940 l/m². Nijesu evidentirana veća kolebanja u pojedinim godinama. Padavine su ravnomjerno raspoređene tokom godine, osim u vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova, ovo područje karakteriše povećana količina padavina. Prosječno, najviše padavina ima u novembru, a najmanje tokom maja mjeseca. Tokom godine u prosjeku ima 109

kišnih, 21 sniježnih, 23 vedrih i 135 oblačnih dana. Maksimalna godišnja visina snježnog pokrivača, koja je izmjerena 2005. god. iznosila je 2.23 m. Snježni pokrivač traje oko pet mjeseci. Uz povećanje nadmorske visine, raste i količina padavina, tako da na obroncima Bjelasice, količina padavina iznosi i do 1.500 mm godišnje.

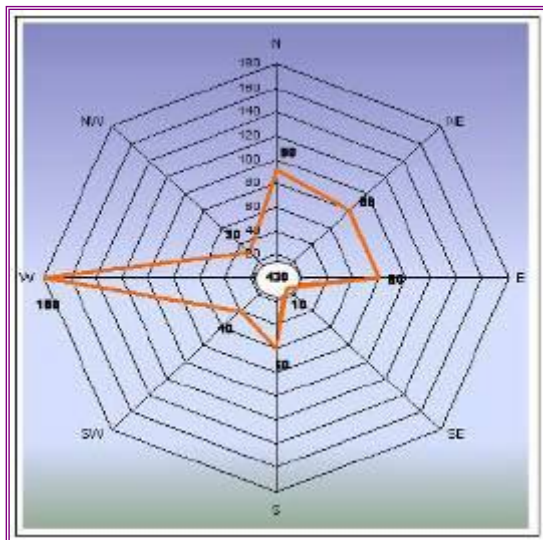

Legenda:

Csa - sredozemna klima s vrućim ljetom;
 Cs/s"/b – sredozemna klima s toplim ljetom;
 Cfb – umjereno topla i vlažna klima s toplim ljetom;
 Dfb – umjereno hladna klima s toplim ljetom;
 Dfc – umjereno hladno i vlažna klima sa svježim ljetom

Slika: Klimatska rejonizacija Crne Gore po W.Köppenu

Vjetrovitost - U Bijelom Polju su izrazitije zastupljeni vjetrovi iz jugozapadnog, jugoistočnog i sjeveroistočnog pravca jer se tim pravcima pruža dolina Lima i njene pritoke s jedne i Bjelopoljska kotlina sa druge strane. U vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova ima dosta padavina, a za vrijeme juga temperature vazduha rastu. Smjer duvanja vjetra u velikoj mjeri zavisi od konfiguracije terena.

Slika: Ruža vjetrova

Vjetrovi u bjelopoljskoj regiji najčešće duvaju sa zapada (180‰), sjevera (90‰), sjevero istoka i istoka (po 80‰), jugozapada (40‰) i jugoistoka (10‰). Tišina je, zbog kotlinskog položaja dosta velika i iznosi 430‰. Gledano po mjesecima, sjever najčešće duva u januaru, maju i julu. Zapadni vjeter u martu, aprilu i decembru. U vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova ima dosta padavina, a za vreme juga temperature vazduha rastu. Planine i planinski lanci koji okružuju Bjelopoljsku kotlinu, naročito one koje se pružaju približno u pravcu istok-zapad štite kotlinu od hladnih vjetrova.

2.1.2. Reljef

Područje Opštine Bijelo Polje pripada brdsko planinskom području sjeverne Crne Gore. Središnjim dijelom uz rijeku Lim, prostire se dolina dužine 12 km i širine 3 km, čija najniža nadmorska visina iznosi 531 m. Gradsko jezgro Opštine Bijelo Polje nalazi se na dvije terase, nadmorske visine 575 m i 620 m.

U okolnom području, nalaze se planine: Bjelasica, sa najvišim vrhom Crna Glava (2.137 m), Lisa, čiji najviši vrh iznosi 1.509. m i Stožer (1.576 m).

2.1.3. Geološki sastav terena

Područje Opštine Bijelo Polje karakterišu, na malom prostranstvu, kvartarne stijene, mezozoik sa trijasom i jurom i paleozoik, dok se obod sastoji od stijena paleozojske starosti. Stijenske mase najčešće čine škriljci sive i crne boje, dok je dno kotline sastavljeno od stijena kvartalne starosti.

Gornja terasa rijeke Lim, zasuta je poluvijalnim i deluvijalnim sastojcima koju čine pjeskovita i prašinasta glina i šljunak, čiji su slojevi slabo povezani. Paleozojske su starosti. Na srednjoj terasi rijeke Lim je najvećim dijelom pozicionirana Opština Bijelo Polje, ona je i najrasprostranjenija. Sastoji se od: pijeska, malo prašinastog i zaglinjenog i šljunka slabo sortiranog, različite granulacije. Donja terasa Lima ima iste sedimente, kao i srednja terasa.

Tektonska zona kojoj pripada teritorija opštine Bijelo Polje definisana je kao Pljevaljska zona. Karakteristična je po tome što ovu geotektonsku jedinicu, posebno na terenima opštine Bijelo Polje izgrađuju paleozojski flišoliki sediment, oko Ljepešnice, Ljubovide i Lima. U zapadnim djelovima terena, kartirana je normalna stratigrafska superpozicija u većem dijelu terena. U kranjim izvorišnim djelovima rijeka Čehotine i Ljubovide nalaze se dvije navlake-kraljušti, kojima je donji trijas navučen preko srednjeg trijasa, pa je formiran tektonski prozor. Između Kamenog polja, Pisane jele i Sljemena nalazi se tektonska krpa donjeg trijasa na gornjem trijasu. Ovi geotektonski odnosi ukazuju na intenzivno navlačenje i karaljuštanje, posledica čega su i prisutni veliki broj rasjeda različite orijentacije. Na južnoj granici teritorije opštine Bijelo Polje, između Berana i Mojkovca također se nalazi veoma karakterističan geotektonski prozor od srednjetrijaskih stijena, preko kojeg su navučene paleozojske stijene. To pokazuje velika kretanja i navlačenja upravno na pravac pružanja Dinarida, kojima pripada čitavi prostor Crne Gore. Iako paleozojski kompleks u centralnom dijelu terena opštine Bijelo Polje izgleda "umireno" on je veoma ispresijecan rasjedima u svim smjerovima i na mnogo mjesta "probijen" eruptivima.

Deluvijum (d) je veoma malo zastupljen na terenu opštine Bijelo Polje. To je nekoliko malih areala pri južnoj granici opštine i nešto veće površine kod Radojeve Glave. Aluvijalne stijene (al) izgrađuju dolinska dna rijeka, posebno Lima. S obzirom na to, da su vezane za dolinska rječna dna imaju oblik izduženih traka. Niže rječne terse (t1) zastupljene su duž dolinskog dna rijeke Lim u području Zatona, Bijelog Polja i Njegnjeva, i jednim dijelom u dolinskom dnu rijeke Bistrice. Više rječne terase (t2) su zastupljene pored nižih rječnih terasa i to uglavnom u prostoru oko Gubavaca. Serpentinisani lerzolit (Sa) i spiliti (bb ab) javljaju se jedino u dva povezana areala u Stubama i u Mokrom Lugu, pored najuzvodnijeg dijela toka rijeke Bistrice. Manja pojava gornje jure (J3) nalazi se zapadno od Barića. Gornju juru ovdje sačinjavaju pješčari, rožnaci, alevroliti, glinci i krečnjaci. Srednja i gornja jura (J2,3) imaju nešto veće rasprostranjenje. Na jednom lokalitetu okružuju serpentinisane lerzolite i spilitite, ali i u još dva areala kod Korita, Kruščića i Begluka. I kod zapadne granice opštine javljaju se četiri manja areala oko najuzvodnijeg dijela Stožerske rijeke. Srednja i gornja jura su ustvari dijabaz – rožna formacija koju čine pješčari, glinci, rožnaci, krečnjaci, laporci i dijabazi. Manji areal donje jure (J1) rasprostranjen je oko Korita.

Više eruptivnih proboja u obliku manjih areala nalazi se u paleozojskom kompleksu. To su pretežno kvarc keratofiri, keratofiri i tufovi (nq) u prostoru između Lima i Ljubovide. Keratofiri (nT2) u najuzvodnijem dijelu Tronoše. Andeziti, keratofiri i tufovi (anT2) su mjestimično zastupljeni vrlo malim arealima. Kvarc keratofiri (nqT2) zastupljeni su u malim arealima sjeverno od Ivanje. Krečnjači, dolomiti i dolomitični krečnjaci gornjeg trijasa (T3) su zastupljeni u arealu zapadno od Gradca, oko kote 1 614. Srednjetrijaskie stijene (T2) najvećim dijelom sa krečnjacima, rožnacima i dolomitima i manjim dijelom, krečnjacima, dolomitima i brečama, zastupljeni su u kranjem zapadnom i krajnjem istočnom dijelu teritorije opštine Bijelo Polje. Donjetrijaske stijene (T1) razvijene su u istim zonama u kojima je razvijen i srednji trijas, sa kojim su u kontaktu, nekada konkordantno a nekada diskordantno. Čine ih crveni pješčari i glinci, glinoviti kvrgavi krečnjaci i pjeskoviti krečnjaci.

Paleozojske stijene su zastupljene kao perm (P1,2), karbon (C2,3) i karbon-perm (C,P). Oni ograđuju centralni i najveći dio teritorije opštine Bijelo Polje. Karbon permske stijene uglavnom su sastavljene od metapješčara i škriljaca.

2.1.4. Geomorfološke karakteristike

Teren Opštine Bijelo Polje karakterišu dva osnovna tipa reljefa: *fluvijalni* i *kraški*. Oni su međusobno često kombinovani. Ovi tipovi reljefa su kombinovani takođe i sa denudacionim i glacijalnim tipovima reljefa. Njihove kombinacije su ostvarene, tamo gdje su u odnosu na osnovni agens, agensi podređenog uticaja dali svoj manji ili veći doprinos. Tipu reljefa dominantan odraz posebno daje geološka osnova terena. Tako najveći dio terena pripada fluvio-denudacionom tipu reljefa. To je onaj dio koji izgrađuju mekše paleozojske stijene.

Osnovni i najviše zastupljeni oblici reljefa su rječne doline i planine.

Teren opštine Bijelo Polje pripada hipsometrijski razućenom planinskom prostoru. Najniža tačka terena je 525mnm, dno doline rijeke Lim na izlazu iz Bijelog Polja, a najvisočija, vrh Štit pad (2.050mnm), na planini Bjelasici.

Hipsometrijskoj zoni od 1000 do 1500mnm pripadaju tereni Donjeg Kolašina (prostorna cjelina između Lise, Tare, Bjelasice i Mojkovca) i Korita (Pešter) i ona zahvata površinu od oko 472,26km², odnosno 51% teritorije opštine.

2.1.5. Inženjersko geološke karakteristike

Na teritoriji opštine Bijelo Polje izdvojene su dvije osnovne inženjersko/geološke grupe i to: *nevezane stijene*, kod kojih ne postoji veza između sastojaka i *vezane stijene*, kod kojih postoji veza između zrna koja ih izgrađuju.

U *nevezane stijene* svrstavaju se podgrupe sitnozrnih srednje zbijenih klasa i krupnozrne dobro složene stijene. Ovo je potklasa klastičnih sedimentnih stijena, inženjersko/geološke jedinice pjeskova i šljunkova u rječnim dolinama karakterističnim po promjenljivom petrografskom i granulometrijskom sastavu.

Među *vezanim stijenama* na teritoriji opštine Bijelo Polje postoje klase okamenjenih i slabo okamenjenih stijena. Među sedimentnim stijenama zastupljene su potklase klastičnih stijena (glinci, laporci, pješčari, breče, konglomerati), karbonatnih stijena (krečnjaci i dolomite) i silicijske i silifikovane stijene (rožnaci i sl.). Među magmatskim stijenama zastupljena je potklasa vulkanskih stijena (andeziti, spiliti, keratofiri, kvarcokeratofiri i tufovi). U metamorfne stijene se svrstavaju potklase škriljavih sitnozrnih, škriljavih krupnozrnih i neuškriljenih karbonata (škriljci, kvarciti i mermerisani krečnjaci).

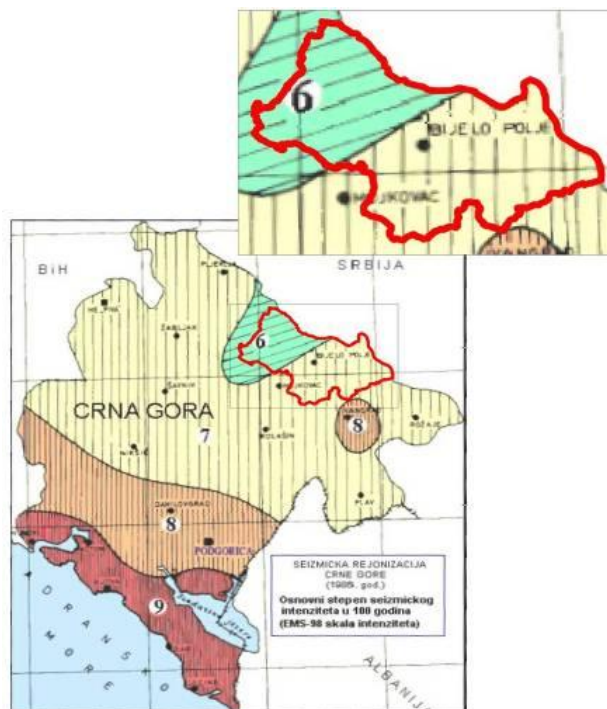
Prema opštim klasifikacijama metamorfisani glineni škriljci, kojih ima u raznim posebno paleozojskim kompleksima imaju čvrstoću na pritisak u prosjeku 450 kg/cm². Sedimentne stijene: krečnjaci oko 950 kg/cm², laporci 90 do 130 kg/cm², pješčari oko 920 kg/cm² i kvarcni pješčari oko 2 000 kg/cm².

U terenima koji su izgrađeni od eluvijuma i deluvijuma na strmim padinama mogu se očekivati pojave nestabilnosti, posebno odrona. Pojave klizišta su veoma moguće i česte u raspadnutim zonama laporaca i škriljaca. Opšta inženjersko/geološka odlika ovih stijena je da su stabilne kada su suve a da im se nosivost i stabilnost veoma narušavaju uz prisustvo vode. Kora raspadanja na njima može biti značajne debljine, koja otežava uslove gradnje.

2.1.6. Geoseizmičke karakteristike, seizmička povredivost/seizmički rizik

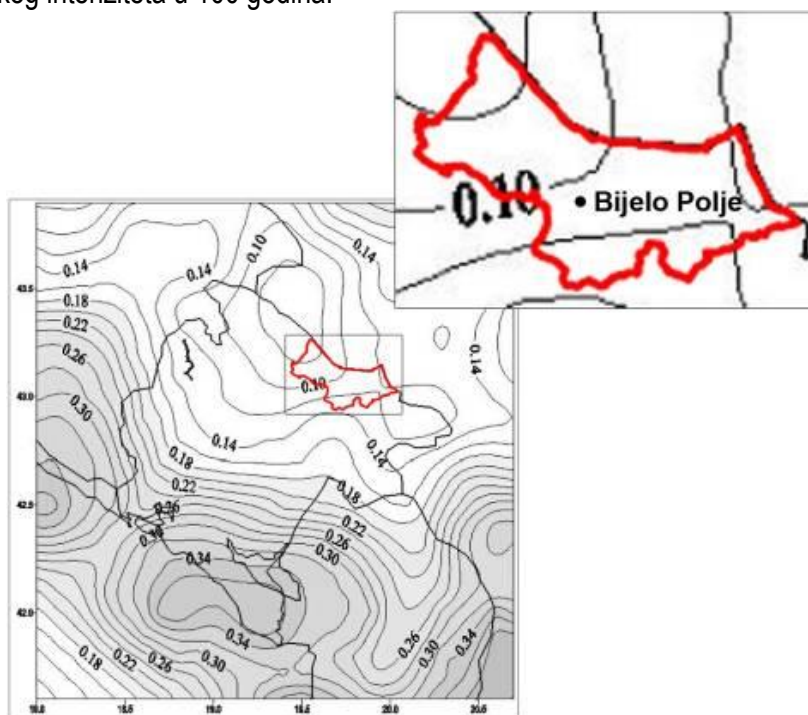
Prema stabilnosti, tereni su svrstani u: (i) stabilne, (ii) uslovno stabilne i (iii) nestabilne.

Stabilni tereni su oni, koji imaju postojana svojstva stijenskih masa, pri izvođenju radova na njima. To su poluvezani i nevezani sedimenti koji čine ravničarski dio terena. Uslovno stabilni tereni su oni gdje svako zasjecanje, kvašenje i novo opterećivanje može izazvati deformacije reljefa.

Slika: Karta seizmičke rejonizacije teritorije Crne Gore sa granicom opštine Bijelo Polje

Seizmičkom rejonizacijom, kroz koncipiranje i primjenu seizmoloških i odgovarajućih geoloških kriterijuma ocjene seizmičke opasnosti teritorije Crne Gore, utvrđene su zone različitih seizmičkih svojstava. U regionalnom smislu, to je definisanje seizmičkih parametara na osnovnoj stijeni. Rezultat je karta seizmičke rejonizacije. Teritorija opštine Bijelo Polje se prema ovoj karti seizmičke rejonizacije teritorije Crne Gore, nalazi većim dijelom u zoni 7-og i nešto manjim dijelom u zoni 6-og, osnovnog stepena seizmičkog intenziteta u 100 godina.

Slika: Karta očekivanih maksimalnih horizontalnih ubrzanja tla za povratni period od 475 godina (što je po EUROCOD-u 8 standardni period u Evropskoj Uniji), sa vjerovatnoćom realizacije od 70 % za teritoriju Crne Gore. Ubrzanje je izraženo u djelovima gravitacionog ubrzanja Zemlje (g)

Seizmički hazardna teritoriji opštine Bijelo Polje, ili seizmički parametri na osnovnoj stijeni, su amplituda kretanja tla (ubrzanje tla, brzina oscilovanja ili intenzitet zemljotresa), povratni period vremena i vjerovatnoća pojave takvog zemljotresa. Sumiranjem rezultata dobijena je Karta seizmičke rejonizacije, koja izražava očekivane maksimalne intenzitete ili horizontalna ubrzanja u uslovima srednjeg tla, ili čvrste stijene, za određeni povratni period. Kod nas je u upotrebi Karta očekivanih maksimalnih horizontalnih ubrzanja tla za povratni period od 475 godina, sa vjerovatnoćom realizacije od 70% za teritoriju Crne Gore. Prema EUROCOD-u 8, ovo je standardni period u Evropskoj Uniji.

Očekivana maksimalna ubrzanja na osnovnoj stijeni za područje Bijelog Polja sa Tomaševom je 0,045 (za period od 50 god.), 0,063 (za period od 100 god.), 0,089 (za period od 200 god.) i 0,8-0,12 za 475 godina sa vjerovatnoćom realizacije od 70%.

2.1.7. Hidrogeološke karakteristike

Hidrogeoloske karakteristike Bjelopolske opštine mogu se izraziti kroz klasifikaciju stijena na: vodonepropusne, vodopropusne i kompleks vodonepropusnih i vodopropusnih.

Vodopropusne stijene predstavljene su prije svega karbonatima i rječnim sedimentima. Karbonatne stijene predstavljaju akvifere veoma bogate vodom. Najvodonosnije stijene su uglavnom trijaski karbonati u krajnjem zapadnom dijelu teritorije opštine Bijelo Polje, ali posebno ono u krajnjem istočnom dijelu njene teritorije prema Peštarskoj visoravni i oko dvije rijeke Bistrice. Ove terene karakteriše kaverzozna i pukotinska poroznost, pri čemu je kavernozna poroznost dominantna. U takvim terenima se javljaju najveća ležišta podzemnih voda, u obliku razbijenih karstnih izdani, sa dinamičkim ali i statičkim rezervama. Ovaj tip akvifera je od posebnog značaja za Bijelo Polje, sa izvorima koja su glavna izvorišta vodosnabdijevanja grada, a koji su po kapacitetu medju najveće u Crnoj Gori. Ove stijene imaju koeficijent filtracije preko 10^{-1} , u zonama koncentrisanog oticanja.

Aluvijalni sedimenti su po vodonosnosti u rangju veoma vodopropusnih stijena, jer je njihov koeficijent filtracije obično veći od 10^{-1} , a rjeđe do 10^{-3} . Zbog toga se i nalaze značajne rezerve podzemne vode u dolinskom dnu rijeke Lim. Eruptivi mogu imati promjenljive osobine. U zoni raspadanja su vodonepropusni dok u zoni čvrste stijene sa pukotinama mogu biti vodonosnici manjeg obima. Donjetrijaski sedimenti spadaju pretžno u vodonepropusne stijene.

Karbon-perm sedimenti su klasične vodne barijere i tereni bez vodonosnih akvifera, kada su izgradjeni od škrljaca i škrljavih pješčara, kao i donji trijas. No u pojedinim zonama krečnjaka i sličnih čvstih stijena mogu obezbijediti uslove za formiranje manjih izvora ili pistevina. Tako se u ovim paleozojskim stijenama nalaze često izvori mineralne vode male izdašnosti, čak i ispod 0,1 l/s, izuzev izvora Čeoce, koji se svrstava u kategoriju izvora od 0,1 do 1 l/s.

2.1.8. Hidrografske karakteristike

Površinske vode

Lim - Rijeka Lim je najveći vodotok i najveći vodni potencijal opštine Bijelo Polje. Sliv rijeke Lim, svojim najuzvodnijim djelovima, pripada Crnoj Gori i manjim djelom Albaniji. Dio srednjeg i donjeg toka nalazi se u Srbiji i BiH. Lim je najveća pritoka Drine i hidrografski je najrazvijenija crnogorska rijeka. Ukupna površina sliva rijeke Lim iznosi 6.016 m². Površina sliva do HS Dobrakovo (izlazni hidrometrijski profil sa teritorije Crne Gore) iznosi 2.805 km². Prosječna godišnja visina padavina za sliv, do HS Dobrakovo, je oko 1.230 mm. Prosječni višegodišnji proticaj je oko 78,9 m³/s. Srednji specifični modul oticaja za čitav sliv je 28.1 l/s/km².

Najznačajniji dio površinskih voda na teritoriji opštine Bjelo Polje gravitira prema Limu, jedan mali obodni dio pripada slivu Tare i Čehotine. Na dijelu toka kroz teritoriju Bijelog Polja, Lim prima vode više pritoka: sa lijeve strane *Ljuboviđu*, *Lješnicu*, *Šljepašnicu*, *Orahovačku* i *Kanjansku rijeku* i s desne *Crnču*, *Boljansku rijeku* i *Bistricu*. Dužina toka Lima kroz Bijelo Polje je oko 39 km.

Ljuboviđa - najznačajnija i najveća pritoka rijeke Lim je rijeka Ljuboviđa. Ljuboviđa je lijeva pritoka Lima. Sa desne strane u Ljuboviđu se ulivaju *Bistrica (Mala Bistrica)*, *Rakita*, *Lepešnica*, *Zekića rijeka*, *Lještanica* i *Stožernica*. Sa lijeve strane se uliva *Kačavnica*. Ljuboviđa se kod Ribarevina uliva u Lim. Izvire ispod krečnjačke površi Kovren (Struga 1.240 mnm). Od izvora do ušća duga je oko 35 km. U svom toku izgradila je poznatu Vranešku dolinu, a pri slivu u Lim Ravnoriječko proširenje. Sliv joj obuhvata površinu od oko 350 km. Prosječan pad, u prosjeku ne prelazi 7.3 ‰. Ostale pritoke Lima se vezuju sa dolinom bočno pod relativno ostrim uglom, ali Ljuboviđa na dužini od preko 20 km teče paralelno sa Limom (na rastojanju od oko 6-12 km ali u suprotnom pravcu, tj. sa sjevera na jug).

Stožernica sa *Vranšticom* je najduža pritoka Ljuboviđe. Njeno izvorište karakteriše Baričko-stožerska površ, sa planinama, dolovima i prevojima. Stožernica ponire i u vidu snažnih vrela izbijaja po stranama doline, na dodiru krečnjaka i nepropustljivih stijena u podlozi. Stožernica sa Vranšticom je izgradila nekoliko manjih klisura i kanjona. To je izrazito bujična rijeka i njeno kolebanja vodostaja je znatno. Desna pritoka Ljuboviđe je i *Lepešnica*. Lepešnica izvire južno od Rasovog vrha (iznad 1.300 mnm). U gornjem dijelu toka ima relativno veliki pad, gdje teče ka jugu. Pošto skreće ka istoku, pad joj se smanjuje, a doline proširuju. Prije ulaska na područje Bjelog Polja ulazi u klisuru (na koti 810 mnm). Tu joj se pad povećava sve do njenog ušća u Ljuboviđu kod Slijepač mosta. Sliv joj je sastavljen pretežno od vodonepropustivih stijena, što je bitna hidrološka karakteristika.

Bistrica (Mala Bistrica) je takodje desna pritoka Ljuboviđe. Izvire ispod planine Bjelasice. Ona drenira sjeverne padine centralnog masiva Bjelasice-iznad 1.900 mnm, Strmenice- 2.122 mnm, Strmni Pad- 2.050 mnm, Mokro Polje-1.960 mnm i Turjaka- 1.094 mnm. To je bistra, hladna i brza planinska rijeka. Nizvodnije vodotok je povremeno i bujičnog karaktera. Njeno vrelo je kaptirano za gradski vodovod. Najveći joj je značaj za vodosnabdjevanje Bjelog Polja i prigradskih naselja.

Rijeka Čehotina izvire ispod planine Stožer, na sjeveroistočnoj granici teritorije opštine Bijelo Polje. Čehotina počinje kao karstno vrelo zvano Glava Čehotine na koti oko 1.045 mnm. Tok Čehotine je dug oko 125 km, ali na teritoriji Bjelog Polja teče u dužini od oko 6,5 km.

Režim vodotokova

Prosječna visina padavina u slivu rijeke Lima iznosi 1.230 mm godišnje (po analizi studije „Resursi površinskih voda Crne Gore“). Visina padavina se mijenja prema Bijelom Polju i nizvodno do granice. Do Gusinja prosječne godišnje padavine su oko 2040 mm. Do HS Plav 1.986 mm, dok je na slivu Bjelopoljske Bistrice samo 880 mm. Znači, postoji sistematsko opadanje prosječne visine padavina nizvodno duž vodotoka.

Specifični moduli oticanja odgovara padavinama. U izvorišnom dijelu iznosi 50 pa čak i 60 l/s/km² (Vrmoš 62.3 l/s/km², Vrulja-Gusinja 56 l/s/km², HS Plav 55.3 l/s/km²). Zatim, nizvodno od Plava (53 l/s/km²) smanjuje se. Nizvodno od Andrijevice (43.8 l/s/km²) proces smanjivanja specifičnog oticanja nastavlja se, tako da je na slivovima pritoka Lima, između Andrijevice i Berana oko 20-30 l/s/km². Dalje nizvodno specifična oticanja sa međusliva kreću se uglavnom oko 20 l/s/km². Specifično oticanje, za cijeli sliv Lima, do hidrometrijske stanice Dobrakovo je oko 28.1 l/s/km². Srednji godišnji proticaji rijeke Lim, kreću se od 19.3 m³/s-HS Plav, do 78.9 m³/s- na HS Dobrakovo, u avgustu mjesecu, 41.1 m³/s-HS Plav, do 132.0 m³/s na HS Dobrakovo, u maju. Najveća vodnost u slivu Lima je tokom aprila i maja, dok su minimumi tokom ljetnjih mjeseci. Varijacije mjesečnih proticaja najizraženije su u jesenjim mjesecima.

Podzemne vode

Podzemne vode bjelopoljske opštine predstavljaju dio ukupnog vodnog resursa sjeverne Crne Gore. Hidrološke osobine stijena koje izgrađuju sliv Lima, uslovljavaju pojavljivanje većeg broja izvora manje izdašnosti, na teritoriji Bjelog Polja. Ti izvori se prihranjuju najčešće iz razbijenih i karstnih izvora. Ima izvora koji se prihranjuju vodama i iz zbijenih izdani kada se podzemne vode nalaze na morenama, na

padinama planina. Značajne izdašnosti su zbijene izdani u terasama Lima i njenih pritoka. Te izdani se prihranjuju vodama direktno od padavina ili iz obližnjih vodotokova, a prazne se širokim izlivima prema erozionim bazisima. U zavisnosti od geološkog sastava i reljefa, kao i od mjesta gdje se pojavljuju, svi izvori na ovom području podeljeni su u dvije zone: *visinski* i *dolinski* izvori.

Visinska zona izvora. Nalazi se na prvom pregibu planinskih strana i kreće se od vrha prema njihovom podnožju. U ovoj zoni izvori se pojavljuju gdje su u povlati vodopropusni slojevi. Visinsku zonu vodoizvorišta obuhvataju dvije površine: *Koritska* sa desne strane Lima i *Baričko –stožerska površ*, sa lijeve strane Lima.

Koritska površ. Zbog svoje krečnjačke prirode površina Korita (Pešter) je vodom siromašnija. Sva voda koja ovdje padne brzo ponire kroz krečnjačke pukotine i jame, a zatim izvire u podnožju, u vidu vrela i vreoca. U vrijeme kiša i topljenja snijega voda gotovo svuda izbija, ljeti je ima mnogo manje. Raspored voda na terenu Korita je veoma nepovoljan. Najviše izvorskih voda ima na podnožju Krušćice (1.535 mnm). Iznad sela Ličine poznata su Vučinsko i Seferska vrela i dr. izvori. Vrela u Ličinama ima veliki značaj, jer njegove vode pokreću više vodenica. Sefersko vrelo može da obezbijedi vodu za više naselja. Stalnih izvora ima i u gornjem dijelu Dupljačko-đalovičke doline. Najsiromašniji vodom su donji i srednji dijelovi Korita. To važi za Đaloviće i Čampare.

Mineralne vode

Najprostranija regija Crne Gore u kojoj se javljaju mineralne vode je sliv rijeka Lima i Ibra. U sjeveroistočnoj Crnoj Gori, na površini od 2.692 km², registrovano je mnoštvo pojava mineralnih voda od kojih je kartografisano oko 30. To su uglavnom hladne mineralne vode, karakteristične najviše po sadržaju ugljendioksida. Hladne mineralne vode sjeveroistočne Crne Gore javljaju se preko izvora koji u prirodnom režimu imaju malu izdašnost, ispod 0,1 l/s, izuzev Čeoča kod Bijelog Polja. Svi izvori ugljeno-kisjelih, hladnih mineralnih voda, sjeveroistočne Crne Gore vezani su za stijene paleozoiskog flišnog kompleksa i eruprive u njemu, vjerovatno trijarske starosti. Po koncentraciji pojava hladnih mineralnih voda u sjeveroistočnoj Crnoj Gori karakteristično se mogu izdvojiti dvije subregije. Jedna je u slivu rijeke Ibra kod Rožaja, a druga u slivu rijeke Lima, uglavnom kod Bijelog Polja.

Izvor mineralne vode "Čeoče" -U dolini rijeke Lješnice, kod Bijelog Polja, nalazi se poznati izvor Čeoče, koji je izučavan u vise navrata, posebno za potrebe Poljokombinata "Bjelasica" iz Bijelog Polja. Izvor je detaljnije izučen kako bi se njegova voda mogla koristiti za potrebe pogona za proizvodnju kisjele vode. Prema tim izučavanjima podignuti su pogoni za flasiranje mineralne vode koja je na tržištu poznata pod nazivom "Rada".

Izvori mineralnih voda Nedakusi - Ugljenokisjele vode Bijelog Polja, pa i Nedakusa, ocjenjene su kao veoma povoljne pri liječenju gastrointestinalnog trakta, jetre i žučnih puteva, bubrega i metaboličkih poremećaja. To su hladne ugljenokisjele vode sa povećanim sadržajem istih komponenti kao i vode ostalih mineralnih izvora ove regije. Na jednom prirodnom izvoru u Nedakusima, izvire 0,029 l/s vode, na jednoj bušotini 0,02 l/s, na drugoj 0,025 l/s ili ukupno 0,074 l/s. Na ova tri lokaliteta ističe 6,39m³/dan. Istraživanja su radjena i 1991. godine, na dubini od 180m. Bušotina je imala takodje malu izdašnost od 0,1 l/s, bez crpljenja. Korišćenje hladnih ugljenokisjelih mineralnih voda Nedakusa zasada bi bilo najpovoljnije konzumiranje na licu mjesta, što podrazumjeva uređenje i održavanje postojećih vodozahvata.

Izvor Banjeg sela nalazi se u dolini Lješnice, na udaljenosti od oko 2,5 km od Bijelog Polja. Teren je slične geološke gradje kao kod izvora Čeoče odnosno izgrađen je od škriljaca i pješčara. Ističe na presjeku rasjeda pravca pružanja sjeverozapad-jugoistok i sjeveroistok-jugozapad. Izdašnost izvora je oko 0,02 l/s a mineralizacija 1.875 mg/l. Temperatura vode je oko 11°C. Prijatnog je kisjelog ukusa. Ostali izvori hladnih ugljenokisjelih mineralnih voda kod Bijelog Polja su: Gradina, Lješnica, Bučje, Rajkovići i Kanje.

2.1.9. Pedološke karakteristike

Na području opštine Bijelo Polje, pod uticajem raznih geoloških procesa, formirano je osam tipova zemljišta različite produktivne sposobnosti. Najkvalitetnije smeđe zemljište se nalazi na terasama Limske doline i pogodno je za ratarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo i gajenje stočne hrane. Manje površine zahvata aluvijum, koji se javlja u više varijeteta, što umanjuje njegovu plodnost i korišćenje. Aluvijano-deluvijalna zemljišta su se formirala u uzanim dolinama većih rijeka koje se ulivaju u Lim. Ona su heterogenog sastava i koriste se kao livade, a u manjoj mjeri kao njive, voćnjaci i pašnjaci. Na područjima brda i strmim padinama riječnih dolina pojavljuje se posmeđeni pseudoogoljeni deluvijum u manjim kompleksima koji u sebi sadrži dosta praha i gline.

Najveći dio površine zauzimaju smeđa kisjela zemljišta na škriljcima i pješčarima, a pokriveno je uglavnom šumama, mada se na njemu nalaze njive, voćnjaci, livade i pašnjaci.

Ostali tipovi zemljišta koja se pojavljuju su: rendžina i posmeđena zemljišta, smeđe zemljište na silikatnokarbonastoj podlozi i smeđe zemljište na eruptivima. Ova zemljišta se većinom javljaju na područjima kraških površi.

Bonitet

Zemljišta *visoke plodnosti* su sva duboka i srednje duboka zemljišta na ravnim i zaravnjenim terenima do 1000 mm na kojima je moguće primjena mjera savremene agrotehnike, svrstana su u *I i II bonitetnu klasu*. Ovim klasama pripadaju aluvijalna i aluvijalno deluvijalna zemljišta. Na teritoriji Bijelog Polja nalaze se od Zatona do Gostuna.

Zemljišta *srednje plodnosti* su ona koja pripadaju *III i IV bonitetnoj klasi*. Ovoj vrsti plodnosti pripadaju, takođe, aluvijalna i aluvijalno deluvijalna zemljišta i sva smeđa zemljišta na krečnjaku i dolomitu (gajnjača i ilovača), sreću se na blagim padinama strana koje se vezuju za kotlinska dna, riječnim dolinama, manjim i blagim terasama i zaravnjenim površinama. Ovi tereni su rasprostranjeni po obodima rijeka, a sa manjim arealima ima ih i u podplaninskim župama, odnosno na terenima umjereno kontinentalne klime i sa godišnjim padavinama uglavnom do 1500 m.

Zemljišta *ograničene plodnosti* su zemljišta *VI i VII bonitetne klase*. Pripadaju mu svi tipovi i njihov podtipovi i varijeteti, kod kojih su izražena nepovoljna fizička i hemijska svojstva ili je od dominantnog uticaja neki od nepovoljnih spoljnih faktora (često plavna tla, tla sa visokim podzemnim vodama), pa su na njim a pretežno zastupljene livade ili se gaji kukuruz. U slučajevima ako su ugrožena erozijom i čestim ispiranjima ili su sa izraženim nagibima, najčešće se koriste kao livade i voćnjaci, a rjeđe kao uzane njive (cijepci) sa naoranim (nabacanim) cikldivima, kako bi se spriječilo gubljenje humusa i omogućilo povoljnije zadržavanje vlage i navodnjavanje. Ova zemljišta u se sreću po stranama između terasa i koriste se kao voćnjaci i po višim stranama kotlina na kojima su uglavnom livade, a rjeđe oranice, što je karakteristično za seline. Ovoj kategoriji zemljišta pripadaju i sva zemljišta uglavnom iznad 1.200 m.n.m. u zonama srednjih planina i glavni su livadski kompleksi za obezbjeđivanje sijena kao osnove stočarske proizvodnje, zatim šumskim kompleksom visoko prinostnih listopadnih i četinarskih šuma, te pašnjački kompleksi najčešće imaju 1700 i 2100 m.n.m, koji su osnova katunskog stočarenja.

Zemljišta *vrlo niske plodnosti* su zemljišta *VIII i IX bonitetne klase*. Ova zemljišta se sreću na siparima, relativno strmim stranama, velikim visinama (uglavnom iznad 1700 mm i tipičnim krečnjačkim terenima. Na njima se sreću rijetke šumske zone zakržljalog šumskog drveća (često je kleka, izmiješana sa borovnjacima) ili je to rijetko visoko drveće.

Neprodne površine uglavnom spadaju kamenjari, zemljišta, gradskim naseljima, industrijskim i turističkim zonama, individualnim zgradama, putevima, asfaltom, betonom, parkovima, rudokopima, pozajmišta, deponijama i sl.

Opštom analizom dostupne dokumentacije može se zaključiti da su najviše zastupljena smeđa kisjela zemljišta na silikatnim stijenama i nešto manje planinske crnice na krečnjacima. Osnovna odlika svih zemljišta, ovog područja, je što su uglavnom plitka i mlada, tj. spadaju u genetički nerazvijena i najčešće

su izložena jakoj eroziji. Ova zemljišta su predodređena za prirodnu vegetaciju, šume i prirodne travnjake, a tamo gdje se koristi kao poljoprivredno zemljište preporučuje se najčešće za voćnjake, na blažim terenima i pašnjake. Neznatne površine zauzimaju aluvijalni, aluvijalno-deluvijalni nanosi i smeđa zemljišta na šljunku koja su osnovna poljoprivredna zemljišta Bijelopoljske opštine.

2.1.10. Pejzažne karakteristike

Na osnovu primarne klasifikacije, koja je urađena kroz projekat Mapiranja i tipologije predjela Crne Gore (Republički zavod za urbanizam i projektovanje - Podgorica, 2015.), Opština Bijelo Polje se nalaze u okviru regiona *Predjeli planina i dolinskih rijeka sjevernog regiona*, a u okviru područja karaktera predjela:

Regionalni nivo

5.2 Predjeli Vraneške doline i Donjeg Kolašina

Lokalni nivo

5.2.1 Niži planinski predjeli bjelopoljskog područja sa dolinom Lima

5.2.2 Planinski predjeli Lise

5.2.3 Planinski i visokoplaninski predjeli Đalovica, Korita i Bora

Slika: Karakterizacija predjela – nacionalni, regionalni i lokalni nivo

Detaljnou analizom predjela na teritoriji opštine Bijelo Polje (PUP opštine Bijelo Polje do 2020) izdvojena su 4 karakteristična prediona tipa i više područja karaktera predjela:

1. Tip 1 - Dolinski predio planinskih rijeka

Područja karaktera predjela

- 1.1 Aluvijalne zaravni u dolini Lima i pritoka Lima (dolina Bistrice i Lješnice)
- 1.2 Banja Nedakusi - Izvor kisjele vode

2. Tip 2 - Brdsko-planinski predio istočnog pobjrđa

Područja karaktera predjela

- 2.1 Visoravan Korita sa većim pašnjačkim površinama na karsu
- 2.2 Đalovića klisura
- 2.3 Kultivari šume crnog bora na Obrovu

3. Tip 3 - Brdsko-planinski predio zapadnog pobjrđa

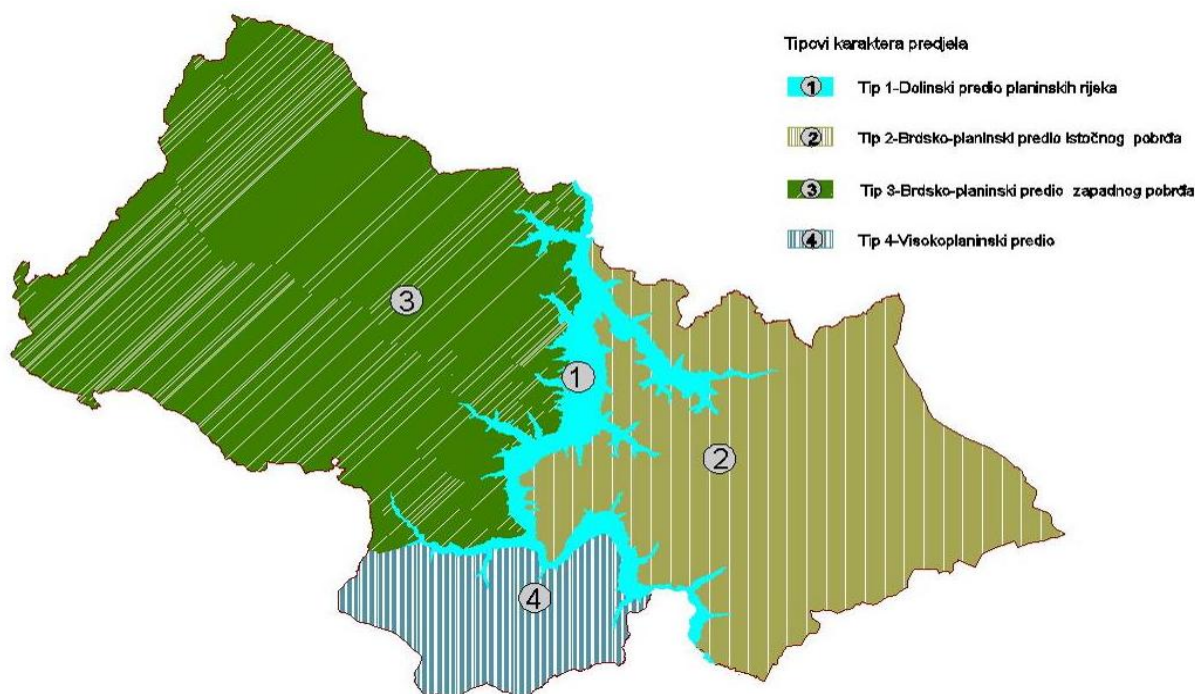
Područja kraktera predjela

- 3.1 Stožersko-barička površ na karsu sa prirodnim livadama i pašnjacima
- 3.2 Kovren sa mješovitim šumama i grmolikom vegetacijom
- 3.3 Dolina oko izvora Čehotine-aluvijalna zaravan sa zapuštenim poljoprivrednim zemljištem i pretežno prirodnom vegetacijom
- 3.4 Vraneška dolina- aluvijalna zaravan sa zapuštenim poljoprivrednim zemljištem i pretežno prirodnom vegetacijom
- 3.5 Kanjon rijeke Stožernice sa Spomenikom prirode Novakovića pećinom

4. Tip 4 - Visokoplaninski predio

Područja kraktera predjela

- 4.1 Subalski i alpski pojas sa subalpskim šumama, pašnjacima i aktivnim katunima
- 4.2 Samograd

Slika: Tipologija predjela opštine Bijelo Polje

Pored izdvojenih Tipova karaktera predjela izdvojen je i Antropogeni predio koji ima u osnovi prirodne odlike tipa karaktera predjela na kom se formirao, ali i osobenosti koje su uticale na izmjenu slike osnovnog tipa karaktera predjela nastale usljed uticaja čovjeka.

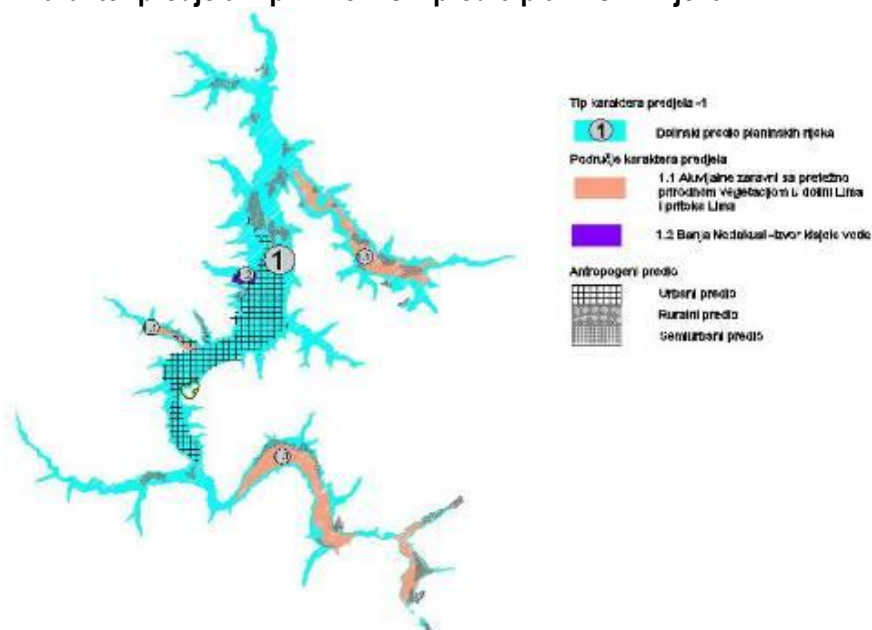
Antropogeni predio:

- Urbani predio
- Semiurbani predio
- Ruralni predio

Svaki od ovih tipova posjeduje svoje specifičnosti, a kvalitet njegovog izraza zavisi od diverziteta i kompozicije gradivnih elemenata. Prisustvo više pejzažnih tipova u vidnom polju uslovljava novi pejzažni kvalitet koji se ogleda u bogatstvu pejzažnog sadržaja.

Lokacije koje su predmet ID PUP-a nalaze se u okviru predjela: *Dolinski predio planinskih rijeka*, *Brdsko-planinski predio istočnog pogrđa* i *Brdsko-planinski predio zapadnog pogrđa*.

▪ **Karakter predjela Tip 1: Dolinski predio planinskih rijeka**

Ova prediona cjelina obuhvata dolinu Lima, od Bioča do granice sa Srbijom, sa Bjelopoljskom kotlinom i dolinama njenih pritoka, na nadmorskoj visini do oko 650mnm. Zone terasa i aluvijalnih ravni su i najintenzivnije naseljene zone u Opštini. Zona riječnih terase široka je i do 3 km. To je prostor Nedakusa, koji se nastavlja preko Rasova i Njegnjeva, sve do Kumaničke klisure. Dolina rijeke Lim je je kompozitnog karaktera, što znači da se redjaju veće i manje kotline i klisure.

Najznačajnija geomorfološka cjelina je Bjelopoljska kotlina, smještena u srednjem toku rijeke Lim.. Dužina kotline je 12 km. Najveća njena širina iznosi oko tri kilometra. U kotlini postoje dvije terase na kojima je podignuto Bijelo Polje. Dolina rijeke Lim i njenih pritoka, svojim oblicima i pravcima pružanja, predstavlja prirodnu predispoziciju za vezu sa susjednim oblastima. Ove doline omogućavaju i unutrašnju povezanost teritorije. Pri tome je rijeka Lim okosnica na koji se vezuju ostali sekundarni pravci.

Osnovnu morfološku karakteristiku ovom predjelu daju fluvioglacialne terase koje se prostiru sa obje strane Lima i koje predstavljaju najplodnije tlo u Opštini. Najzastupljenija zemljište u dolini Lima je smeđe zemljište na šljunku- srednje duboko. Međutim, zbog rastresitosti terena i bujičnih tokova zemljište je izloženo eroziji. Što se tiče vodnih osobina zemljišta one su dosta nepovoljne. Ova zemljišta se odlikuju krupnim porama, kroz koje se voda brzo cedi i vrlo su podložna eroziji. Ova zemljišta se iskorišćavaju kao poljoprivredna i na njima se nalaze njive, livade i voćnjaci, a na najnižoj terasi Lima pašnjaci i neplodne površine.

Najznačajnije asocijacije ovog predjela čine listopadne šume u vidu klimatogenih zajednica Quercetum confertae-Ceris i Querceto-Carpinetum. Na pojas hrasta se, u vertikalnom smislu, nadovezuje pojas bukve. Uz obalu Lima nalaze se poplavne šume. Najzastupljenije su mješovite termofilne šume.

Dolina Lima je zbog svog biogeografskog značaja uvrštena u EMERALD područje, čije je usaglašavanje u toku, ali nije zaštićena i nacionalnim propisima. Dolina Lima predstavlja IPA stanište- područje od međunarodnog značaja za boravak biljaka (od Plava do Bijlog Polja). Takođe je i značajno stanište pojedinih vrsta riba (*Hucho hucho* - mladica) i sisarae (*Lutra lutra*) koje su zaštićene nacionalnim propisima.

Riječni tokovi Bijelog Polja, kao najosjetljiviji ekositemi su ujedno i najugroženiji. Bijelo Polje nalazi se na raskrsnici drumskog i željezničkog saobraćaja, koji je trasiran dolinskim pojasom, što je i uslovalo i najveći graditeljski pritisak. Naime, glavni saobraćajni pravci su smješteni kroz naselja i duž riječnih

tokova. Neregulisanost korita Lima i njegovih pritoka ugrožavaju i agrobiodiverzitet i zahtijevaju neophodne aktivnosti.

U Bijelopoljskoj kotlini razvio se grad, ali je i cijeli dolinski predio naseljen. Plodna dolina Lima bila je privlačna za život, pa urbanizacija ovog područja traje vjekovima. U ovom predionom tipu karakteristično je prisustvo većeg broja zaštićenih spomenika kulture iz raznih epoha, ali i onih koji svojom ambijentalnom slikom i istorijskim značenjem ovom predjelu daju poseban pečat. Ovaj predioni tip je zbog antropogenog pritiska i najosetljivija zona opštine. Razni vidovi zagađenja i degradacije su prijatna za kompletan živi svijet Lima i Polimlja, a prirodni habitati su ugroženi i urbanizacijom u ovoj zoni.

SWOT analiza Dolinskog predjela planinskih rijeka:

- *Antropogeni uticaj:* Značajan (naselja, sela, saobraćajnice, poljoprivredno zemljište, eksploatacija šljunka u slivu Lima i td).
- *Klima:* Umjereno topla i vlažna klima s toplim ljetom;
- *Osobenost:* EMERALD područje - Slivno područje Lima - Dolina Lima, IPA stanište - Dolina Lima;
- *Snaga:* Povoljan geografski i saobraćajni položaja. Umjerena klima. Rijeka Lim sa svojim pritokama, ima veliki prirodni potencijalom (energetski, hidrološki, ekološki). Najvrednije zemljište i najnačajniji poljoprivredni potencijal opštine. Urbani centar i najveće naseljske strukene u rječnim dolinama. Izgrađeni kapaciteti preradivačke industrije, formirani društveni servisi šireg značaj.
- *Slabost:* Loša povezanost urbanog centra sa drugim manjim mjesnim centrima, selima i karakterističnim biogeografskim lokalitetima. Loša opremljenost komunalnom infrastrukturom. Ne postojanje kanalizacione i atmosfere mreže otpadnih voda, zagađenje vodotoka. Neregulisana rječna korita, regresivna erozija, nekontrolisana eksploatacija šljunka, osetljivi vodni i priobani ekosistem. Naglo opadanje ribljih populacija. Neiskorišćenost i nedekvatno korišćenje poljoprivrednih površina, usitnjavanje, zauzimanje poljoprivrednog zemljišta. Pojava neplanske i neracionalne izgradnje duž rječnih korita. Nepostojanje javnih zelenih i slobodnih površina u gradskim jezgrima. Nelgalna odlagališta smeća.
- *Mogućnost:* Razvoj urbanog centra, ali ne na uštrb poljoprivrednog zemljišta. Forsiranje organske poljoprivrede, proizvodnja žitarica i turističke ponude (banjski, tranzitni, seoski, lovni i ribolovni turizam). Izgradnja komunalne infrastrukture, valorizacija prirodnih potencijala rijeke Lim i njenih pritoka. Saobraćajno povezivanje sela i mjesnih centara sa gradskim centrom.

▪ Karakter predjela Tip 2: Brdsko-planinski predio istočnog pobjrđa

Ova prediona cjelina nalazi se istočno od Bjelopolske kotline, uokvirena dolinskom linijom Lima i Bistrice počevši od 650mnv. Najveći dio predjela je brdovit, ispresjecan jarugama i potocima, na oko 1000mnv. Najviši vrhovi su obodom predione cjeline, ali i same opštine: Žilindar (1616mnv), Bandera (Begluk-1587mnv) i Mustafin krš (1577mnv). Kurilo (1314mnv) je najveći vrh u središnjem brdskom dijelu predjela.

Na padinama prema dolinskoj liniji zemljište se razvilo na silikatnim stijenama i ispresjecano je mnogim potocima, jarugama i rječicama. Zeljište je smedje kisjelo najčešće na škriljcima, dok se pješčari javljaju u vidu uskih traka kroz Korita. Ovo su plitka zemljišta pod uticajem jake erozije na zemljištima gdje je degradirana prirodna vegetacija. Najzastupljenija je šumska vegetacija.

Najznačajnije asocijacije ovog predjela čine listopadne šume u vidu klimatogenih zajednica *Quercetum confertae-Ceris* i *Querceto-Carpinetum*. Na pojas hrasta se, u vertikalnom smislu, nadovezuje pojas bukve, kojoj se na visini od oko 1000mnv pridružuje jela. Na ovom prostoru nadjeni su tragovi tragovi medvjeda (*Ursus arctos*), divokoze (*Rupicapra rupicapra*) i druge sitne divljači.

Predio je slabo naseljen. Naselja su rastrkana i teško pristupačna, naročito u zimskom periodu.

SWOT analiza Brdsko-planinskog predjela istočnog pobrađa:

- *Antropogeni uticaj*: Neznatno do znatno izmjenjena sredina (sela, saobraćanice, sječa šuma).
- *Klima*: Umjereno hladna i vlažna klima s toplim ljetom, na visinama preko 1000mnv i vlažna borealna klima sa svježim ljetom, na visinama preko 1500mnv;
- *Osobenost*: Spomenik prirode „Đalovića klisura“, EMERALD područje - Pećine u Đalovića klisuri;
- *Snaga*: Velike pašnjačke i šumske površine, blizina gradskog centra, geomorfološka rijetkost i turistička atrakcija Đalovića klisura.
- *Slabost*: Demografska ispražnjenost i deagrarizacija sela. Loša opremljenost saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom. Bespravna sječa šuma. Slab vodni potencijal krečnjačkih terena Kovrena. Nevalorizovan turistički potencijal.
- *Mogućnost*: Posticanje razvoja stočarstva, pčelarstva, voćarstva i organske poljoprivrede. Planski uzgoj i eksploatacija šuma. Organizacija otkupnih stanica u većim mjesnim centrima. Razvoj ekoturizma, seoskog turizma, planinarenje, montbaik, pješčačenje, lovnog i speleološkog turizma i td.
- *Prijetnje*: Izgradnja auto-puta i prenamjena vrijednih šumskih i pašnjačkih površina u druge sadržaje. Uništavanje šumskog fonda, pojačana erozija, neproduktivna poljoprivredna proizvodnja. Disbalans između razvoja stočarstva i očuvanja pašnjačkih površina. Nekontrolisane turističke posjete i neadekvatne ponude mogu predstavljati prijetnju osjetljivim ekosistemima i geomorfološkim oblicima.

▪ Karakter predjela Tip 3: Brdsko-planinski predio zapadnog pobrađa

Brdskoplaninski predio obuhvata Baričko-Stožersku visoravan, Kovren, Vranešku dolinu i pobrađe planine Lise. Prostire se zapadno od saobraćajnog pravca Mojkovac-Bjelo Polje-Prijepolje (Srbija). Najveći dio teritorije nalazi se između 1000 i 1500mnv, dok su najviši vrhovi na planini Lisi (Markov krš-1503m) i na Burenu (vrh Rusova vlaka-1672m). Osnovna slika predjela su brdsko-planinski tereni koji se talasasto spuštaju prema riječnim dolinama.

Najzastupljenija zemljišta su smedja kisjela zemljišta na škriljcima i pješčarima. Ova zemljišta su predisponirana za šumsku vegetaciju i pašnjake. Podložna su erozivnim procesima usljed krčenja vegetacije.

Ekonomske šume su osnov prirodnog i ekonomskog bogatstva ovog predjela. Vegetacijsku osnovu čini klimatogena zajednica mješovite šume bukve i jele *Abieto-Fagetum moesiacaе* (1100-1500mnv sa tri subasocijacije, sa različitim stepenima mješovitosti. U najvišim djelovima sa sjevernom ekspozicijom se može javiti i smrča tj. sveza *Abieti piceetum abietis*. Zajednica *Fagetum montanum moesiacaе* ide u nižim pojasevima. Bukva je javlja kao tipična subalpska bukova šuma *Fagetum subalpinum typicum* ili u zajednici sa plemenitim lišćarima.

Okosnicu ovog predjela čine rijeka Ljubovidja sa svojim pritokama. Gotovi svi vodeni tokovi ulivaju se u rijeku Ljubovidju, izuzev kratkog toka Čehotine i Lješnice koja se uliva u Lim. Desne pritoke Ljubovidje nastaju od voda brojnih izvora i vrela koje se hrane atmosferskim i podzemnim vodama prostrane Baričko-stožerske površi. Međutim, lijeva strana Ljubovide, izuzimajući planinu Lisu, je siromašnija izvorskim vodama. Zato su osim Grabske rijeke i Kičavnice njene pritoke samo nekoliko potoka.

Nainteresntniji geomorfološki oblik je kanjon rijeke Stožernice-ponornice, nazvan Novakovićeva stijena, sa bezbroj pećina. Izvorište rijeke Čehotine nalazi se u blizini sela Bliškovo. Nedaleko odatle su kovrenski izvori koji jednim dijelom otiču u Čehotinu, a drugim dijelom u Ljubovidju, tako da vode sa Kovrena otiču u dva sliva i predstavljaju izvesnu prirodnu specifičnost, tzv. Kovrenske bifurkacije.

U okviru ovog predjela cjeline javljaju se brojni izvori ugljeno-kisjelih, hladnih mineralnih voda. Ovi izvori su vezani za stijene paleozoiskog flišnog kompleksa i eruprive u njemu, vjerovatno trijarske starosti. Najznačajniji izvori mineralnih voda u Crnoj Gori nalaze se na teritoriji opštine Bijelo Polje. To su izvori Čeoče, Nedakusi, Gradina, Lješnica, Bučje, Rajkovići i Kanje.

Osnovna poljoprivredna djelatnost na ovom području je voćarstvo i ekstezivno stočarstvo. Poljoprivredno zemljište je u najvećoj mjeri neobrađeno ili zapušteno.

Semiurbana naselja u ovom području su koncentrisana u riječnim dolinama i uz saobraćajnice (Tomaševo i Pavino Polje) Sela su tipično brdskoplaninska. Značajni sakralni objekti u ovom predjelu su Manastir Bliškovo i Manastir Vranštica, podignuti su u 13 i 14 vijeku. Ova zdanja imaju ambijentalni, kulturni i istorijski značaj. Iako nisu Zaštićeni spomenici kulture može reći da posjeduju određena spomenička svojstva (Studija-Kulturno-istorijsko naslijeđe opštine Bijelo Polje, maj 2012).

SWOT analiza Brdskoplaninskog predjela zapadnog pobođa

- *Antropogeni uticaj:* Neznatano do znatno izmjenjena sredina (katuni,sela, saobraćanice).
- *Klima:* Umjereno hladna i vlažan klima s toplim ljetom, na visinama preko 1000mnv i vlažna borealna klima sa svježim ljetom, na visinama preko 1500mnv;
- *Osobenost:* EMERALD područje - Dolina Čehotine, Spmenik prirode "Novakovića pećina".
- *Snaga:* Povoljna konfiguracija terena, velike površine pod ekonomskim šumama i pašnjacima, brojni izvori ugljeno-kisjelih, hladnih mineralnih voda.
- *Slabost:* Loša opremljenost saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom, eksploatacija šuma uz nevalorizovanu pravu vrijednost drvne mase, nezaštićeni i neregulisani vodotoci i vodoizvorišta. Nevalorizovan prirodni potencijal.

- **Mogućnost:** Planski uzgoj i eksploatacija šuma, sa forsiranjem prateće šumske industrijske proizvodnje, poluproizvoda i gotovih proizvoda. Forsirati razvoj organska poljoprivrede, proizvodnje krmnog bilja, stočarstva, pčelarstva, voćarstva sa otkupnim stanicama u većim mjesnim centrima. Izgradnja planinskih turističkih centara. Razvoj eko-turizma, planinskog turizma, planinarenje, montbaik, pješačenje, lovnog i seoskog turizma, speleološkog turizma i td.
- **Prijetnje:** Demografska ispražnjenost. Uništavanje šumskog fonda, pojačana erozija, neproduktivna poljoprivredna proizvodnja. Nelegalna gradnja i neplanska gradnja, gradnja neadekvatna predionim karakteristikama i graditeljskom nasljedju. Zagadjenje vodotoka i vodoizvorišta. Planirana izgradnja željezničke pruge, duž Ljubovide u pravcu Bijelo Polje-Pljevlja neminovno će imati uticaj na izmjenu predione slike, na podjelu homogenog područja, zauzimajne i promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta.

2.1.11. Biološke karakteristike

Prema Informacijama Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore o stanju životne sredine, za ovaj prostor ne postoje podaci o praćenju stanja (monitoringu) biodiverziteta.

Flora i vegetacija

U biogeografskom pogledu, područje opštine Bijelo Polje pripada alpskom/planinskom biogeografskom regionu - planinsko šumskoj zoni.

Sistem klasa vegetacije ide od klimatogeno šumskih, preko klimatogeno pašnjačkih do vodenih vegetacijskih jedinica:

I QUERCO -FAGETA Br.-Bl. et Vlieger 37 (Vegetacija lisnatih šuma u submediteranskoj oblasti, brežuljkastom, planinskom i alpskom pojasu vegetacije):

- **Querco-Ostryetum carpinifoliae** Ht 38. (**Orno-Ostryon, Quercetalia pubescentis**) - kontinentalne enklave u karstičkim šumama,
- **Aceri-Ctirpinetum orientalis** Blečić kod Lakušića 66. (**Carpinion orientalis, Quercetalia pubescentis**) - oko rijeke Lim,
- **Seslerio-Ostryetum carpinifoliae** Ht et H-ic 50. (**Orneto-Ostryon, Quercetalia pubescentis**) - kontinentalne enklave u dolini rijeke Lim,
- **Abieto-Fagetium moesiaca** Blečić et Lakusić 70. (**Fagion moesiaca, Fagetalia**) - planinska zona u centralnim i istočnim Dinaridima,
- **Fageto-Aceretum visianii** Blečić i Lakusić 70. (**Fagion moesiaca, Fagetalia**)- subalpska zona u centralnim i kontinentalnim SE Dinaridima.

II QUERCETEA ROBORI-PETRAEAE Br.-El. et Tx. 43:

- **Quercetum serbicum montanum** Cernjav. Et. Jovanović (**Quercion robori-petraeae, Quercetalia robori-petraeae**). Rječne doline-Lim, sjever i SE Crne Gore,
- **Luzulo-fagetum moesiaca subalpinum** Lakušić 69. (**Lizulo-Fagion, Quercetalia robori-petraeae**) - Bjelasica, Lisa.

III SALICETALIA PURPUREAE Moor 58 (vegetacija poplavljenih šuma i nižeg i niskog rastinja, kao i vrba i topola):

- **Myricarietum ernesti-mayeri** Lak.73. (**Salicion purpureae, Salicetalia purpureae**) - dolina Lima, od Andrijevice do Bijelog Polja,
- **Saponario-Salicetum purpureae** (**Salicion purpurea, Salicetalia purpureae**)-dolina Lima,
- **Salicetum albo-fagilis** Tx (48) 55.-vegetacija slatkih voda .

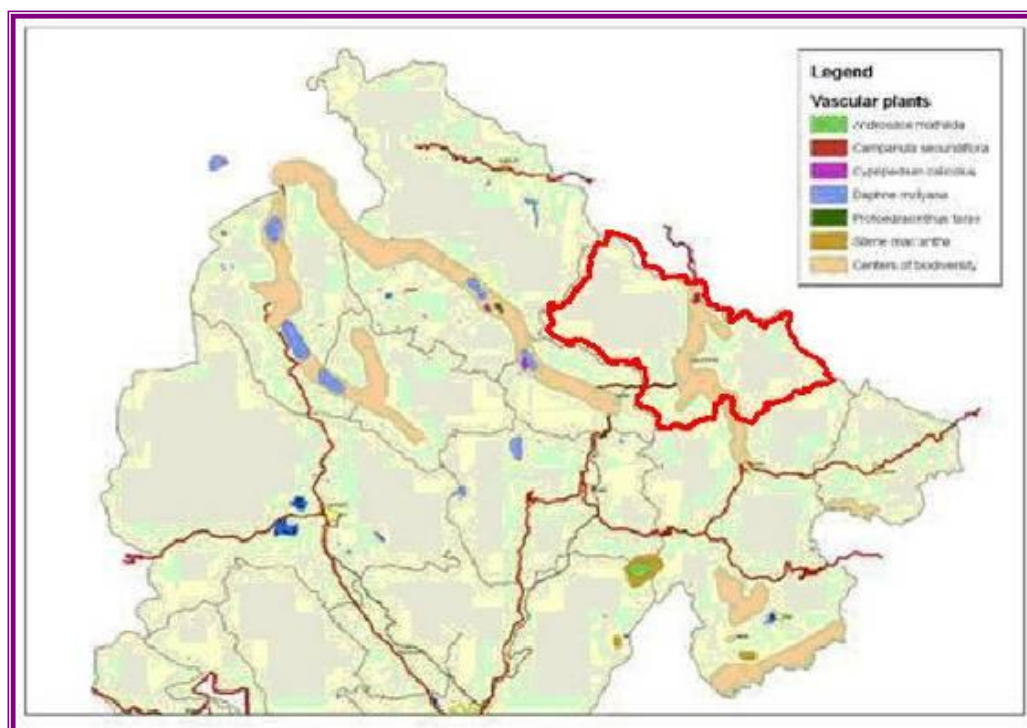
IV ERICO-PINETEA Horvat 59 (Vegetacija borovih šuma):

- **Pinetum nigrae** Blečić 58. (**Pinion nigrae, Pinetalia heldreichii-nigrea**) - Đalovića klisura, kultivisane oblasti brdo Obrov.

V ALNETEA GLUTINOSAE Br.-Bl. et Tx. 43 (higrofile šume crne jove i šikare barske ive):

- **Alnetum glutinosae continentals** Lakusic 1966. (*Alnion glutinosae*, *Alnetalia glutinosae*) - dolina Lima.
 - **Oxali-Alnetum incanae** Blečić 60. (*Alnion incanae*, *Alnetalia glutinosae-incanae*) - Higorfilne šikare u gornjem toku Lima.
- VI VEGETACIJA PLANINSKIH RUDINA NA KISELIM TLIMA – sveze - *Seslerion comosae*, *Jasionion orbiculateae*.
- VII VEGETACIJA PLANINSKIH RUDINA NA KREČNJACIMA – sveze - *Oxytropidion dinaricae*, *Festucion pungentis*.
- VIII VEGETACIJA MEZOFILNIH LIVADA – sveze - *Arrhenatherion elatioris*, Pančićion.
- IX VEGETACIJA KSEROFILNIH LIVADA KONTINENTALNIH KRAJEVA – sveza - *Bromion erecti*.
- X VEGETACIJA NISKIH CRETOVA

Unutar ovih zajednica formiraju se, u zavisnosti od oblika reljefa i mikroklimatskih uslova staništa, različite biljne zajednice, od mješovitih do apsolutno čistih sastojina. Bogatstvo flore i vegetacije kao i mozaičan raspored vegetacijskih jedinica predstavlja najbolji odraz raznovrsnosti i kompleksnosti ekoloških faktora i njihovog uzajamnog djelovanja.

Slika: Distribucija vaskularne flore staništa i vrste¹

Šumska vegetacija je najviše rasprostranjen tip vegetacije i glavna je mapa ovoga tipa vegetacije. Šume, kao višestruko značajan ekosistem, imaju veliki društveni, ekonomski i socijalni značaj za razvoj Crne Gore. U Crnoj Gori to je najprostraniji šumski ekosistem. Sastoji se od niza ekosistema nižeg reda u zavisnosti od vrste šuma, starosti i položaja. Šumski ekosistemi su veoma važni u svim segmentima života i privrede: značajni proizvođači biomase, izvori zdravog i visokokvalitetnog šumskog voća, ljekovitog bilja i pečurki, važno stanište divljih vrsta životinja, glavni faktor za očuvanje i regulisanje sistema voda, pružaju zaštitu od klizišta i erozije, vezuju značajne količine ugljenika i glavni su prečištač vazduha. Osim toga šumski ekosistemi su veoma važni za razvoj lokalne privrede.

¹ Izvor: Biodiversity assessment Study on Durmitor-Tara-Prokletije landscape - NGO Green Home, Podgorica, Montenegro, and WWF MedPO

Žbunasta i travna staništa (livade i pašnjaci) zauzimaju značajno šumsko i poljoprivredno zemljište. Livade i pašnjaci su naročito rasprostranjene na Baričko-Stožerskoj površi, Vraneškoj dolini, Donjem Kolašinu i Pešteru ali ih ima i na dijelu ispod Bjelasice u vidu planinskih rudina.

Flora opštine Bijelo Polje nije dovoljno istražena, u literaturnim podacima se samo sporadično pominje ovaj region. Sistematska istraživanja do sada nijesu rađena (izuzetak je planina Bjelasica) Zastupljen je veliki broj ljekovitih biljaka koje predstavljaju neprocjenjivu vrijednost, a imaju svoj ekonomski značaj. Dosadašnje korišćenje ljekovitog bilja, šumskih plodova i gljiva u ovom području odvijalo se stihijno, bez planski razrađene koncepcije rada, utvrđenog načina i asortimana korišćenja po obimu i vrstama, i bez kontrole korišćenja.

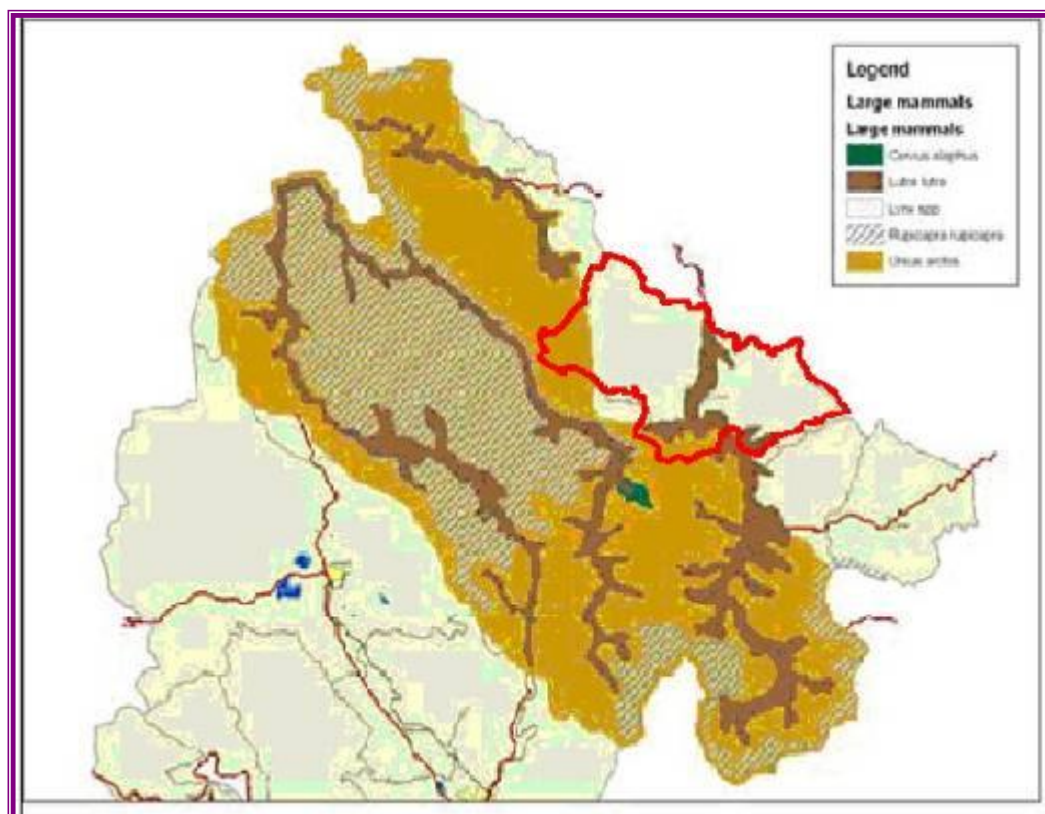
Ljekovito i aromatično bilje: kleka (*Juniperus communis*), uva (*Arctostaphylos uva ursi*), bijela čemerika (*Veratrum album*), kantarion (*Hypericum perforatum*), hajdučka trava (*Achillea millefolium*), podbjel (*Tussilago farfara*), kopriva (*Urtica dioica*), maslačak (*Taraxacum officinalis*), breza (*Betula pendula*), lipa (*Tilia sp.*), šipurak (*Rosa canina*), glog (*Crataegus monogyna*) i dr.

Šumski plodovi: glog, divlja jagoda, trnjina, kupina, malina, borovnica, mrazovac, šipurak i dr.

Gljive: vrganj (*Boletus aestivalis* - raspucali vrganj, *Boletus edulis* - pravi vrganj, *Boletus pinophilus* - borov vrganj), lisičarka (*Cantharellus cibarius*), crna truba (*Craterellus cornucopioides*), šampinjoni i td

Takođe, nije bilo značajnijih mikoloških istraživanja. Registrovano je 136 vrsta gljiva (Bjelasica, Potrk, Mioče, Đalovića klisura).

Fauna

Slika: Distribucija značajnih vrsta sisara

Sisari: Fauna sisara se odlikuje dobro uravnoteženim odnosima između svih grupa. Zastupljeno je 15 vrsta sisara, od kojih su 4 vrste zaštićene nacionalnim zakonodavstvom: mali potkovičar (*Rhinolophus hipposideros*), tamni slijepi miš (*Vespertilio murinus*), ušati slijepi miš (*Plecotus auritus*), mrki medvjed

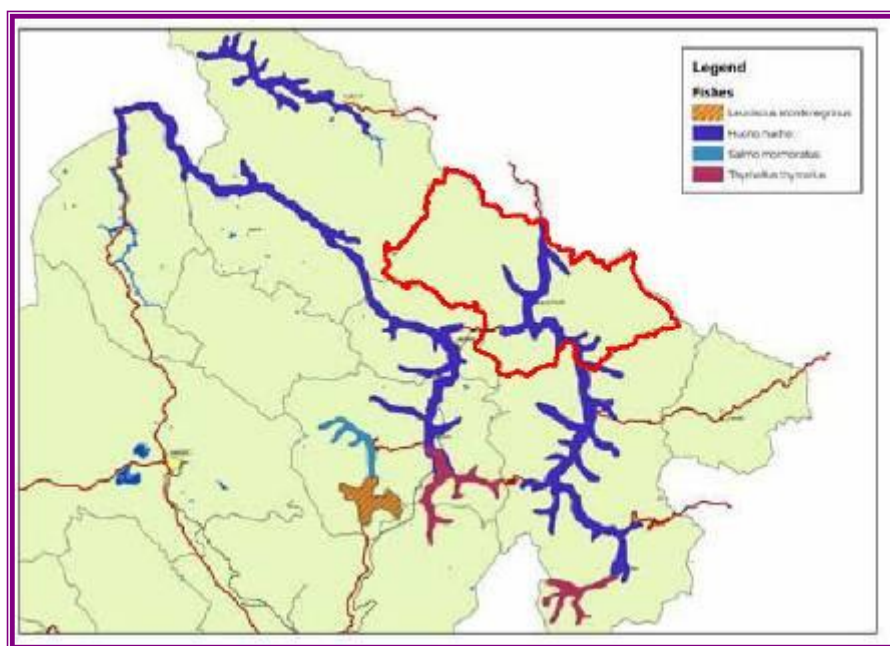
(*Ursus arctos*), te vrste zasticene EU regulativom (NATURA 2000) - mali potkovčcar (*Rhinolophus hipposideros*), vuk (*Canis lupus*), mrki medvjed (*Ursus arctos*), obični slijepi miš (*Myotis myotis*), veliki potkovičar (*Rhinolophus ferrum-equinum*), vidra (*Lutra lutra*), južni potkovičar (*Rhinolophus euryale*), dugoprsti slijepi miš (*Myotis capaccinii*).

Na teritoriji Opštine se nalaze vrlo interesantni objekti koji su od značaja za održavanje populacija slijepih miševa. Jedan od njih je Đalovića pećina, gdje je registrovano više vrsta slijepih miševa. Zatim, značajan lokalitet je područje Bistrice, Pavinog Polja i Đalovića klisura. Sve vrste faune slijepih miševa (Chiroptera) su zasticene nacionalnim zakonodavstvom.

Ptice: na teritoriji opštine Bijelo Polje detektovano je 73 vrsta ptica (Bjelasica, Đalovića klisura, Mioče, Potrk, Pavino polje i Zaton).

Vodozemci i gmizavci: *Rana dalmatina* - šumska žaba, *Rana graeca* - grčka žaba, *Rana temporaria* - zaba travnjača, *Bombina scabra* - žutotrbi mrukač, *Salamandra salamandra* - šareni daždevnjak, *Bufo bufo* - obična krastača, *Bufo viridis* - zelena krastača, *Podarcis muralis* - zidni gušter, *Lacerta viridis* - zelernbač, *Lacerta agilis* - livadski gušter, *Lacerta vivipara* - planinski gušter, *Vipera ammodytes* - poskok, *Vipera ursinii* - šargan, *Vipera berus* - šarka, *Natrix tessellate* - vodenjača

Ribe: *Eudontomizon* sp. (zmijuljica), *Oncorhynchus mykiss* (kalifornijska pastrmka), *Salmo labrax* (blatnjača, crnomorska pastrmka), *Hucho hucho* (mladica), *Thymallus thymallus*, *Alburnoides bipunctatus* (ukljevica), *Barbus peloponnesius* (balkanska potočna mrena/mala mrena), *Barbus barbus* (mrena, velika mrena, riječna mrena), *Cyprinus nasus* (skobalji), *Cyprinus gobia* (mrenica, krkuš), *Cyprinus phoxinus* (gaovica), *Cobitis taenia*, *Nemachilus barbatulus* (brkica).

Slika: Distribucija značajnih staništa riba

2.1.12. Zaštićena prirodna dobra i ekološki značajni lokaliteti

- Sjeveroistočna granica opštine se nalazi na trasi nacionalnog biokoridora Orijen - Pusti Lisac - Maganik – Sinjajevina – Kovren (PPCG do 2020). Imajući u vidu značajne i veoma vrijedne biodiverzitete i područja, koji su markirane u susjednim opštinama, oko kojih se ne može povući „granica“, treba se veoma pažljivo odnositi prema ovom području.

- Važno biljno stanište (IPA - *Important Plant Areas*): Dolina rijeke Lim, u kome je prisutna endemična vrsta *Myricaria ernesti mayeri*.
- EMERALD područja na području bjelopoljske opštine: Pećina u Djalovića klisuri i Dolina Lima.

Daje se pregled značajnih informacija za EMERALD područje Dolina rijeke Lim:

Kriterijum C - *habitati*

- 41.1 Bukove šume (Beech Forests)
- 41.7 Termofilne i supra-mediteranske šume hrasta
- 44.1 Vrbove formacije na rječnim obalama (Riparian willow formations)
- 44.2 Borealno-Alpske galerije na rječnim obalama (Boreo-alpine riparian galleries)

Kriterijum A vrste

Campanula secundiflora Vis. & Pancic A (i)

Kitaibela vitifolia Willd. A (iv)

U dolini Lima je opisana nacionalno značajna zajednica (Nisko grmlje sa Majerovom vrijesinom) čiji je edifikator endemična vrsta *Myricaria ernesti mayeri*.

Habitat 24.2 Nisko grmlje sa Majerovom vrijesinom (Vegetated river gravel banks) je predložen za uključivanje u spisak staništa u EU Habitat Direktivi. Na području ovog sajta registrovano je 26 vrsta ptica, od kojih 4 migratorne, sa Rezolucije 6 Habitat direktive. Zabilježene su i 3 vrste riba i 2 vrste sisara sa iste Direktive.

Od značajnih vrsta, primjenom zahtjeva iz Rezolucije 6 Bernske konvencije, na ovom području su prepoznate sljedeće vrste:

Ptice: *Platalea leucorodia*, *Pernis apivorus*, *Gyps fulvus*, *Aquila chrysaetos*, *Falco peregrinus*, *Bubo bubo*, *Caprimuglus europeus*, *Alcedo attis*, *Picus canus*, *Dryocopus martius*, *Dendrocops medius*, *Dendrocops leucotos*, *Lullula arborea*, *Anthus campestris*, *Ficedula parva*, *Ficedula albicollis*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Emberiza hortulana*, *Dendrocops syriacus*, *Circateus gallicus*.

Sisari: *Canis lupus* i *Ursus arctos*.

Vodozemci i gmizavci: *Bombina variegata*.

Beskičmenjaci: *Eriogaster catex* i *Callimorpha quadripunctaria*.

Ribe: *Hucho hucho*, *Barbus meridionalis* i *Costtus gobio*.

- Područje bjelopoljske opštine *ne nalazi* se na IBA području (Important Bird Areas) - područje od međunarodnog značaja za boravak ptica.
Do sada nijesu utvrđena područja značajna za gljive (*Important Fungi Areas* - IFA).

- **Postojeća zaštićena područja**
 - **Djalovića klisura i pećina**

Vrsta zaštićenog područja	Spomenik prirode
Kategorija zaštićenog područja	III
IUCN kategorija zaštićenog područja	III
Površina zaštićenog područja	1600.00 ha
Površina zaštitnog pojasa	0.00 ha

Međunarodni status	EMERALD
Ukupna površina	191.00 ha

Ukupno 1 tip staništa sa Rezolucije 4 Bernske konvencije prisutan je na ovom području. Do danas je, od strane speleologa, istraženo oko 14 km kanala u pećini. Brojni stalaktiti, stalagmiti, jezerca, bare, kanali i drugi pećinski fenomeni registrovani su u istraženim dvoranama ove pećine. Speleolozi koji istražuju ovo područje slažu se u jednom: kvalitet i vrijednost pećinskih fenomena veoma su visoki. Živi svijet u ovoj pećini je malobrojan, ali veoma značajan uključujući i vrste zaštićenih slijepih miševa *Chiroptera sp.*

➤ Novakovića pećina

Vrsta zaštićenog područja	Spomenik prirode
Kategorija zaštićenog područja	III
IUCN kategorija zaštićenog područja	III
Površina zaštićenog područja	0.00 ha
Površina zaštitnog pojasa	0.00 ha

Nalazi se na 28-om kilometru puta od Bijelog Polja prema Pljevljima, u srcu Vraneške doline. Magistralnim putem do sela Muslići u blizini Tomaševa je 25 kilometara, a zatim se putuje tri kilometra makadamom, koji od seoske crkve (u Vranštici) vodi do vrela rijeke Vranštice i lokaliteta Novakovića stijene. Iznad vrela, na 100 metara uz lijevu ivicu velikog siparišta, nalazi se ulaz u pećinu.

Dužina Novakovića pećine je 605 metara, što je svrstava u duge spelološke objekte. Na spisku najdužih pećina u opštini Bijelo Polje.

- U blizini granica Prostorno-urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje nalazi se Nacionalni park "Biogradska gora" (površine 5.650 ha) koji obuhvata centralni dio planinskog masiva Bjelasice.
- Na lokacijama, prema PUP-u Bijelo Polje i prema informaciji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine (Akt – Rješenje o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu ID Prostorno-urbanističkog plana Opštine Bijelo Polje, br. 02-UP1-840/3 od 05.07.2019.), nije zabilježeno prisustvo zaštićenih vrsta flore, faune i gljiva.

2.2. STANJE KVALITETA ŽIVOTNE SREDINE

Stanje kvaliteta životne sredine zavisi prije svega od antropogenih uticaja koji svojim djelovanjem mijenjaju kvalitet komponenti životne sredine: vazduh, zemljište, vodu, biljni i životinjski svijet. Sva antropogena djelovanja ogledaju se kroz uticaje na vazduh, vodu, zemljište, stvaranje buke i td.

Napomena: Obradivači ovog dokumenta nijesu uspjeli da pribave informacije o stanju pojedinih segmenata životne sredine ovog planskog dokumenta, jer podaci ne postoje. Iz tog razloga korišćeni su podaci za šire okruženje na području Bijelog Polja, odnosno sa najbližih lokaliteta na kojima su vršena mjerenja. Za predmetne lokalitete za koji se rade Izmjene i dopune korišćeni su parametri iz Elaborata "Informacija o stanju životne sredine" (maj, 2019.). Za one parametre čija su mjerenja uzeta na velikoj udaljenosti od zahvata plana i čiji parametri ne mogu biti iskorišćeni kao reprezentativni, korišćeni su opšti zaključci.

2.2.1. Vazduh

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha (Sl. list CG, br. 044/10, 013/11, 064/18 od 04.10.2018), teritorija Crne Gore podijeljena je tri zone koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija, na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka.

Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Tabela: Zone kvaliteta vazduha

Zona kvaliteta vazduha	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Andrijevica, Berane, Bijelo Polje , Gusinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj i Herceg Novi

Na kvalitet vazduha najviše utiču emisije koje su rezultat sagorijevanja goriva u velikim i malim ložištima i u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem, emisije iz industrije, kao i nepovoljni meteorološki uslovi i veoma česta pojava stabilne atmosfere, temperaturnih inverzija uz visoki atmosferski pritisak.

Sjeverna zona kvaliteta vazduha: Tokom 2018. godine mjerenja su vršena na urbanoj i sub-urbanoj lokaciji na teritoriji opštine Pljevlja: Gagovića imanje i Gradina. Na osnovu dobijenih rezultata konstatovano je da je vazduh u urbanim oblastima Sjeverne zone veoma opterećen suspendovanim česticama PM10 i PM2,5, i da su prekoračene sve propisane granične vrijednosti. Srednja godišnja koncentracija benzo(a)pirena je višestruko veća od propisane ciljane vrijednosti.

Završetkom projekta "Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori", u sjevernoj zoni će biti uspostavljeno mjerno mjesto u Bijelom Polju, tzv. UB stanica. Da bi se objektivnije izvršila ocjena kvaliteta vazduha Sjeverne zone, neophodno je bilo uspostaviti mjerno mjesto koje karakteristikama zadovoljava kriterijume šireg područja zone koju reprezentuje (Bijelo Polje). Prva mjerenja na novoj lokaciji počće krajem jula 2019. godine.

2.2.2. Klimatske promjene

Nacionalni inventar gasova sa efekom staklene bašte (GHG - Green House Gases) obuhvata proračun emisije sljedećih direktnih GHG: ugljenik(IV)oksid(CO₂), metan (CH₄), azot(I)oksid (N₂O), sintetičke gasove (fluorisana ugljenikova jedinjenja - HFC, PFC i sumpor(VI)fluorid - SF₆).

Izvori i ponori emisija direktnih GHG podijeljeni su u šest glavnih sektora:

1. Energetika
2. Industrijski procesi
3. Upotreba rastvarača
4. Poljoprivreda, promjena korišćenja zemljišta i šumarstvo i
5. Otpad.

Energetski sektor usled sagorijevanja goriva ima najveći udio u ukupnim emisijama CO₂. Industrijski procesi i proizvodnja manjim dijelom utiču na ukupne emisije CO₂, dok ostali sektori gotovo da nemaju doprinos.

Crna Gora je 23. oktobra 2006. godine, putem sukcesije, postala strana potpisnica Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, kao i četiri amandmana Montrealskog protokola. Kao nova država članica Montrealskog protokola, Crna Gora je klasifikovana kao zemlja člana 5 Montrealskog protokola (zemlja u razvoju i zemlja sa niskom

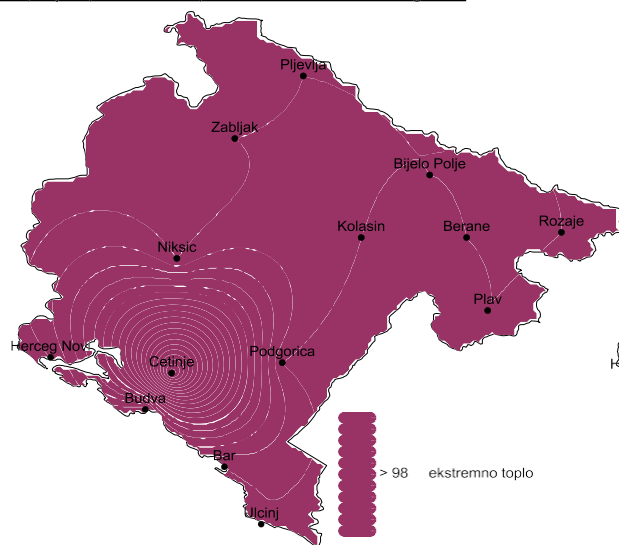
potrošnjom supstanci koje oštećuju ozonski omotač). CFC supstance oštećuju ozonski omotač. Crna Gora je zabranila potrošnju, odnosno uvoz CFC supstanci od 1. januara 2010. godine.

Kao zemlja kandidat za pristupanje EU, Crna Gora će rokove za eliminaciju revidirati u skladu sa dinamikom procesa pristupanja EU za koju su ovi rokovi strožiji.

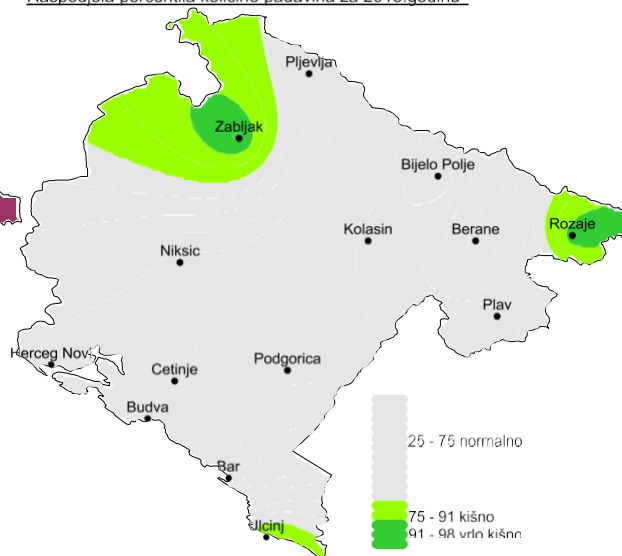
Analiza temperature vazduha i količine padavina za 2018. godinu

Na području Crne Gore, 2018. godina je bila godina sa temperaturama iznad klimatske normale. Prema raspodjeli percentila, temperatura vazduha se kretala u kategoriji ekstremno toplo, dok se količina padavina kretala u kategorijama normalno, kišno i vrlo kišno.

Raspodjela percentila temperature vazduha za 2018. godinu

Raspodjela percentila količine padavina za 2018. godinu

Na skali najvećih vrijednosti, 2018. godina je bila najtoplija u većini gradova u Crnoj Gori, a druga po redu na Žabljaku, u **Bijelom Polju** i Beranama, dok je količina padavina u Bijelom Polju iznosila 822 lit/m².

Tabela: Srednje temperature vazduha kao i dosadašnje najviše vrijednosti i godina kada su registrovane:

Opština	Srednja temperatura vazduha 2018. godina	Dosadašnji maksimum
Podgorica	17,9	17,7 (2015.)
Nikšić	12,9	12,5 (2015.)
Bar	18,7	17,8 (2016.)
Pljevlja	11,4	11,1 (2014.)
H.Novi	18,1	17,6 (2011.)
Ulcinj	17,6	17,1 (1999.)
Kolašin	10,4	10,3 (2014.)
Žabljak	7,3	7,6 (2014.)
Budva	19,0	18,5 (2015.)
Cetinje	12,5	12,5 (1951.)
B.Polje	12,7	12,9 (2014.)
Rožaje	10,3	10,2 (2014.)
Berane	11,8	12,2 (2014.)
Plav	10,8	10,8 (2014.)

2.2.3. Vode

Vodni potencijali čine jedan od osnovnih razvojnih potencijala Crne Gore. Po vodnim bogatstvima u odnosu na njenu površinu Crna Gora spada, u vodom najbogatija područja na svijetu.

Osnovni cilj ove Direktive odnosi se na dovođenje svih prirodnih voda u "dobro stanje", tj. obezbjeđivanje dobrog hidrološkog, hemijskog i ekološkog statusa voda. Usvajanjem Direktive o vodama (Water Framework Directive 2000/60/EC-WFD), Evropska unija je u potpunosti obnovila svoju politiku u domenu voda. Namjena Direktive je da uspostavi okvire za zaštitu površinskih voda, ušća rijeka u more, morskih obalskih i podzemnih voda radi:

- spriječavanja dalje degradacije, zaštite i unaprijeđenja statusa akvatičnih ekosistema;
- promovisanja održivog korišćenja voda koje se bazira na dugoročnoj politici zaštite raspoloživih vodnih resursa;
- progresivnog smanjenja zagađenja površinskih i podzemnih voda;
- smanjenja efekata poplava i suša, itd.

Najveći izvori zagađenja površinskih i podzemnih voda su komunalne otpadne vode, koje se najčešće u neprečišćenom obliku ispuštaju u recipijent, na koncentrisan ili difuzan način. Uočljiv je trend rasta uticaja industrije, prije svega prehrambene, kao i malih i srednjih preduzeća. Sve veći uticaj saobraćajne infrastrukture i distribucije goriva na kvalitet površinskih voda.

Međutim, katastar izvora zagađivača, kao osnovni instrument u politici donošenja mjera i planova sprečavanja i/ili smanjenja emisije zagađenja ne postoji. Naime, Zakon o životnoj sredini (Sl. list CG br.52/16) predviđa da su *jedinice lokalne samouprave dužne da vode katastre izvora zagađivača na svojoj teritoriji.*

Stalna kontrola kvaliteta površinskih voda u Crnoj Gori obavlja se radi procjene kvaliteta vode vodotoka, praćenja trenda zagađenja i očuvanja kvaliteta vodnih resursa. Prema namjeni vode se dijele na:

A. Vode koje se mogu koristiti za piće i prehrambenu industriju na osnovu graničnih vrijednosti 50 parametara i razvrstavaju se u četiri klase, i to:

- Klasa A – vode koje se u prirodnom stanju, uz eventualnu dezinfekciju, mogu koristiti za piće;
- Klasa A1 – vode koje se poslije jednostavnog fizičkog postupka prerade I dezinfekcije mogu koristiti za piće;
- Klasa A2 – vode koje se mogu koristiti za piće nakon odgovarajućeg kondicioniranja (koagulacija, filtracija i dezinfekcija);
- Klasa A3 – vode koje se mogu koristiti za piće nakon tretmana koji zahtijeva intenzivnu fizičku, hemijsku i biološku obradu s produženom dezinfekcijom I hlorinacijom, odnosno koagulacijom, flokulacijom, dekantacijom, filtracijom, apsorbcijom na aktivnom uglju i dezinfekcijom ozonom ili hlorm.

B. Vode koje se mogu koristiti za ribarstvo i uzgoj školjki klasifikuju se na osnovu 10 parametara u klase i to:

- Klasu S – vode koje se mogu koristiti za uzgoj plemenitih vrsta ribe (salmonida);
- Klasu Š – vode koje se mogu koristiti za uzgoj školjki;
- Klasu C – vode koje se mogu koristiti za uzgoj manje plemenitih vrsta riba (ciprinida).

C. Vode koje se mogu koristiti za kupanje, a razvrstavaju se u dvije klase i to:

- Klasa K1 – odlične,
- Klasa K2 – zadovoljavajuće.

Ocjena kvaliteta vode za piće

U 2018. godini, ispitivanje vode za piće, iz sistema za vodosnabdijevanje, vršeno je u: Institutu za javno zdravlje u Podgorici, Higijensko-epidemiološkoj (HE) službi Doma zdravlja u Baru i D.O.O. "Vodovod i kanalizacija" u Podgorici.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je kvalitet vode za piće svrstala u 12 osnovnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva jedne zemlje što potvrđuje njenu značajnu ulogu u zaštiti i unapređenju zdravlja. Voda koja se koristi za piće, pripremanje hrane i održavanje lične i opšte higijene mora zadovoljiti osnovne zdravstvene i higijenske zahtjeve: mora je biti u dovoljnoj količini, ne smije da utiče nepovoljno na zdravlje tj. da sadrži toksične i karcinogene supstance, kao ni patogene mikroorganizme i parazite.

U skladu sa važećim propisima higijenska ispravnosti vode za piće se kontrolišu kroz osnovna i periodična ispitivanja, a prema broju ekvivalent stanovnika. U 2018. godini, na teritoriji Crne Gore ukupno je ispitivano 22 434 uzoraka voda za piće sa gradskih vodovoda i drugih javnih objekata vodosnabdijevanja.

Na osnovu rezultata ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće i sanitarno-higijenskog stanja vodovodnih objekata može se zaključiti sledeće:

Prema rezultatima mikrobioloških ispitivanja 2,65% ispitanih uzoraka hlorisanih voda nije zadovoljilo propisane norme higijenske ispravnosti, najčešće zbog povećanog ukupnog broja bakterija i identifikacije koliformnih bakterija.

Na osnovu rezultata fizičko-hemijskih ispitivanja 4,38% ispitanih uzoraka hlorisanih voda nije odgovaralo važećim propisima. Najčešći uzrok neispravnosti bio je nedovoljna koncentracija, ili potpuno odsustvo, rezidualnog hlora, kao i povećana mutnoća u periodu obilnijih padavina.

Pregledom sanitarno-higijenskog stanja konstatovano je da nisu uspostavljene sve zakonom propisane zone sanitarne zaštite, jer većina vodozahvata posjeduje samo neposrednu zonu zaštite.

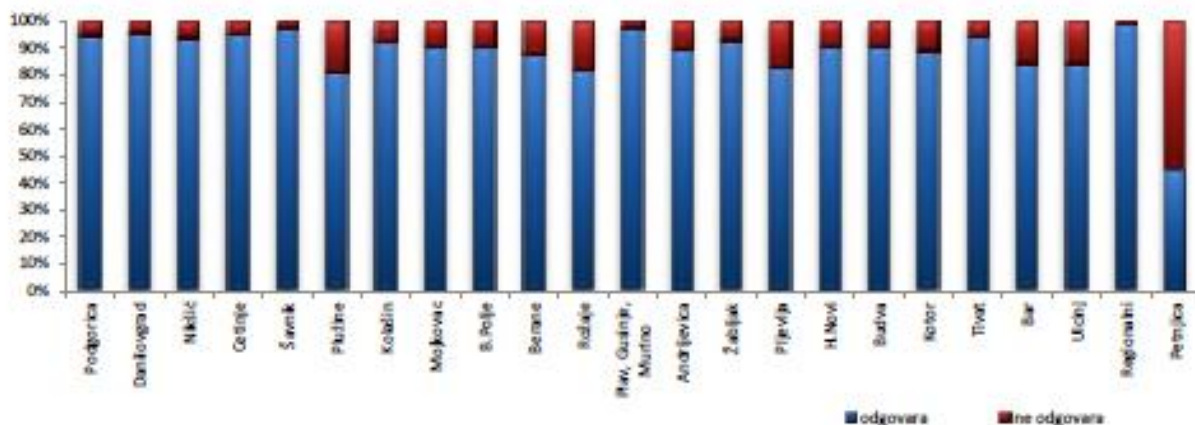
Rezervoari koji postoje na nekoliko gradskih vodovoda nisu na adekvatan način sanitarno zaštićeni.

Razvodna mreža većine gradskih vodovoda je dosta stara i iz tog razloga su česti kvarovi, kao i značajni gubici na mreži što, pored ostalog, predstavlja i epidemiološki rizik.

Dezinfekcija vode se ne sprovodi kontinuirano na svim gradskim vodovodima (posebno oni koji imaju manji broj ekvivalent stanovnika). Sa izuzetkom nekoliko velikih gradskih vodovoda, ne postoji automatsko doziranje i registracija nivoa rezidualnog hlora.

Grafikonom su predstavljeni su rezultati ispitivanja ukupnih uzoraka vode za piće u 2018. godini po opštinama.

Rezultati mjerenja vode za piće sa vodovoda Bistrica dati su u Prilogu Izvještaja.

Grafikon: Rezultati ispitivanja ukupnih uzoraka vode za piće

Ocjena kvaliteta površinskih voda

Izvori zagađenja nisu se promijenili u odnosu na raniji period. Kao i prethodnih godina, najveći izvori zagađenja površinskih i podzemnih voda su komunalne otpadne vode, koje se najčešće u neprečišćenom, ili djelimično prečišćenom, obliku ispuštaju u recipijent, na koncentrisan ili difuzan način. Uočljiv je i uticaj poljoprivrednih aktivnosti, industrije (prije svega prehrambene), kao i malih i srednjih preduzeća. Važno je pomenuti i sve veći uticaj saobraćajne infrastrukture i distribucije goriva, kao i građevinskih radova (izgradnja puteva) na kvalitet površinskih voda. Rezultati mjerenja pokazuju veliku osjetljivost vodenih sistema, prije svega u režimu malovodnosti, a i poslije velikih kiša. Stanje kvaliteta voda za sve vodotoke, u 2018. godini, bilo je bolje u odnosu na 2017. godinu, što se može pripisati većem vodostaju i meteorološkim uslovima.

Lim se zorkuje na 6 mjesta i njegove vode uzvodno od Berana treba da pripadaju A1SK1 klasi (Plav i Andrijevica) i nizvodno od Berana A2CK2 klasi (Skakavac, Zaton, Bijelo Polje i Dobrakovo).

Vode Lima u 2018. godini pokazale su znatno bolji kvalitet u odnosu na prošlu godinu i 77,8% određenih klasa pripalo je zahtijevanom bonitetu, gledajući čitav tok (broj klasa zahtijevanog boniteta u 2017. godini bio je 60,9%). Kako gornji dio vodotoka Lima pripada A1 klasi, pomjeranje ravnoteže „djeluje“ veće i 60% određenih klasa bilo je u zahtijevanoj klasi na profilu Plav, a neki parametri prelaze čak i VK (sadrži TOC-a i % zasićenja kiseonikom), a u A3 klasi bio je sadržaj fosfata, nitrita i jonski odnos Ca/Mg. Srednji dio toka treba da pripada A2 i većina parametara se nalaze u njoj. 86,6% određenih klasa na oba mjerna mjesta, i na Skakavcu i Zatonu, pripalo je ovom zahtijevanom bonitetu i ova dionica vodotoka pokazala se sa najboljim kvalitetom vode. Donji dio vodotoka Lima, posebno dio ispod Bijelog Polja, pod uticajem je zagađenja koja su evidentirana kroz sadržaj fosfata, nitrita, TOC-a i jonski odnos Ca/Mg, koji su bili VK. Mikrobiološki pokazatelji bili su u A2-K2 klasi na cijelom toku Lima.

Ocjena kvaliteta podzemnih voda

Podzemne vode u Crnoj Gori obezbjeđuju oko 92% ukupnih količina voda za snabdijevanje naselja. Generalno, kvalitet podzemnih voda u Crnoj Gori u prirodnim uslovima u najvećem dijelu godine (izuzimajući primorske izdani koje su pod uticajem mora) odgovara prvoj klasi.

U kontinentalnom dijelu prirodni kvalitet voda skoro na svim izvorštima podzemnih voda pogoršan je dominantno antropogenim uticajima i rezultat je neadekvatne sanitarne zaštite i neodgovarajuće sanitacije slivnog područja.

Zaključak: Iako se ispuštanje kako komunalnih tako i industrijskih otpadnih voda u prirodne prijemnike vrši gotovo bez ikakvog prečišćavanja (izuzetak su neka industrijska postrojenja i dio komunalnih otpadnih voda u Podgorici, Mojkovcu, Žabljaku, Nikšiću, Šavniku, Budvi, Herceg Novom, Kotoru i Tivtu, a u izgradnji su i postrojenja u Beranama i Vranjini), Crna Gora raspolaže kvalitetnim i obilnim, podzemnim i površinskim vodama. Dodatni problem predstavlja i nedostatak predtretmana industrijskih otpadnih voda koje se ispuštaju u javne kanalizacione sisteme. Postoji i negativan uticaj poljoprivrednih aktivnosti, industrije (prehrambene prije svega), kao i malih i srednjih preduzeća, ali i uticaj saobraćaja i građevinskih radova (izgradnja puteva).

Najzagađeniji vodotoci, kao i prethodnih godina, bili su: Vezišnica (iznad ušća) i Čehotina (Gradac, ispod Pljevalja i ispod ušća Vezišnice), Morača (ispod uliva voda gradskog kolektora, Vukovci i Grbavci), Ibar (Bać) i Lim (ispod Bijelog Polja). Rezultati mjerenja ukazuju na veliku osjetljivost ovih akvatičnih ekosistema, prije svega u malovodnom režimu, kao i poslije velikih kiša.

Važna stvar za Crnu Goru je i uspostavljanje vodnih tijela, kako kopnenih tako i tranzicionih (bočatnih) i obalnih voda, jer je zahtjev Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) slanje izvještaja po principu definisanih vodnih tijela. Značaj Okvirne direktive o vodama za Crnu Goru je u tome što su zahtjevi za prikupljanje podataka i upravljanje informacijama za izradu efikasnih planova upravljanja slivnim područjem veoma značajni, a zakonodavni okvir i nacionalne ekološke mreže monitoringa moraju biti izuzetno mjerodavne kako bi se ispunili svi zahtjevi pomenute direktive. Katastar izvora zagađivača, kao osnovni instrument u politici donošenja mjera i planova sprečavanja i/ili smanjenja zagađenja, još uvijek ne postoji, tako da je neophodno što hitnije raditi na njegovom uspostavljanju.

2.2.4. Zemljište

Pod zemljištem se podrazumijeva površinski sloj zemljine kore. Korišćenjem zemljišta često dolazi do poremećaja ravnoteže pojedinih sastojaka, što neminovno dovodi do njegovog oštećenja. Zemljište bi trebalo posmatrati kao multifunkcionalni sistem, a ne kao skup fizičkih i hemijskih svojstava. Osim što je izvor hrane, vode, ono je izvor biodiverziteta i životna sredina za ljudska bića. Stoga, jedna od mjera zaštite i očuvanja zemljišta je sprovođenje monitoringa zemljišta, što predstavlja preduslov očuvanja kvalitetnog života, ali i opstanka živog svijeta. U slučaju trajnog isključenja zemljišta, zemljište se više ne može dovesti u prvobitno stanje. Uzroci trajnog isključenja zemljišta su: izgradnja saobraćajnica, stambenih naselja, industrijskih i energetskih objekata.

Praćenje potencijalnog zagađenja zemljišta u našoj zemlji otežava nedostatak adekvatnog zakonskog okvira. Na snazi je Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Sl. list RCG br. 015/92, 059/92, 027/94, Sl. list CG br. 073/10, 032/11) kojim se uređuje samo poljoprivredno zemljište. Shodno tome, za zemljišta druge namjene (industrijska zemljišta, dječija igrališta, parkovi, stambene zone, itd.) ne postoje odgovarajuće, zakonom propisane, MDK opasnih i štetnih materija.

Rezultati ispitivanja opasnih i štetnih materija u zemljištu na području opštine Bijelo Polje

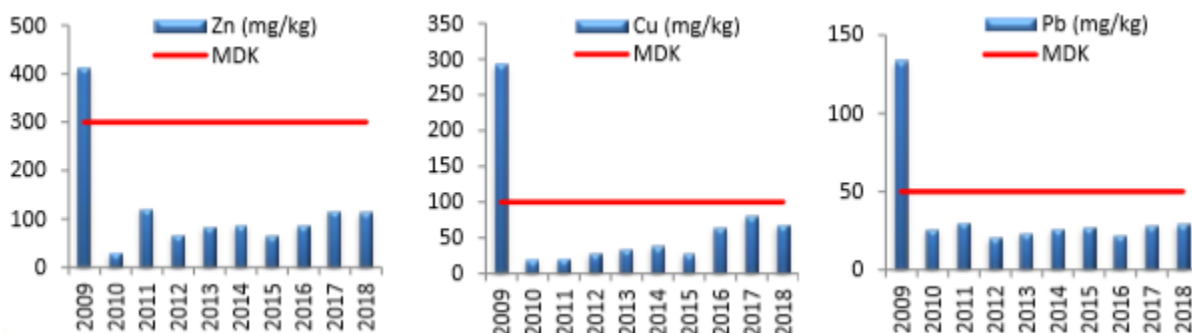
U 2018. godini, na području opštine Bijelo Polje uzorkovanje je izvršeno na 1 lokaciji i ona se odnosi na:

- Poljoprivredno zemljište najbliže gradskoj deponiji, uz saobraćajnicu prema Prijepolju.

Rezultati ispitivanja zagađenosti zemljišta pokazuju sledeće:

- Analiza uzorka sa poljoprivrednog zemljišta, najbližeg gradskoj deponiji, evidentirala je povećan sadržaj fluora u odnosu na propisane MDK. Sadržaj svih ostalih neorganskih i svih organskih supstanci pripada okviru vrijednosti normiranih Pravilnikom.

Evidentirano povećanje ne pripisuje se uticaju deponije, već geohemijskom sastavu zemljišta, koje je u našoj zemlji prirodno bogato fluorom.

Sadržaj cinka (Zn), bakra (Cu) i olova (Pb) u uzorku zemljišta uzorkovanom na lokaciji u blizini gradske deponije, 2009-2018

Zaključak: Rezultati ispitivanja uzoraka zemljišta sa lokacija, utvrđenih Programom ispitivanja štetnih materija u zemljištu Crne Gore u 2018. godini, pokazuju zadovoljavajuće rezultate kad je u pitanju sadržaj opasnih i štetnih materija, toksičnih i kancerogenih materija, kao i dioksina i furana.

- Zagađenje zemljišta zbog neselektovanog i nepropisno odloženog industrijskog ili komunalnog otpada.

Zagađenje zemljišta porijeklom iz atmosfere

Emisije iz industrijskih tehnoloških procesa, usled sagorijevanja fosilnih goriva u industriji, individualnih i lokalnih ložišta, kao i prilikom sagorijevanja različitih organskih materija predstavljaju jedan od najznačajnijih izvora zagađenja.

Zagađenje zemljišta porijeklom iz saobraćaja

Uticaj emisija iz motornih vozila, koji koriste naftu i njene derivate, sagledan je kroz analize 9 uzoraka zemljišta pored frekventnih saobraćajnica u 8 opština (Berane, Kolašin, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat, Ulcinj i Žabljak). Olovo (od neorganskih materija) i policiklični aromatični ugljovodonici (PAH - od organskih materija) predstavljaju tipične indikatore zagađenja koje potiče od izduvnih gasova motornih vozila.

U 2018. godini, analizom uzoraka zemljišta uzorkovanih pored frekventnih saobraćajnica, nije detektovano prekoračenje sadržaja navedenih indikativnih parametara u odnosu na propisane koncentracije.

Zagađenje zemljišta porijeklom od odlagališta otpada

Potencijalno zagađenje zemljišta zbog neselektovanog i nepropisno odloženog industrijskog ili komunalnog otpada sagledano je kroz fizičko-hemijsku analizu zemljišta uzorkovanog:

- u blizini deponija komunalnog otpada na Žabljaku, Bijelom Polju i Beranama (Vasove vode),
- u blizini deponije industrijskog otpada Željezare u Nikšiću, rudnika Brskovo u Mojkovcu, kao i u blizini TE Jalovišta i Gradca u Pljevljima.

Uticaj deponija komunalnog otpada - U 2018. godini, analize uzoraka zemljišta uzorkovanih u neposrednoj blizini gradskih deponija u opštinama Žabljak, Bijelo Polje i Berane (Vasove vode) nisu pokazale negativan uticaj istih na sadržaj parametara u zemljištu navedenih lokacija.

Posljednjih godina, uočavaju se značajne promjene u strukturi korišćenja poljoprivrednog zemljišta. Prisutan je izražen trend smanjenja obradivih površina, kao i višegodišnjih zasada. Isti je praćen trendom rasta površina pod livadama i pašnjacima. Sprovođenje monitoringa, tj. kontinuirano praćenje

stanja promjena u zemljištu, poljoprivrednom i nepoljoprivrednom, jedna je od najznačajnijih mjera zaštite i očuvanja zemljišta, kao jednog od najvažnijih prirodnih resursa.

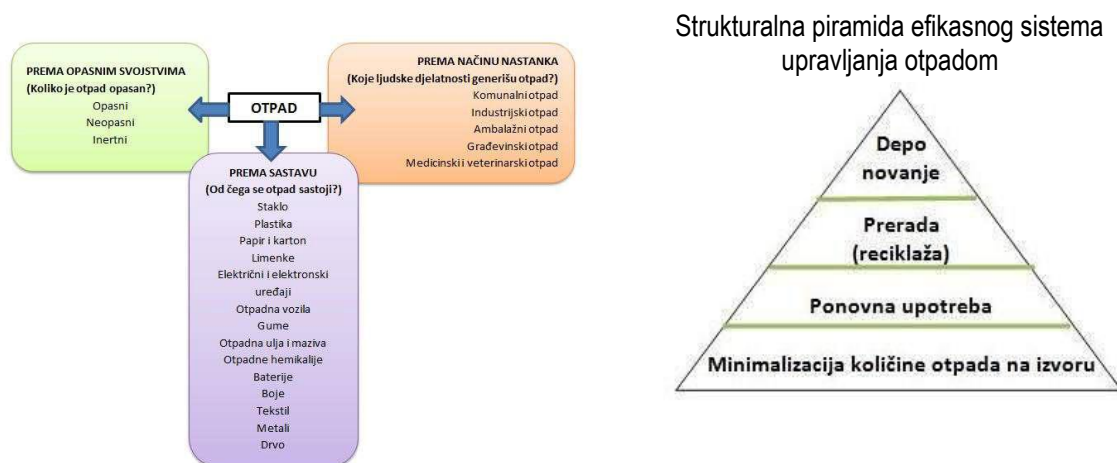
2.2.5. Upravljanje otpadom

Osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori je Državni plan o upravljanja otpadom za period 2015.- 2020. godina i Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list RCG 64/11, 39/16).

Državnim planom upravljanja otpadom za period 2014 - 2020. godine, definisan je tačan broj centara za obradu otpada, kao i ostalih infrastrukturnih objekata u Crnoj Gori (centri za prijem otpada, transfer stanice, postrojenja za povrat materijala, centri za obradu otpada, postrojenja za kompostiranje, skladišta građevinskog otpada i dr.).

Zakon o upravljanju otpadom se uređuju vrste i klasifikacija otpada, kao i planiranje i način upravljanja otpadom. Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, upravljanje otpadom zasniva se na principu održivog razvoja, kojim se obezbjeđuje efikasnije korišćenje resursa, smanjenje količine otpada i postupanje sa otpadom na način kojim se doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja.

Na području Crne Gore, otpad se u najvećoj mjeri sastoji od organskog otpada, koji potiče od baštenskog i drugog biorazgradivog otpada, zatim plastike, kartona, stakla, papira, tekstila i metala.

Kako bi se postojeći resursi koristili racionalno i na održiv način potrebno je, najprije, vršiti prevenciju nastanka otpada, odnosno smanjiti količine proizvedenog otpada na izvoru (ne stvarati otpad nepotrebno). Neophodno je podsticati ponovnu upotrebu i reciklažu, a tek kao posljednju opciju planirati pravilno odlaganje otpada. Takav mehanizam upravljanja ne dozvoljava nekontrolisano jednokratno korišćenje resursa, već podstiče njihovu racionalnu upotrebu.

Upravljanje otpadom podrazumijeva sprječavanje nastanka, smanjenje količina otpada ili ponovnu upotrebu otpada i sakupljanje, transport, preradu i zbrinjavanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, uključujući i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom. U Crnoj Gori, upravljanje otpadom vrši se u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom.

Otpad se dijeli na više načina:

- prema opasnim svojstvima,
- prema načinu nastanka (djelatnostima u okviru kojih otpad nastaje),
- prema sastavu.

Komunalni otpad

Tokom 2018. godine, u Crnoj Gori je generisano 330 839 tona komunalnog otpada, što je 2,1% više u odnosu na prethodnu godinu. Shodno procijenjenom broju stanovnika (sredinom 2018. godine), svaki stanovnik Crne Gore proizveo je prosječno 531,7 kg na godišnjem, to jest 1,46 kg na dnevnom nivou.

96,1% od ukupne količine komunalnog otpada, sakupljenog u 2018. godini, sakupila su javna komunalna preduzeća. Najveći udio u strukturi tog otpada ima podgrupa 2003 „Ostali komunalni otpad“ (84,3%), otpad iz vrtova i parkova (8,1%), odvojeno sakupljene frakcije (7,6%) i otpadna ambalaža (0,04%).

Infrastruktura u oblasti upravljanja otpadom

Kako bi svaki sistem upravljanja otpadom bio funkcionalan, i pri tome obezbjeđivao kvalitetnu zaštitu životne sredine, neophodno je prisustvo odgovarajuće infrastrukture. Za sada, u toj oblasti, Crna Gora raspolaže sa:

- 2 regionalne deponije neopasnog otpada (u Podgorici i Baru),
- 3 reciklažna centra (u Podgorici, Herceg Novom i Žabljaku),
- 5 postrojenja za obradu otpadnih vozila [Podgorica (1), Berane (1) i Nikšić (3)],
- 2 transfer stanice (u Kotoru i Herceg Novom),
- 8 reciklažnih dvorišta [Podgorica (6), Herceg Novi (1) i Kotor (1)],
- 2 postrojenja za obradu medicinskog otpada (u Podgorici i Beranama).

Osim Centara za primarnu reciklažu u Podgorici i Herceg Novom, u kojima se vrši selekcija pojedinih vrsta otpada i njihova priprema za transport (izvoz), u cilju dalje obrade, i manje linije u Kotoru (za potrebe opština Kotor i Tivat), u Crnoj Gori za sada nema postrojenja za reciklažu. Isto tako, ne postoji nijedno postrojenje za spaljivanje otpada. U Crnoj Gori, još uvijek ne postoji infrastruktura za odlaganje opasnog otpada.

U principu, ne postoji direktan i trenutni uticaj neadekvatno deponovanog otpada na ljudsko zdravlje, ali se ono može ugroziti indirektnim putevima kao što su:

- raznošenje otpadnog materijala vjetrom ili od strane životinja
- nekontrolisano izdvajanje zagađujućih gasova
- širenje neprijatnih mirisa
- paljenje otpada i emisija produkata sagorijevanja i
- nekontrolisano prodiranje voda zagađenih na neuređenim deponijama i ugrožavanje ispravnosti bunara i vodotoka u okolini.

Upravljanje otpadom treba vršiti na način kojim se obezbjeđuje najmanji rizik po ugrožavanje zdravlja ljudi i životne sredine, kontrolom i mjerama smanjenja:

- zagađenja voda, vazduha i zemljišta
- opasnosti po biljni i životinjski svijet
- opasnosti od nastajanja udesa, eksplozija ili požara
- negativnih uticaja na predjele i prirodna dobra od posebne vrijednosti (uključujući i negativan pejzažni efekat)
- nivoa buke i neprijatnih mirisa.

Opština Bijelo Polje je usvojila lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016-2020. godine, gdje je prikazano trenutno stanje i dat predlog mjera za unapređenje ove oblasti a u skladu sa državnim planom i zakonodavstvom. Ovaj plan predviđa izgradnju neophodnih infrastrukturnih pretpostavki na teritoriji opštine kao što su: regionalna sanitarna

deponija, regionalni reciklažni centar, reciklažna dvorišta, kompostana i centar za upravljanje životinjskim otpadom. Pomenuta infrastruktura je neophodna za uvođenje potpuno novog načina odlaganja i selektovanja otpada koji se bazira na održivom principu cirkularne ekonomije. To podrazumijeva i mijenjanje svijesti građana o pitanjima otpada, uvođenje novih navika i načina odvajanja i tretiranja otpada. U sklopu primjene Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom 2016-2020. Donijeta je odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine Bijelo Polje a u planu je donošenje i drugih sličnih odluka iz ove oblasti.

Cjelokupni otpad iz Opštine Bijelo Polje odlaže se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo, i granice sa Srbijom, na 100 m udaljenosti od magistralnog puta, a na 16,7 km od centra grada. Opština poseduje lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016-2020. godine. Sakupljanje, odvoz i deponovanje komunalnog otpada sa 252.000 m² javnih površina, od domaćinstava i pravnih lica vršioo "Komunalno-Lim", uz angažovanje 60 radnika. Sakupljanje otpada vrši se neselektivno, iako su u edukativne svrhe, bili postavljeni kontejneri za selektivno sakupljanje otpada na 15 gradskih lokacija. Godišnja količina sakupljenog otpada procjenjujese na 11.520 tona ili 36000 m³ na osnovu normative utvrđenog Masterplanom za upravljanje otpadom. Cjelokupni otpad odlaže se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo, i granice sa Srbijom, na 100 m udaljenosti od magistralnog puta, a na 16,7 km od centra grada.

2.2.6. Buka

U skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list Crne Gore, br. 28/11, 01/14), donijet je Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG, br. 60/11). Na osnovu navedene zakonske regulative, sve opštine (osim Petnjice i Gusinja) su donijele Rješenja o akustičkom zoniranju svojih teritorija, što je osnovni uslov za implementaciju Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke.

Određivanjem akustičkih zona, propisane su granične vrijednosti za definisane djelove opštinske teritorije, što je od značaja za zaštitu od buke u životnoj sredini, a i za buduće planiranje izgradnje objekata i izdavanje dozvola za rad ugostiteljskim i drugim objektima.

U Tabeli su prikazane granične vrijednosti nivoa buke koje su propisane Pravilnikom. Vrijednosti navedene u ovoj tabeli odnose se na ukupni nivo buke iz svih izvora u akustičkoj zoni. U područjima razgraničenja akustičkih zona, nivo buke u svakoj akustičkoj zoni ne smije prelaziti najnižu graničnu vrijednost propisanu za zonu sa kojom se graniči. Vrijednosti indikatora navedenih u ovoj tabeli (Lday - indikator dnevnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 7 do 19 časova; Levening - indikator nivoa buke tokom večernih časova i odnosi se na vrijeme od 19 do 23 časova; Lnight - indikator noćnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 23 do 7 časova) predstavljaju prosječne dnevne vrijednosti.

Akustička zona		Nivo buke u dB(A)		
		L _{day}	L _{evening}	L _{night}
1.	Tiha zona u prirodi	35	35	30
2.	Tiha zona u aglomeraciji	40	40	35
3.	Zona povišenog režima zaštite od buke	50	50	40
4.	Stambena zona	55	55	45
5.	Zona mješovite namjene	60	60	50

6.	Zone pod jakim uticajem buke koja potiče od saobraćaja	L _{day}	L _{evening}	L _{night}
6.a	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od vazdušnog saobraćaja	55	55	50
6.b	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja	60	60	55
6.c	Zona pod jakim uticajem buke koja potiče od željezničkog saobraćaja	65	65	60
7.	Industrijska zona	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči		
8.	Zona eksploatacije mineralnih sirovina	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči		

Tabela: Granične vrijednosti buke u akustičkim zonama

Na teritoriji opštine Bijelo Polje mjerenje nivoa buke vršeno je uz magistralni put, u ul. Živka Žižića br. 30, u intervalu dnevnog (**L_{day}**) 07-19 h, večernjeg (**L_{evening}**) 19-23 h i noćnog perioda (**L_{night}**) 23-07 h. Na osnovu Rješenja o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji opštine Bijelo Polje, posmatrano mjerno mjesto pripada zoni pod jakim uticajem buke koja potiče od drumskog saobraćaja.

OCJENA STANJA SA ASPEKTA ŽIVOTNE SREDINE

Stanje životne sredine na okolnom prostoru zahvata Plana je zadovoljavajuće i ni jedan od parametara, za koje postoje podaci, ne prelazi granične vrijednosti već se nalaze u zoni minimuma.

- Stanje vazduha u opštini Bijelo Polje je na zadovoljavajućem nivou. Vazduh je najzagađeniji u zimskom periodu zbog velikog broja kućnih ložišta i u period proljeća zbog velikog broja šumskih požara.
- Područje Opštine Bijelo Polje raspolaže značajnim vodenim potencijalom, površinskim tokovima, podzemnim vodama i mineralnim vodama koje predstavljaju neiskorišćeno nacionalno bogastvo.
- Devedesetih godina pritoke Lima su pripadale oligosaprobnim vodama sa hidrohemijским karakteristikama očuvanih planinskih rijeka. Međutim, pritoke Lima trenutno nemaju karakter oligosaprobnih zona u srednjim i donjim tokovima, zbog sve većeg prisutva stranih mirisa i vidljivih otpadnih materija.
- Neophodna je izrada katastra rasutih zagađivača otpadnih voda.
- Potrebno je sprovoditi redovan monitoring parametara otpadnih voda, ali i kvaliteta površinskih voda i to preko uzoraka prije njihovog miješanja sa vodama vodotoka, iz razloga što kvalitet otpadnih voda mora da bude u okviru klase predviđene Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda (Sl. list crne Gore broj 48/08). U zavisnosti od količine otpadne vode, vrste otpadne vode (anlizom utvrditi da li ili ne sadrži opasne materije) neophodno je odrediti učestalost mjerenja kvaliteta otpadnih voda i broj uzoraka koji će se mjeriti.
- Preko 90% ispitanih uzoraka vode za piće u Opštini Bijelo Polje (2018. godina) su odgovarajućeg kvaliteta.
- Crna Gora raspolaže kvalitetnim i obilnim, podzemnim i površinskim vodama iako se ispuštanje kako komunalnih otpadnih voda u prirodne prijemnike vrši gotovo bez ikakvog prečišćavanja.
- Važno za Crnu Goru je i uspostavljanje vodnih tijela. Značajno je prikupljanje podataka i upravljanje informacijama za izradu efikasnih planova upravljanja slivnim područjem.

- Neophodna je zrada Katastarsa izvora zagađivača koji je osnovni instrument u politici donošenja mjera i planova sprječavanja i/ili smanjenja zagađenja.
- Neophodno je sprovođenje monitoringa, tj. kontinuirano praćenje stanja promjena u zemljištu, poljoprivrednom i nepoljoprivrednom, jedna je od najznačajnijih mjera zaštite i očuvanja zemljišta, kao jednog od najvažnijih prirodnih resursa.
- Cjelokupni otpad iz opštine Bijelo Polje odlaze se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo.
- Opština Bijelo Polje posjeduje lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016-2020. godine.
- U sklopu primjene Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom 2016-2020. donijeta je odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine Bijelo Polje a u planu je donošenje i drugih sličnih odluka iz ove oblasti.

2.3. POSTOJEĆE STANJE – STVORENE STRUKTURE

2.3.1. Građevinske karakteristike prostora

Na određenom broju lokacija su izgrađeni ili započeti objekti koji već imaju saobraćajne pristupe i mogućnost priključaka na ostalu infrastrukturu. Objekti se zadržavaju ukoliko zadovoljavaju definisane planske uslove ili se prilagođavaju tim uslovima, ukoliko postoje tehničke i prostorne mogućnosti.

2.3.2. Infrastruktura

Elektroenergetika

Zona "Vraneška dolina"

U blizini lokacija 3,4,5,6,7,8,9,10, i 11 prolazi postojeći dalekovod 400kV „Ribarevine – Pljevlja” a u blizini lokacija 1 i 2 i dalekovod 220kV „Mojkovac - Pljevlja”.

Preko lokacija 3 i 4 prelazi i dalekovod 35 kV kojim se napaja TS 35/10kV „Čokrlje”.

U blizini predmetnih lokacija postoje nadzemni 10kV vodovi preko kojih se napajaju trafostanice 10/0,4kV. U najvećem broju su trafostanice tipa STS. Naselja u blizini predmetnih lokacija napajaju se preko niskonaponske mreže koja je uglavnom nadzemna.

Zona "Rakonje – Ravna Rijeka"

Lokacije 1,2,3,4 i 5 nalaze se u blizini nadzemnih vodova 110kV, 35kV i 10kV.

Lokacije 6 i 7 su u blizini postrojenja 400 kV u Ribarevinama a lokacije 8,9 u blizini dalekovoda 10kV za Slijepač most.

Zona "Ribarevine – Poda"

U blizini ili preko lokacija 2,3,4,5,6 i 7 prolazi nadzemni vod 35kV „Ribarevine – Šćepanica” a nedaleko prolazi i dalekovod 400 kV „Ribarevine - Peć”.

Lokacije 1 i 13 su u blizini postrojenja 400kV u Ribarevinama.

Lokacije 9,10,11, i 12 su u blizini granice sa opštinom Berane. U blizini lokacije 9 nalazi se TS 35/10kV „Šćepanica”.

U blizini svih lokacija prolazi DV 10kV sa koga se napajaju trafostanice 10/0,4kV iz kojih se napajaju potrošači okolnih naselja.

Zona "Nedakusi" se nalazi u zahvatu Generalnog urbanističkog rješenja Bijelo Polje (GUR) i u Zahvatu DUP-a "Industrijska zona" (podzona A).

U ovoj zoni postoji razvijena mreža 10kV koja je uglavnom kablovska podzemna. U ovoj zoni se nalazi i TS 35/10kV "Nedakusi" koja se napaja preko nadzemnih vodova 35kV.

Zona "Cerovo"

Preko lokacije 1 prelazi dalekovod 220kV "Mojkovac – Pljevlja" kao i dalekovodi 35kV kojim se napaja trafostanica 35/10kV "Medanovići".

Na ovoj lokaciji postoji i MBTS 10/0,4kV "Vojna".

U blizini lokacije 2 prolazi DV 400kV "Ribarevine – Pljevlja". Na samoj lokaciji se nalazi i STS "Vojna" koja se napaja preko dalekovoda 10kV.

Zona "Bistrička dolina"

Ovu zonu sačinjava 12 lokacija uz rijeku Bistricu. U nekim lokacijama postoji mreža 10kV koja je nadzemna, dok u nekim nema razvijene mreže 10kV.

2.3.3. Kulturna dobra

U okviru predmetnih lokacija nema zaštićenih spomenika kulture (kulturnih dobara) kao pojedinačnih objekata.

U okviru Lokacije 6: Biznis zone „Ribarevina – Poda“, lokalitet XII, na sjevero-istočnom obodu kat.parc. br. 712, KO Poda, nalazi se lokalitet Grčka crkvinu (Barake). Lokalitet je evidentiran prilikom arheološkog rekognosciranja izvršenog 2015. godine od strane JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u okviru kartona br. 274. Tom prilikom konstatovano je da se na lokaciji zadružnih baraka (podignutih prije 30-ak godina) i u dvorištu škole (podignute prije 50 godina) nalazilo groblje. Prilikom podizanja baraka i ograđivanja školskog dvorišta nailaženo je na crkvinu, grobove i osteološke ostatke. U pitanju je lokacija koja zauzima površinu od cca 3000m². Iako je u kartonu arheološkog rekognosciranja navedeno da je lokalitet u potpunosti devastiran, iznimno je bitno, prilikom izvođenja radova, obratiti posebnu pažnju na ovu lokaciju, te u slučaju pronalaska ostataka arheološkog karaktera, iste prijaviti Upravi za zaštitu kulturnih dobara - potreba poštovanja člana člana 87 Zakona (slučajna otkrića), koji obrađuje obaveze pronalazača ako se prilikom izvođenja građevinskih, poljoprivrednih ili bilo kojih drugih radova i aktivnosti na kopnu ili u vodi naiđe na nalaze od arheološkog značaja.

2.4. STANJE NA LOKACIJI I ŠIRE UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

U koliko se plan ne realizuje planski prostor ne bi pretrpio izmjene i zadržao bi postojeće karakteristike i fizionomiju kako sa biološkog tako i sa geomorfološkog i hidrološkog aspekta.

Opasnost predstavlja zauzimanje novih površina, što može dovesti do devastacije životne sredine u vidu zagađenja vazduha, vode, devastacije tla, vegetacije i dr. Neorganizovano obavljanje aktivnosti, bez definisanja i unaprjeđenja neophodnih sadržaja i infrastrukture, povećalo bi pritisak na stanje životne sredine u cjelini.

3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU I KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U TIM PODRUČJIMA

A. Područje gradnje

Izmjene i dopune PUP-a opštine Bijelo Polje planirane su u 6 Zona, na 49 lokacija, u okviru kojih je izmjenjena namjena ili su dopunjeni uslovi za moguće sadržaje na već postojećim namjenama. Imajući u vidu postojeću namjenu predmetnog prostora, kao i planirane aktivnosti, može se konstatovati da realizacija Izmjene i dopune PUP opštine Bijelo Polje uključuje određeni rizik po kvalitet pojedinih segmenata predmetnog područja.

Zona 1 "Nedakusi" - ID PUP-a za prostor GUR-a (DUP-a Industrijska zona) prenamjenovano je svo poljoprivredno zemljište (cca 32 ha) u mješovitu namjenu i Industriju i proizvodnju. Proširenje Industrije i proizvodnje planirano je linearno uz putni pravac Bijelo Polje – Prijepolje (M-2). Izmjenjena su namjene: Poljoprivreda (P) → Industrija i proizvodnja (IP) – 74 313 m²

Poljoprivreda (P) → mješovitu namjenu (MN) - 246 061,44 m²

Mješovita namjena (MN) → Industrija i proizvodnja (IP) – 26 842 m²

Pejzažne površine specijalne namjene PUS → stanovanje S (SMG) – 21 927, 75 m².

U okviru ove Mješovite namjene ne mogu se graditi objekti u funkciji stanovanja.

U okviru Industrije i proizvodnje planirana je tzv. čista industrija i proizvodnja.

Ostale namjene (SMG, TSO, PUS) su zadržane uz manje prostorne korekcije u relativno istim okvirima. Sačuvan je zaštitni pojas duž vodotoka Lima u širini od oko 25m, i zaštitni pojas između Površina za obradu, sanaciju i skladištenje otpada (TSO) i Stanovanja (Stanovanja male gustine - SMG) u širini od oko 10m.

Zona 2 "Cerovo" - Izdvojeno građevinsko zemljište (IGZ) – Izmjenama Plana obuhvaćeno je zemljište i objekte bivšeg vojnog skladišta goriva "Cerovo". Lokaciju čine katastarske parcele u državnoj svojini (dvije lokacije – Cerovo 1 i Cerovo 2), ukupne površine 313.877 m² koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostorno urbanističkog plana. Izmjenom i dopunom PUP-a za Izdvojenog građevinskog zemljišta IGZ je definisana detaljna namjena - Centralne djelatnosti (CD). Za navedene lokalitete preporučuje se izrada plana detaljne razrade (DUP ili LSL). Na *lokalitetu 1* manji dio površine ima namjenu šume Š, a na *lokalitetu 2* je manji dio površinska voda VPŠ.

Zona 3 "Vraneška dolina" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa regionalnog puta Slijepač most - Pljevlja, u dijelu Slijepač most - Kovren. Zonu čine katastarske parcele u privatnoj svojini razvrstane u 11 lokacija, ukupne površine 230.690 m², od kojih se 10 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10) nalaze u obuhvatu PUP-a, dok je lokacija 9 u zahvatu GUR-a Pavino Polje. Izmjenama i dopunama Plana dopunjeni su uslovi za gradnju na poljoprivrednom i šumskom zemljištu. Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture i turizma. Za lokaciju 9 (GUR-a Pavino Polje) izmjenama je isključena gradnja stambenih objekata i omogućena gradnja poslovnih objekata, malih farmi i pomoćnih objekata.

Zona 4 "Bistrička dolina" - Obuhvata zemljište od ušća rijeke Bistrice u Lim, zatim uzvodno dolinom rijeke Bistrice do naselja Bistrica. Lokaciju čine katastarske parcele ukupne površine 267.490 m², razvrstanih u 13 lokacija. Lokacije 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11 su u zahvatu PUP-a, dok su lokacije 10 i 12 u zahvatu GUR-a Bistrica. Lokacije u zahvatu PUP-a koji su predmet Izmjena i dopuna uglavnom su neizgrađene površine: poljoprivreda (P), šume i šumsko zemljište (Š), ostale prirodne površine (OP) i dijelom vodene površine (VPŠ). Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture, turizma, i sporta i rekreacije (Lokacija 1 - LSL Ušće u naselju Voljavac - izdvojeno građevinsko zemljište IGZ).

Za GUR Bistrica Izmjenama i dopunama je planirano proširenje granice plana za 21 552 m² prema novoprojektovanom mostu (sa obje strane rijeke) i na prostoru na kojem je planirana gradnja Vizitoring centra u cilju valorizacije Đalovića pećine, uzvodno uz Bistricu. Proširenje obuhvata lokaciju 10. Izmjenama i dopunama GUR-a je na lokaciji 10 izvršena prenamjena površine i to: dio stanovanje male gustine (SMG), u površini od 8686 m², prenamjenovan je u mješovitu namjenu (MN), a dio zaštitnog zelenog pojasa uz Bistricu, u površini od 315 m², u stanovanje male gustine (SMG). Ostalo proširenje je u mješovitoj namjeni (MN). Za prostor lokacije 12 koja je u zahvatu GUR Bistrica nije došlo do izmjena već se i dalje primjenjuju smjernice za industriju i proizvodnju (IP).

Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Bijelo Polje - Podgorica, u dijelu od podvožnjaka Rakonje do Ravne Rijeke. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 134.724 m², razvrstanih u 9 lokacija. Lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 se nalaze u obuhvatu zahvata GUR-a Bijelo Polje. Za lokaciju 1 se primjenjuju smjernice iz GUR-a Bijelo Polje, a za lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 smjernice iz DUP-a Kruševo. Lokacije 6, 7, 8 i 9 nalaze se u zahvatu PUP-a. Za lokacije u zahvatu GUR-a nije izmjenjena namjena ali se mjenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na površinama mješovite namjene (MN). Lokacije u zahvatu PUP-a su na neizgrađenim površinama, poljoprivreda (P), dio šume i šumsko zemljište (Š), i dijelom vodene površine (VPŠ). Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture i turizma.

Zona 6 "Ribarevine - Poda" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Ribarevine - Berane, u dijelu od mosta Ribarevine do Poda. Lokaciju čine katastarske parcele ukupne površine 326 518 m², razvrstanih u 13 lokacija. Lokacije 3, 4, 6 i 7 se nalaze u zahvatu GUR-a Zaton, dok se Lokacije 1, 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 nalaze u obuhvatu zahvata PUP-a. Za lokacije u okviru GUR-a Zaton nije izmjenjena namjena ali se mjenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na površinama poljoprivrede (P) i mješovite namjene (MN). Za lokacije 1, 2, 5, 8, i 13 u zahvatu PUP-a planirana je izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture, i turizma. Za lokacije 9, 10, 11 i 12 koje se nalaze u koridoru Auto-puta nema izgradnje novih objekata do izbora varijante i definisanja preciznog koridora. Moguća je rekonstrukcija objekata u postojećem gabaritu uz neophodne intervencije za održavanje objekata i redovno korišćenje.

Pregledom prostornog položaja planskih rješenja identifikovana je Zona 1 "Nedakusi" gdje se očekuje **veća** - šira zona za koju postoji mogućnost da budu izložena značajnom riziku. Sa druge strane, za ostale planske Zone, veličina uticaja se kreće od **srednjeg do malog**, prostorno ograničene, za koje postoji mogućnost da budu izložena značajnom riziku. Iz tog razloga se mogu izdvojiti sledeći mogući uticaji na područja – zone:

- nove zone sa industrijskim pogonima za poljoprivrednu proizvodnju i drvoprerađu (Nedakusi, Vraneška dolina, Bistrička dolina, dio Rakonje - Ravna rijeka, dio Ribarevine - Poda)
- zone razvoja novih turističkih kapaciteta na lokalitetima u prirodnim područjima
- proširenje građevinskog područja
- koncesiona područja.

B. Prirodna dobra

Karakteristike područja: Najveća koncentracija naselja u okviru opštine Bijelo Polje je uz riječne tokove i saobraćajnice. Naselja su najčešće longitudinalnog, zbijenog tipa. Poljoprivredno zemljište je usitnjeno, koristi se za potrebe domaćinstva, ali je najčešće neobrađeno, obraslo prirodnom vegetacijom. Poljoprivredna proizvodnja se svodi u najvećoj mjeri na voćarstvo i ratarstvo. Najzastupljenija zemljište u dolini Lima je smeđe zemljište na šljunku, srednje duboko. Međutim, zbog rastresitosti terena i bujičnih

tokova zemljište je izloženo eroziji. Zemljišta se odlikuju krupnim porama, kroz koje se voda brzo cedi i vrlo su podložna eroziji. Ova zemljišta se iskorišćavaju kao poljoprivredna i na njima se nalaze njive, livade i voćnjaci, a na najnižoj terasi Lima pašnjaci i neplodne površine.

Najznačajnije asocijacije ovog predjela čine listopadne šume u vidu klimatogenih zajednica *Quercetum confertae-ceris* i *Querceto-Carpinetum*. Na pojas hrasta se, u vertikalnom smislu, nadovezuje pojas bukve. Uz obalu Lima nalaze se poplavne šume. Najzastupljenije su mješovite termofilne šume.

Dolina Lima je zbog svog biogeografskog značaja je uvrštena u EMERALD područje i IPA - područje od međunarodnog značaja za boravak biljaka (od Plava do Bijlog Polja). Takodje je i značajno stanište pojedinih vrsta riba - *Hucho hucho* (mladica) i sisara - vidre (*Lutra lutra*) koja je zaštićena nacionalnim propisima.

Mogući negativni uticaji: Degradacija livadske vegetacije, krčenje šumske vegetacije, prenamjena zemljišta, promjena slike predjela, promjena konfiguracije terena, erozija tla. Takođe je moguće ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda, deponovanje, skladištenje i odlaganje svih vrsta otpada kao i viškova zemlje iz područja gradnje.

Prepoznata ograničenja:

- Poljoprivredno zemljište
- Šume i šumsko zemljište
- EMERALD područje – Dolina Lima (Zona 1, Zona 4, Zona 5, Zona 6)
- IPA stanište - Dolina Lima (Zona 1, Zona 4, Zona 5, Zona 6)
- Nacionalni biokoridor (dio Zone 3 – Kovren)
- Slivno područje Lima (Pepića Rijeka - Zona 2, Ljuboviđa – Zona 3)
- poplavno područje i neregulisani riječni tokovi
- slabo razvijena infrastruktura
- koridor Auto-puta (Zona 6 – dio).

4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA PLANOM

Za ovaj prostor ne postoje podaci o praćenju stanja (monitoringu) biodiverziteta i stanju kvaliteta životne sredine. S obzirom da se radi o neizgrađenom, prirodi bliskom prostoru, bez većeg antropogenog uticaja, nesumnivo je da je kvalitet komponenti životne sredine na zadovoljavajućem nivou.

Na osnovu raspoloživih podataka i informacija o području obuhvaćenom predmetnim planskim dokumentom može se označiti nezadovoljavajuće stanje infrasturkture, koje kao takvo može ugroziti kvalitet segmenata životne sredine. Naime, usljed nepostojanja, malih kapaciteta i zastarjele infrastrukture, ali i velikih troškova koje zahtjeva izgradnja infrastrukture na predmetnim lokacijama, može doći do neadekvatnog infrastrukturnog opremanja.

Na osnovu raspoloživih podataka i informacija o području obuhvaćenim predmetnim planskim dokumentom, kao postojeći problemi u pogledu životne sredine u planskom zahvatu mogu se označiti:

- prenamjena zemljišta
- zagađenje površinskih i podzemnih voda
- neplanska izgradnja
- slaba infrastrukturna i komunalna opremljenost.

5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE OD ZNAČAJA ZA PLAN

5.1. NAČIN ODREĐIVANJA

Definisanje strategije i opštih ciljeva zaštite životne sredine na području ID PUP-a opštine Bijelo Polje zasniva se na hijerarhijskim planovima višeg reda, Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine, PUP Opštine Bijelo Polje do 2020. godine, i strateškim dokumentima (Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine, Nacionalna strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. godine). Strateški ciljevi zaštite životne sredine predstavljaju faktore očuvanja ekološkog integriteta prostora, odnosno racionalnog korišćenja prirodnih resursa i zaštite životne sredine.

Većina opštih ciljeva vezana je za planska dokumenta višeg reda i uslove koji oni diktiraju, dok se posebni ciljevi definišu za specifičnost plana, konkretni razmatrani prostor, namjenu površina, dominantne djelatnosti koje se odvijaju na posmatranom području, a sve u kontekstu postojećeg stanja životne sredine na prostoru koji je predmet plana.

5.2 OPŠTI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Osnovni cilj izrade strateške procjene je obezbjeđivanje da pitanja životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi, budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja, radi obezbjeđivanja održivog razvoja, obezbjeđivanje učešća javnosti, kao i unaprijeđivanja nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine na području ID PUP-a proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/16):

- očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek;
- obezbjeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i spriječavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine, koji su dati u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja, su važni za realizaciju predmetnog Plana, među kojima su naročito značajni:

- uravnotežen i pravičan ekonomski razvoj koji se može održati u dužem vremenskom periodu;
- pažljivo upravljanje i očuvanje (u najvećoj mogućoj mjeri) neobnovljivih resursa;
- racionalna/održiva upotreba energije i prirodnih resursa (vode, zemljišta, šuma, itd.);
- minimiziranje otpada, efikasno sprečavanje i kontrola zagađenja i minimiziranje ekoloških rizika;
- primjena principa predostrožnosti, tj. zahtjeva da se očuva prirodna ravnoteža u okolnostima kada nema pouzdanih informacija o određenom problemu;
- primjena principa ekološke kompenzacije - ako se ne mogu izbjeći negativni efekti na fizičke karakteristike područja sa velikim vrijednostima biološkog diverziteta ili diverziteta prirodnih predjela, onda treba postići balans pomoću mjera zaštite i konzervacije;
- poštovanje ekološkog integriteta - treba zaštititi ekološke procese od kojih zavisi opstanak vrsta, kao i staništa od kojih zavisi njihov opstanak;
- obezbjeđenje restauracije i ponovnog stvaranja/obnavljanja - gdje je to moguće, biodiverzitet i diverzitet prirodnih predjela, treba da bude restauriran ili/l ponovo stvoren, uključujući mjere za rehabilitaciju i reintrodukciju ugroženih vrsta;
- izbor najboljih tehnologija koje su na raspolaganju i najboljih primjera iz prakse za zaštitu životne sredine;
- primjena principa pažljivog donošenja odluka, na osnovu najboljih mogućih dostupnih informacija;

- obezbjeđenje učešća svih zainteresovanih strana u procese odlučivanja o ključnim pitanjima životne sredine vezanih za projekat (centralne i lokalne vlasti, nevladine organizacije, privatni/poslovni sektor, profesionalne organizacije, sindikat), uz izgradnju dijaloga i povjerenja i uz razvoj društvenog kapitala;
- zaštita kulturnog identiteta područja.

Za određivanje ciljeva zaštite životne sredine ustanovljenih na međunarodnom nivou, a koji su od značaja za Plan, korišćeni su relevantni međunarodni dokumenti koje je usvojila Skupština Crne Gore. Ratifikacijom ovih dokumenata, Crna Gora je preuzela obavezu sprovođenja njihovih odredbi:

- Konvencija o biodiverzitetu
- Okvirna Konvencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Kyoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača
- Montrealski protokol o materijama koje oštećuju ozonski omotač
- Konvencija o globalnoj zaštiti od dezertifikacije
- Evropska konvencija o predjelima.

5.3 POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Posebni ciljevi zaštite životne sredine na području ID PUP-a opštine Bijelo Polje utvrđeni su na osnovu analize postojećeg stanja životne sredine i značajnih problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rješavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine.

Posebni ciljevi strateške procjene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definisani su na osnovu sagledanih problema i zahtjeva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

Na osnovu definisanih posebnih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu za evaluaciju planskih rješenja. Indikatori stanja životne sredine predstavljaju veoma bitan segment u okviru izrade ekoloških studija i planskih dokumenata. Indikatori su veoma prikladni za mjerenje i ocjenjivanje planskih rješenja sa stanovišta mogućih šteta u životnoj sredini kao i za utvrđivanje nepovoljnih uticaja koje treba smanjiti ili eliminisati. Svrha njihovog korišćenja je u usmjeravanju planskih rješenja ka ostvarenju ciljeva koji se postavljaju.

Posebni ciljevi SPU predstavljaju konkretan, dijelom i kvantifikovan iskaz i razraduformulisanih opštih ciljeva SPU dat u obliku smjernica za promjenu i akcija kojima će se tepromjene izvesti. Oni treba da obezbjede subjektima odlučivanja jasnu i mjerodavnu sliku o suštinskim odgovorima na pitanje: da li plan doprinosi ciljevima zaštite životne sredine ili je u konfliktu sa njima.

Imajući u vidu prostorni obuhvat PUP-a, planirane namjene površina, stanje životne sredine u planskom području i prethodno definisane opšte ciljeve zaštite životne sredine, definisani su sledeći **posebni ciljeve zaštite životne sredine** ove Strateške procjene uticaja.

Opšti cilj: Održivo korišćenje prirodnih resursa

Posebni cilj: Optimalan planski koncept sa racionalnim pristupom u namjeni prostora i distribuciji planiranih sadržaja

Posebni cilj: Racionalna/održiva upotreba prirodnih resursa

Posebni cilj: Korišćenje obnovljivih izvora energije

Posebni cilj: Uravnotežen ekonomski rast i razvoj

Posebni cilj: *Zaštita kvaliteta obradivog i neobradivog poljoprivrednog zemljišta*

Opšti cilj: Očuvanje biodiverziteta i ekosistemskih usluga, kao i kvaliteta ključnih prirodnih resursa

Posebni cilj: *Očuvanje biodiverziteta*

Posebni cilj: *Zaštita šuma i njihovo racionalno korišćenje*

Posebni cilj: *Zaštita postojećih predionih vrijednosti*

Opšti cilj: Unapređenje zaštite zaštićenih prirodnih dobara

Posebni cilj: *Efikasna zaštita i upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima*

Opšti cilj: Smanjenje nivoa emisije štetnih materija u vazduh i izloženosti stanovništva povišenim nivoima buke

Posebni cilj: *Smanjenja nivoa emisije štetnih materija u vazduh i izloženosti stanovništva povišenim nivoima buke*

Posebni cilj: *Regulisanje saobraćajnih tokova ekološki prihvatljivim koridorima*

Opšti cilj: Održivo upravljanje komunalnim otpadom

Posebni cilj: *Efikasno sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada na odgovarajućoj lokaciji*

6. MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU

6.1. METODOLOGIJA, KRITERIJUMI, INDIKATORI I EVALUACIJA ZNAČAJA UTICAJA

Prvi korak u prepoznavanju mogućih uticaja ID PUP-a opštine Bijelo Polje na kvalitet životne sredine bila je analiza ključnih aktivnosti koje će biti realizovane na planskom prostoru. Nakon što su identifikovani mogući uticaji, izvršeno je njihovo vrednovanje (evalucija) i određen značaj. Značaj uticaja je procijenjen u odnosu na veličinu (intenzitet) uticaja.

Vrednovanje je vršeno primjenom indikatora koji su utvrđeni iz posebnih i opštih ciljeva zaštite životne sredine. Uticaji su opisani kvalitativno na osnovu ekspertske procjene. Takođe su data i objašnjenja za svaki uticaj.

6.1.1. Uticaji na područje

Kako je već navedeno, planski prostor čine 6 Zona u okviru kojih se nalazi više lokacija (Zona 1: "Nedakusi", Zona 2 "Cerovo", Zona 3 "Vraneška dolina", Zona 4 "Bistrička dolina", Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka", Zona 6 "Ribarevine - Poda"). Veličina uticaja na zone je ocijenjena prema planiranim djelatnostima/aktivnostima:

- (i) Industrija, poljoprivredna proizvodnja i drvoprerada
- (ii) Turizam
- (iii) Izgradnja

(Značenje simbola: 0 nema uticaja; ■ manji negativan uticaj; □ ukupno prosječan negativni uticaj; ■ veći negativan uticaj)

(i) industrija i proizvodnja (poljoprivredna proizvodnja i drvoprerađiva)

Prostorna jedinica – Zona	Identifikovani negativni uticaji na životnu sredinu	Intenzitet uticaja		
		Manji	Prosječan	Veći
1 Nedakusi	Gubitak poljoprivrednog zemljišta			--
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume	0		
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji			--
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva			--
2 Cerovo	Gubitak poljoprivrednog zemljišta	0		
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume	0		
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji	0		
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva	0		
3 Vraneška dolina	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		□	
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume		□	
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji		□	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva		□	
4 Bistrička dolina	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		□	
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume		□	
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji		□	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva		□	
5 Rakonje - Ravna Rijeka	Gubitak poljoprivrednog zemljišta	■		
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume	■		
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji		□	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva		□	
6 Ribarevine - Poda	Gubitak poljoprivrednog zemljišta		□	
	Iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume		□	
	Zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u polj. proizvodnji		□	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađiva		□	

(ii) turizam

Prostorna jedinica - Zona	Identifikovani negativni uticaji na životnu sredinu	Intenzitet uticaja		
		Manji	Prosječan	Veći
1 Nedakusi	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i građevinskih objekata	■		
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe	0		
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode Lima i biološke resurse kao što su ribarski resursi	0		
2 Cerovo	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i građevinskih objekata	■		
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe		□	
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode (vodotoci u slivu Lima) i biološke resurse kao što su ribarski resursi		□	
3 Vraneška dolina	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i građevinskih objekata	■		
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe	■		
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode (vodotoci u slivu Lima - Ljuboviđa) i biološke resurse kao što su ribarski resursi	■		
4 Bistrička dolina	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i građevinskih objekata		□	
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe		□	
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode (vodotoci u slivu Lima - Bistrica), ribarske resurse, uključujući i druge prirodne resurse u kontaktnoj zoni zaštićenog prirodnog dobra Đalovića klisura		□	
5 Rakonje - Ravna	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i		□	

Rijeka	građevinskih objekata			
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe		☐	
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode (vodotoci u slivu Lima - Ljuboviđa) i biološke resurse kao što su ribarski resursi			
6 Ribarevine - Poda	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje turističkih i drugih infrastrukturnih i građevinskih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine (podzemne i površinske vode, vazduh, zemljište) od objekata koji se koriste u turističke svrhe		☐	
	Korišćenje prirodnih resursa, uključujući vode Lima i biološke resurse kao što su ribarski resursi		☐	

(iii) izgradnja

Prostorna jedinica - Zona	Identifikovani negativni uticaji na životnu sredinu	Intenzitet uticaja		
		Manji	Prosječan	Veći
1 Nedakusi	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata			
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)			
	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina (pijesak) ali i biološke resurse kao što su šume		☐	
2 Cerovo	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)		☐	
	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina i biološke resurse kao što su šume			
3 Vraneška dolina	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)		☐	

	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina (pijesak) ali i biološke resurse kao što su šume		☐	
4 Bistrička dolina	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)		☐	
	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina i biološke resurse kao što su šume		☐	
5 Rakonje - Ravna Rijeka	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)		☐	
	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina i biološke resurse kao što su šume		☐	
6 Ribarevine - Poda	Gubljenje prirodnih staništa ili njihovo pretvaranje (konverzija) u oblike korišćenja koji fizički uništavaju ili mijenjaju ta staništa ili pojedine njihove komponente, zbog izgradnje građevinskih, infrastrukturnih i drugih objekata		☐	
	Zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz planiranih objekata (zagađivanje vazduha, zemljišta, podzemnih i površinskih voda)		☐	
	Direktno iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući iskorišćavanje vodenih resursa, mineralnih sirovina i biološke resurse kao što su šume		☐	

Planska rješenja ID PUP-a koji su uzeti u obzir za evaluaciju / karakterizaciju uticaja

1. Kategorija I - Planirane promjene namjene površina pod prirodnim i polu-prirodnim staništima (kategorije: neobrađeno poljoprivredno zemljište, livade, šiblje, žbunje, močvare, trska, goleti...) za sledeće namjene:

- a) Stanovanje: Zona 1 "Nedakusi" – u zahvatu GUR-a i DUP-a Industrijska zona; Zona 4 "Bistrička dolina"- GUR Bistrica; Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka"– GUR Bijelo Polje i DUP Kruševo; Zona 6 "Ribarevine - Poda"- GUR-a Zaton.
- b) Turizam: Zona 3 "Vraneška dolina" na šumskom zemljištu; Zona 4 "Bistrička dolina"- na šumskom i poljoprivrednom zemljištu (lokacije 1, 2, 3, 4, 5, 6); Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka"– na šumskom zemljištu; Zona 6 "Ribarevine - Poda"- na šumskom zemljištu. Dozvoljena je gradnja objekata u funkciji turizma, rekreacije, lova i ribolova.
- c) Privreda / Industrija: Zona 1 "Nedakusi" planirano je proširenje industrije i društvenih djelatnosti na neobrađenom poljoprivrednom zemljištu (DUP-a Industrijska zona); Zona 3 "Vraneška dolina" (lokacija 12) u okviru planirane industrije (važeći plan); U ostalim zonama dozvoljena je izgradnja privrednih objekata na poljoprivrednom i šumskom zemljištu za preradu poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja hrane, skladištenje poljoprivrednih proizvoda, skladištenje voća - hladnjače, proizvodnja i skladištenje stočne hrane, proizvodnih objekti na kompleksima stočarstva (stočne farme, klanice i prerada mesa, živinarske farme, klanice živine i prerada mesa, ribnjaci, prerada ribe i dr.), objekti u funkciji šumske privrede, objekti infrastrukture u skladu sa Planom
- d) Deponovanje otpada: Zona 1 "Nedakusi" – u okviru Industrijske zone planirana je Transfer stanica (DUP-a Industrijska zona). Objekat nije izgrađen ali je planiran i po važećem planu.
- e) (putna i željeznička) saobraćajna infrastruktura: Sve planske zone se nalaze uz putne pravce, neposredno uz saobraćajnice. Zona 1 "Nedakusi" i Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka" (lokacija 1) uz željezničku prugu (Bar-Beograd), dok je Zona 6 "Ribarevine - Poda" (lokacije 9, 10, 11 i 12) u koridoru do Autoputa Bar – Boljare – Beograd. U koridoru auto-puta nema izgradnje novih objekata do izbora varijante i definisanja preciznog koridora (rekonstrukcija objekata u postojećem gabaritu uz neophodne intervencije za održavanje objekata i redovno korišćenje).

2. Kategorija II – Djelatnosti koje su vezane za prirodne resurse

- a) Šumarstvo, Drvoprerada, Lov i ribolov
- b) Poljoprivreda - ratarstvo, voćarstvo, stočarstvo
- c) Koncesije za minihidroelektrane: U dijelu PUP-a koji se odnosi na koncesiona područja ubacuje se smjernica da se za koncesiona područja mogu raditi Lokalne studije lokacije. Ministarstvo ekonomije je, kao nadležni organ, izdalo koncesije za izgradnju malih hidroelektrana (u daljem tekstu: mHE) na vodotocima Lještanica (KO Lijeska), Bistrica – pritoka Ljuboviđe (KO Majstorovina i KO Ravna Rijeka), Bistrica (KO Srednje Brdo, KO Mojdin, KO Bistrica i KO Kostenica) i Vrelo (KO Lijeska). Takođe, Ministarstvo ekonomije je izdalo energetske dozvole za izgradnju mHE na dijelu sljedećih vodotoka:
 - mHE "Zagradaska" na dijelu vodotoka Zagradaska Rijeka (kota donje vode 912,5 mnm i kota gornje vode 736 mnm, KO Prijelozi);
 - mHE "Brzava" na dijelu vodotoka Brzava (kota donje vode 909 mnm i kota gornje vode 736 mnm, KO Prijelozi);
 - mHE "Brzava 1" na dijelu vodotoka Brzava (kota donje vode 736 mnm i kota gornje vode 646 mnm, KO Prijelozi);
 - mHE "Stubljanska" na dijelu vodotoka Stubljanska Rijeka (kota donje vode 880 mnm i kota gornje vode 649 mnm, KO Kostenica);

Za mHE na vodotoku Bistrica – pritoka Ljuboviđe (Rješenje o izdavanju upotrebne dozvole broj: UP I 1054-728/6 od 07.12.2017. godine) i Vrelo (Rješenje o izdavanju upotrebne dozvole broj: UP I 0504-691/4-2014 od 14.05.2015. godine) izdate su upotrebne dozvole i iste obavljaju koncesionu djelatnost, odnosno proizvode električnu energiju. Za mHE na vodotoku Bistrica izdati su urbanističko – tehnički uslovi (Rješenje o izdavanju urbanističko – tehničkih uslova broj: 1062-1095/11 od 23.05.2019. godine), dok je za ostale navedene mHE u toku izrade planske dokumentacije i pribavljanje neophodne dokumentacije u cilju izdavanja urbanističko – tehničkih uslova.

Navedeni vodotoci su lijeve (Lještanica, Bistrica – pritoka Ljuboviđe, Vrelo, Zagradaska Rijeka, Brzava) i desne pritoke Lima (Stubljanska Rijeka i Bistrica).

Budući da je Odlukom obuhvaćena obala Lima, vodotok Bistrica i naselje Bistrica, potrebno je uzeti u obzir navedene lokacije na kojima su date koncesije i izdate energetske dozvole za izgradnju mHE, kao i lokacije na kojima se realizuje koncesiona djelatnost.

- d) Koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina: - Na teritoriji Opštine Bijelo Polje nalaze se, za sada, sljedeća ležišta mineralnih sirovina: Ležište bigra “Gornja Lijeska”; Ležište tehničko – građevinskog kamena “Lješnica” – Bioče za koje je data koncesija; ID PUP-a utvrđeni su sljedeći lokaliteti:
- Lokalitet tehničko – građevinskog kamena “Kurilo”;
 - Lokalitet tehničko – građevinskog kamena “Bioča”.

6.1.2 . Kumulativni i sinergijski efekti

Strateška procjena treba da obuhvati i procenu kumulativnih i sinergijskih efekata. Ovi efekti mogu nastati kao rezultat interakcije između brojnih manjih uticaja posojećih objekata i aktivnosti i različitih planiranih aktivnosti u području plana.

Kumulativni uticaj se utvrđuje, ako se sa planom predviđa zahvat u životnoj sredini, koji ima manji uticaj na izabrane indikatore stanja životne sredine, ali ima zato zajedno sa postojećim zahvatima u životnoj sredini ili sa zahvatima koji su tek planirani odnosno u sprovođenju na osnovi drugih planova, velik uticaj na izabrane indikatore stanja životne sredine; ili ako ima više manjih pojedinačnih uticaja koji skupa imaju značajniji efekat na izabrane indikatore stanja životne sredine.

Sinergijski efekti nastaju u interakciji pojedinačnih uticaja koji proizvode ukupni efekat koji je veći od prostog zbira pojedinačnih uticaja. Sinergijski uticaji se posebno utvrđuju u slučajevima, kada se količina uticaja na habitate, prirodne resurse ili urbanizovana područja približi kapacitetu kompenzacije tih uticaja.

Kumulativni i sinergetski efekti predmetnog ID PUP-a sagledani su za priethodno razvrstane kategorije uticaja: (i) promjena namjene površina pod prirodnim i polu-prirodnim staništima i (ii) djelatnosti koje su vezane za prirodne resurse

Tabela: Identifikacija mogućih kumulativnih i sinergijskih efekata

Interakcija planskih rješenja	Oblast SPU
Promjena namjene površina pod prirodnim i polu-prirodnim staništima	
Zona 2, 3, 4, 5, 6	Pozitivan uticaj planskog rešenja je ograničavanje zona gradnje na poljoprivrednom i šumskom zemljištu, uz vodotokove, prema saobraćajnim koridorima.
Zona 1	Negativan uticaj na prostor u prirodnim područjima (prirodna i polu-prirodna staništa), posebno u zonama u kojima se javlja kumulativan uticaj od izgradnje objekata proizvodnih / industrijskih pogona, poslovnih objekata, objekata komunalne i objekata saobraćajne infrastrukture.
Zona 3, 4, 5, 6	Povezan pozitivan uticaj razvoja turizma i poljoprivrede na prostorno ograničavanje njihovih negativnih uticaja na zone koje su definisane Planom
Djelatnosti koje su vezane za prirodne resurse	
Zona 1, 2, 3, 4, 5, 6	Negativan uticaj ljudskih djelatnosti biće izražen u zonama eksploatacije prirodnih resursa (šume, mineralnih sirovina, vode i dr) gdje se istovremeno javlja (a) više vidova korišćenja prirodnih resursa i (b) promjene namjene prostora (prirodnih i polu-prirodnih staništa) zbog izgradnje građevinskih i infrastrukturnih objekata
Zona 1, 2, 3, 4, 5, 6	Pozitivni efekti je planiranje prečišćivača komunalnih otpadnih voda i primjene OIE na obim korišćenja klasičnih izvora energije

7. MJERE PREDVIĐENE U CILJU SPRIJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA DO KOJIHOVODI REALIZACIJA PLANA

Koncepcija zaštite životne sredine u obuhvatu predmetnog ID PUP-a zasniva se na usklađivanju potreba razvoja i očuvanja, odnosno zaštite resursa i prirodnih vrijednosti na održiv način, tako da se sadašnjim i narednim generacijama omogući zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Korišćen je integralni pristup u planiranju i zaštiti koji podrazumijeva integrisanje planskih mjera zaštite u sektorska planska rješenja, a doprinos predstavlja i posebno definisanje smjernica za zaštitu u okviru sektora – zaštita životne sredine.

Prilikom dalje razrade Plana kroz prostorno-plansku dokumentaciju koja se donosi u skadu sa njim, potrebno je sprovoditi sledeće smjernice i planske mjere zaštite:

1.	Prostorno-planske mjere
1	IZBORI LOKACIJA ZA GRAĐEVINSKE OBJEKTE Sprovođenje neophodnih prostorno-planskih mjera za pravilan raspored objekata i aktivnosti u okviru planiranih turističkih i industrijskih zona uz uvažavanje mikrolokacijskih karakteristika predmetnih lokacija; <u>uspostavljanje zone zaštite (zelenila) oko Transfer stanice i oko saobraćajnica sa povećanom frekvencijom vozila (obilaznica, priključak na Autoput, frekfentni regionalni putni pravci); ovdje je potrebno naglasiti izradu Elaborata Procena uticaja na životnu sredinu kojima će se projektantska rešenja za navedene građevinske objekte u odnosu na zahtjeve životne sredine, u skladu sa zakonskim rješenjima. Uspostavljanje zone zaštite (zelenila) uz vodotokove i proizvodne pogone. Planirati iste i u dijelu proširenja GUR-a Bistrica, uz rijeku Bistricu.</u>

2. Mjere vezane za građenje objekata	
2	OBAVEZE INVESTITORA Investitori su obavezni da implementiraju i sprovodi smjernice i mjere zaštite životne sredine definisane u Planu i u okviru SPU prilikom dalje razrade Plana, odnosno prilikom izrade prostorno-planske i projektno-tehničke dokumentacije
3	INFRASTRUKTURNO OPREMANJE PROSTORA U planiranju i projektovanju građevinskih objekata (stanovanje, poslovanje, turizam, industrija i sl) potrebno je predvidjeti da se predmetni prostor opremi svom potrebnom infrastrukturom kako bi se izbjegla oštećenja i zagađenje osnovnih komponenti životne sredine
4	NEDOZVOLJENA GRADNJA KOJA MOŽE DA NARUŠI ŽIVOTNU SREDINU Na planskom području nije dozvoljena izgradnja ili bilo kakva fizička promjena u prostoru koja bi mogla da značajnije naruši stanje životne sredine. Planska koncepcija zasniva se na zaštiti i unapređenju kvaliteta životne sredine u planskom području, primjenom mjera zaštite životne sredine i pravila korišćenja prostora.
3. Mjere za zaštitu vazduha	
5	Izuzimajući zonu regionalnog putnog pravca koji prolazi kroz grad Bijelo Polje, kvalitet vazduha na području Plana nije značajnije ugrožen. Da bi se ostvarila planska koncepcija zaštite životne sredine neophodno je primijeniti sledeća pravila i mjere zaštite vazduha: • smanjenje nivoa emisije iz postojećih stambenih i industrijskih izvora zagađivanja vazduha: (i) primjenom ekološki povoljnijih tehnoloških sistema za grijanje i prečišćavanje izduvnih gasova u cilju zadovoljenja graničnih vrijednosti emisije, • emisije izduvnih gasova iz novih industrijskih / privrednih pogona i postrojenja održavati u propisanim granicama: • nije dozvoljeno pogoršanje kvaliteta vazduha u bilo kojoj zoni područja plana zbog dodatnih emisija iz novih izvora, • emisije izduvnih gasova iz novih industrijskih / privrednih pogona i postrojenja regulisati primjenom najbolje dostupne tehnologije (BAT) i tehnika maksimalne zaštite za veoma toksičnih, kancerogenih i mutagenih materija, • za projekte za koje nije propisana Procena uticaja na životnu sredinu dimenzije i visinu dimnjaka i drugih ispusta zagađenja u vazduh projektovati prema evropskim normama
4. Mjere za zaštitu voda	
6	ZAŠTITA VODA / VODOIZVORIŠTA Neophodna je regulacija vodotokova kao zaštita od poplava (Zona 1). Zemljište i vodene površine u području zaštite izvorišta vodosnabdijevanja moraju biti zaštićeni od namjernog ili slučajnog zagađivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno delovati na izdašnost izvorišta i zdravstvenu ispravnost vode.
7	TRETMAN OTPADNIH VODA Površinske vode u zoni zahvata Plana štite se od zagađenja predtretmanom industrijskih i komunalnih otpadnih voda, proširenjem kanalizacione mreže i tretmanom ovih voda u postrojenju za prečišćavanje voda. Otpadne vode, bez obzira na stepen prečišćavanja, ne mogu se ispuštati u vodotoke I (prve) kategorije i područja koja su izvorišta vodosnabdevanja.
5. Mjere za zaštitu (poljoprivrednog) zemljišta	
8	Radi zaštite i sprečavanja nepovoljnog uticaja na raspoloživost i kvalitet poljoprivrednog zemljišta kroz prostorno-plansku dokumentaciju koja će se doneijeti na osnovu, i u skladu sa predmetnim Planom treba preduzeti sledeće mjere: • smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe, • podsticati organsko-biološku poljoprivredu i povezivanje razvoja turističkih kapaciteta sa lokalnom poljoprivrednom proizvodnom na području opštine Bijelo Polje,

	• prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama koje imaju povoljne uslove za proizvodnju, • kod određivanja trasa saobraćajnih i drugih infrastrukturnih sistema na prostoru Plana, mora se zaštititi poljoprivredno zemljište od promjene namjene, naročito izbegavajući njegovu fragmentaciju,
6.	Mjere za zaštitu pejzaža / predjela
9	SPROVOĐENJE DIJELA PLANSKOG KONCEPTA ZA ZAŠTITU PREDJELA KROZ PROSTORNO-PLANSKU DOKUMENTACIJU KOJA ĆE SE DONIJETI NA OSNOVU PREDMETNOG PLANA Obezbiđiće se sprovođenje neophodnih prostorno-planskih mjera za pravilnu primjenu koncepta za zaštitu predjela kroz prostorno-plansku dokumentaciju koja će se donijeti na osnovu, i u skladu sa predmetnim Planom uključujući: • Izrada Detaljne studije predjela za Zonu 2 Cerovo (Cerovo 1 i Cerovo 2) , kao jednog od osnovnih dokumenata za definisanje mjera zaštite i očuvanja prirodnog izgleda predjela na području opštine Bijelo Polje. • U prostorno-planskoj dokumentaciji predvidjeti izbor biljnih vrsta za ozelenjavanje slobodnih površina koji treba da bude zasnovan na ekološkim karakteristikama područja i kategoriji budućih zelenih površina. Građevinski i infrastrukturni objekti se pri planiranju i projektovanju moraju uklapati u pejzaž, u zavisnosti od njegovog tipa. U prirodnim područjima, svi planirani objekti moraju da prate konfiguraciju terena, na takav način da ni jednim svojim dijelom ne prelaze visinu postojeće šumske vegetacije ili vrhova – uzvišenja okolnog terena, tako da izgledaju kao prirodna silueta, kako prirodne vrijednosti tih područja ne bi bile ugrožene. U oblikovnom smislu novi objekti treba da budu savremenog arhitektonskog rješenja, reprezentativni, od kvalitetnih materijala i uklopljeni u ambijent.
7.	Mjere za zaštitu prirode
10	U planiranju i projektovanju objekata na lokalitetima koja imaju status zaštićenih prirodnih dobara (Đalovića klisura, Novakovića pećina) obavezno je primenjivati odredbe Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG br 51/08 i 62/13) koje se odnose na: (i) obezbjeđivanje uslova zaštite prirode za planiranje i projektovanje od strane Agencije za zaštitu životne sredine (član 9), (ii) obezbjeđivanje odobrenja za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru (članovi 10, 11 i 11a) i (iii) sprovođenje postupka ocjene prihvatljivosti (članovi 12, 12a, 12b i 13). • u slučaju većih turističkih kapaciteta nije dozvoljeno da isti naruše granice postojećih i planiranih zaštićenih prirodnih dobara, • prilikom izrade planske i projektne dokumentacije za objekte koji se planiraju u neposrednoj blizini ili na području zaštićenog prirodnog dobra, obaveza investitora je da pribavi uslove Agencije za zaštitu životne sredine i da ih ugradi u plansku ili projektnu dokumentaciju, • za objekte koji se planiraju u neposrednoj blizini ili na području zaštićenog prirodnog dobra, obaveza investitora je da izradi Procjenu uticaja na životnu sredinu i, u okviru nje/ili posebno, ocjenu prihvatljivosti projekta, • za sve projekte i objekte čija je realizacija prihvatljiva na području zaštićenog prirodnog dobra, preporučuje se raspisivanje urbanističko-arhitektonskog konkursa, primjena prirodnih materijala za izgradnju i boja koje će se uklopiti u ambijent.

8. PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANATNIH RJEŠENJA

Poštujući dosadašnja iskustva u izradi Strateških procjena uticaja, u praksi se moraju razmatrati najmanje dvije varijante:

- varijanta da se Plan nerealizuje
- varijanta da se Plan realizuje.

Značajnost	Nerealizovanje Plana	Realizovanje Plana
-- veoma negativan	/	5
- negativan	3	4
0 neznačajan/bez uticaja	8	1
++ veoma pozitivan	/	/
+ pozitivan	/	1
Ukupno	11	11

Uticaji	Nerealizovanje PPPN-a		Realizovanje PPPN-a	
	Primjedba	Značaj	Primjedba	Značaj
Bioraznolikost, flora i fauna, i zaštićena područja				
Smanjenje broj vrsta	Ne očekuje se smanjenje broja vrsta	0	Iako je uticaj lokalnog karaktera zbog svog kumulativnog karaktera negativan uticaj će se odraziti na planski prostor i neposredno okruženje uslovljen zbirom drugih uticaja.	-
Uticaj na zaštićene ili ugrožene vrste ili njihova staništa, ili ekološki osjetljiva područja	Nema uticaja	0	S obzirom da se predmetne zone nalaze u, ekološki osjetljivom području EMERALD područje – Dolina Lima, odnosno u Slivnom području Lima, planirane intervencije predstavljaju rizik za očuvanje prirodnih, bioloških, ekosistemskih i hidroloških osobina područja.	-
Pejzaž				
Narušavanje strukture predjela i panoramske vrijednosti pejzaža	Izgradnja nelegalnih turističkih i infrastrukturnih objekata uslovljava promjenu strukture i slike predjela.	-	Iako je uticaj lokalnog karaktera zbog planiranje izgradnje i može doći do promjene slike i strukture predjela.	-
Vode				
Poboljšanje vodosnabdijevanja u području	Nema uticaja	0	Povećavanje industrijskih i proizvodnih djelatnosti neminovno će doći do povećane potrebe za vodom.	-
Poboljšanje odvodnje otpadnih voda u području	Nelegalni objekti vjerovatno ispuštaju neprečišćene otpadne vode direktno u prirodu.	-	Obezbjediće se prečišćavanje otpadnih kanizacionih i atmosferski voda.	++
Zemljište				
Očuvanje tla	Izgradnja nelegalnih objekata	-	Tokom planirane izgradnje novih industrijskih, proizvodnih, privrednih i drugih objekata neminovno će doći do	--

			gubitka i promjene strukture tla.	
Poboljšanje upravljanja čvrstim otpadom	Nema uticaja.	0	Dati su uslovi za generisanje i prikupljanje komunalnog i drugog otpada.	+
Vazduh				
Povećanje ili smanjenje emisija štetnih materija (prašine, čađi, dima)	Nema uticaja	0	Zagađenja vazduha se očekuje usljed povećanja saobraćaja je neznatan. Tokom građevinskih radova mašina očekuje se povećanja emisije štetnih materija (vremenski ograničena).	-
Upotreba obnovljivih izvora energije i povećavanje energetske efikasnosti	Nema uticaja	0	Planom su date smjernice za upotrebu obnovljivih izvora i racionalnu potrošnju energije. Date su preporuke za korišćenjem obnovljivih izvora energije.	0
Buka				
Povećavanje ili smanjenje postojećeg nivoa buke	Nema uticaja	0	Očekuje se povećan nivo buke u odnosu na propisan. Ovaj uticaj koji je prostorno ograničen.	-

Iz Tabele je vidljivo da u slučaju nerealizovanja ID PUP-a od ukupno 10 uticaja koji su razmatrani identifikovana su 3 manja negativna, dok su 7 bez uticaja/neznačajni. Ovo je razumljivo jer se radi o relativno neizgrađenom, nenastanjenom prostoru u očuvanoj prirodnoj sredini.

Nasuprot tome, u slučaju ID PUP-a od razmatranih 10 uticaja, potencijalno je 1 veoma negativan, 6 manje negativni, 1 bez uticaja, a kao pozitivni 1 uticaj., dok je veoma pozitivnih prepoznat 1 uticaj. Veoma pozitivan uticaj je prepoznat u slučaju odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda.

Na osnovu rezultata prethodnih analiza se može zaključiti da predloženo plansko rješenje može imati za posledicu trajne promjene u namjeni i strukturi zemljišta. Pojedini negativni uticaji na segmente životne sredine su nepromijenjeni, dok su negativni uticaji od strateškog značaja otklonjeni (zagađnje voda).

9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Analizom identifikovanih mogućih uticaja na životnu sredinu i utvrđivanjem njihove veličine i značaja, kao i dometa, tokom izrade planskog dokumenta izvršena su usaglašavanja kako bi se eliminisali potencijalni prekogranični negativni uticaji.

10. OPIS PROGRAMA PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE, UKLJUČUJUĆI I ZDRAVLJE LJUDI U TOKU REALIZACIJE PLANA (MONITORING)

U skladu sa lokacijom koja je predmet Plana potrebno je pratiti stanje:

Monitoring stanja biodiverziteta

Neophodno je utvrditi "0" stanje stanja biodiverzitet radi očuvanja kompaktnosti i funkcionisanje najznačajnijih / najvrijednijih područja. Inspekcijski nadzor treba dugoročno da obezbjedi funkcionisanje živog svijeta predmetne lokacije i šireg područja zahvata plana.

Monitoring kvaliteta voda

Obaviti mjerenje kvaliteta vode (površinske i podzemne) kako bi se utvrdilo "0" stanje kvaliteta voda i vršilo upoređenje sa kvalitetom voda u toku eksploatacije deponije.

Kvalitet površinskih voda kontrolisati 4 na fizičko-hemijske pokazatelje (režim kiseonika, hranjive materije, biološke pokazatelje, ukupne ugljovodonike, teško isparljive lipofilne materije). Dva puta godišnje, u sušnom i kišnom period, vršiti monitoring podzemnih voda.

Ocjena kvaliteta površinskih i podzemnih voda se vrši u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda (Sl. list CG br. 2/07). U slučaju odstupanja od maksimalno dozvoljenih koncentracija zaustaviti rad postrojenja i otkloniti uzrok.

Kontrolu kvaliteta otpadnih voda sprovoditi kroz redovno uzorkovanje u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda (Sl. list CG br. 45/08, 9/10, 26/12, 52/12 i 59/13).

Monitoring kvaliteta vazduha

Monitoring kvaliteta vazduha se mora uspostaviti u skladu sa Evropskom direktivom o procjeni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES). Potrebno je pratiti zakonom propisane indikatore (imisijske koncentracije). Vrijednosti pratiti u odnosu na: Zakon o zaštiti vazduha (Sl. list CG br. 25/10, 40/11 i 43/15), Pravilnik o emisiji zagađujućih materija u vazduh (Sl. list RCG, br. 25/01) i Uredbu o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha (Sl. list CG br. 25/12). Monitoring treba vršiti povremeno, a najmanje jedan put godišnje. Za slučaj utvrđivanja povećanih vrijednosti treba preduzeti sledeće mjere: spriječavanje rada i kontrola izduvnih gasova iz radnih mašina, kao i orošavanje površine deponije vodom, te uspostaviti kontinuirani monitoring.

Monitoring kvaliteta zemljišta

Prije početka izvođenja radova izvršiti "0" mjerenja kvaliteta zemljišta kako bi se utvrdilo stvarno stanje. Monitoring kvaliteta zemljišta treba sprovoditi povremeno. Dugotrajno unošenje zagađujućih materija u zemljište može dovesti do smanjenja njegovog puferskog kapaciteta što kao posledicu može imati trajnu kontaminaciju zemljišta i podzemnih voda. Monitoring kvaliteta zemljišta pratiti u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje (Sl. list RCG br. 18/97).

Monitoring nivoa buke

Monitoring nivoa buke treba sprovoditi periodično u toku eksploatacije deponije, a sa većim brojem kontrolisanja buke u toku izvođenja građevinskih radova. Monitoring intenziteta buke pratiti u odnosu na: Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list CG br. 28/11, 28/12, 01/14) i Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG br. 60/11).

Monitoring upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom treba da bude u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl. list CG br. 64/11, 39/16), te kontrolisanje upravljanja treba sprovoditi kontinuirano. Voditi evidenciju o količinama otpada koje se dovoze na deponiju. Precizan monitoring je obavezno propisati u fazi izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu koji će se raditi na osnovu Idejnih, odnosno Glavnih projekata.

Monitoring izvora zagađenja

Shodno Zakonu o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/2016), pravno lice ili preduzetnik koji je korisnik postrojenja koja zagađuju ili mogu uzrokovati zagađenje životne sredine, dužan je da sprovodi monitoring u skladu sa posebnim propisima.

Monitoring izvora zagađenja vrši organizacija koja posjeduje neophodna ovlašćenja i dozvole za mjerenja izdate od strane Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.

Shodno članu 59 Zakona o životnoj sredini, zagađivač je dužan da rezultate monitoringa dostavlja nadležnom organu lokalne uprave i Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

Monitoring za druge elemente životne sredine i/ili parametri/indikator stanja za koje se nađe opravdanje za uključivanje u Program monitoringa (radioaktivnost, i td.)

Obaveze nadležnih organa

Državni organi, organi lokalne uprave i ovlašćene i druge organizacije, dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obaveštavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i mjerama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine i drugim propisima. Takođe, nadležni organ lokalne uprave dužan je da, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona o upravljanju otpadom (Sl. list CG br. 64/11, 39/16) izvrši popis neuređenih odlagališta na svom području, sačini plan sanacije ovih odlagališta i uvrsti ga u lokalni plan iz člana 94 stav 3 ovog zakona (član 98).

Obaveze nadležnih organa:

- Tokom izrade razvojnog programa opštine, definisati globalni seizmički rizik i nivo prihvatljivog rizika kao jedan od osnovnih parametra za izradu budućih planova
- Izrada Detaljne studije predjela za Zonu 2 Cerovo (Cerovo 1 i Cerovo 2)
- Uspostavljanje mjernog mjesta u Bijelom Polju, tzv. UB stanica – sjeverna zona (projekat "Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori")
- Izrada Katastra izvora zagađivača
- Izrada katastra rasutih zagađivača otpadnih voda
- Uspostavljanje vodnih tijela, prikupljanje podataka i upravljanje informacijama za izradu efikasnih planova upravljanja slivnim područjem.

11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U predmetnom Izvještaju izvršena je analiza i ocjena mogućih uticaja planirane namjene, organizacije i korišćenje prostora u zahvatu Izmjene i dopune PUP-a opštine Bijelo Polje na životnu sredinu uključujući i zdravlje ljudi.

Izmjene i dopune PUP-a opštine Bijelo Polje planirane su u 6 Zona, na 49 lokacija, u okviru kojih je izmjenjena namjena ili su dopunjeni uslovi za moguće sadržaje na već postojećim namjenama. Imajući u vidu postojeću namjenu predmetnog prostora, kao i planirane aktivnosti, može se konstatovati da realizacija Izmjene i dopune PUP opštine Bijelo Polje uključuje određeni rizik po kvalitet pojedinih segmenata predmetnog područja.

Negativni uticaj planskog rješenja se očekuje usljed trajne promjene namjene i strukture zemljišta, poljoprivredno u građevinsko zemljište (Zona 1 "Nedakusi"), gdje je prenamijenovano svo poljoprivredno zemljište (cca 32 ha) u mješovitu namjenu i Industriju i proizvodnju. U ostalim zonama ovaj uticaj je manjeg obima. Ostali negativni uticaji od strateškog značaja su svedeni na ekološki prihvatljiv nivo ili su planskim mjerama eliminisani (prečišćavanje otpadnih voda).

U okviru Izvještaja su date preporuke kao i određene zabrane kojih se treba pridržavati u narednim fazama pri izradi tehničke dokumentacije. Takođe su utvrđene obaveze za izradu pojedinačnih Studija i Elaborata.

Pojedini uticaji biće tretirani u okviru procedure procjene uticaja na životnu sredinu (Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu na osnovu Idejnih i Glavnih projekata), a u skladu sa vrstom i karakteristikama projekta odnosno objekata za koje se rade.

12. REZIME

Pravni osnov

Odluku o izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana opštine Bijelo Polje, br. 101-656/40 od 26. jula 2019. godine, donijelo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma ("Sl. list CG", br. 046/19) na osnovu člana 9 Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "S. list CG", br. 59/11 i 52/16).

Planski osnov

Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana opštine Bijelo Polje predstavljaju smjernice Prostorno urbanističkog plana opštine Bijelo Polje i druga dokumentacija sa lokalnog i državnog nivoa (razvojna dokumenta, studije, mišljenja, podaci nadležnih institucija, inicijative i zahtjevi korisnika prostora), kao i stvoreni uslovi (dalekovod, pristupni put...) i mogućnosti primjene i realizacije definisanih planskih opredjeljenja važećeg PUP-a.

Metodologija i proces izrade strateške procjene uticaja

Paralelno sa izradom Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana opštine Bijelo Polje radi se i Strateška procjena uticaja ID PUP-a. Cilj ovog dokumenta je da ukaže na ključne segmente životne sredine koji mogu biti ugroženi realizacijom plana, tj. da se definišu najznačajniji uticaji na životnu sredinu, te mjere za smanjenje utvrđenih negativnih uticaja.

Ključna ograničenja za projektovanje u zahvatu predmetnog plana identifikovana su kroz Stratešku procjenu uticaja ID PUP-a.

Opis predloženog koncepta

Cilj izrade IDPUP-a definisan je Programskim zadatkom: "Kroz izradu Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je stvoriti prostorno planske preduslove za ekonomski razvoj Opštine, podsticanja investicija i otvaranja radnih mjesta, pa je iz tog razloga neophodno inicirati izmjene prostorno planske dokumentacije za realizaciju projekta *biznis zona*". Izmjene i dopune PUP-a obuhvataju lokacije određene za *biznis zone* na teritoriji opštine Bijelo Polje: "Nedakusi", "Cerovo", "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje - Ravna Rijeka" i "Ribarevine - Poda" (lokacije određene Odlukom o osnivanju *biznis zona* - "Službeni list CG - Opštinski propisi", br. 19/18 i 48/18).

Zona 1 "Nedakusi" - ID PUP-a za prostor GUR-a (DUP-a Industrijska zona) prenamijenovano je svo poljoprivredno zemljište (cca 32 ha) u mješovitu namjenu i Industriju i proizvodnju. Proširenje Industrije i proizvodnje planirano je linearno uz putni pravac Bijelo Polje – Prijepolje (M-2). Izmjenjena su namjene: Poljoprivreda (P) → Industrija i proizvodnja (IP) – 74 313 m², Poljoprivreda (P) → mješovitu namjenu (MN) - 246 061,44 m², Mješovita namjena (MN) → Industrija i proizvodnja (IP) – 26 842 m², Pejzažne površine specijalne namjene PUS → stanovanje S (SMG) – 21 927, 75 m². U okviru ove Mješovite namjene ne mogu se graditi objekti u funkciji stanovanja. U okviru Industrije i proizvodnje planirana je tzv. čista industrija i proizvodnja. Ostale namjene (SMG, TSO, PUS) su zadržane uz manje prostorne korekcije u relativno istim okvirima. Sačuvan je zaštitni pojas duž vodotoka Lima u širini od oko 25m, i zaštitni pojas između Površina za obradu, sanaciju i skladištenje otpada (TSO) i Stanovanja (Stanovanja male gustine - SMG) u širini od oko 10m.

Zona 2 "Cerovo" - Izdvojeno građevinsko zemljište (IGZ) – Izmjenama Plana obuhvaćeno je zemljište i objekte bivšeg vojnog skladišta goriva "Cerovo". Lokaciju čine katastarske parcele u državnoj svojini (dvije lokacije – Cerovo 1 i Cerovo 2), ukupne površine 313.877 m² koje se nalaze u obuhvatu zahvata Prostorno urbanističkog plana. Izmjenom i dopunom PUP-a za Izdvojenog građevinskog zemljišta IGZ je definisana detaljna namjena - Centralne djelatnosti (CD). Za navedene lokalitete preporučuje se

izrada plana detaljne razrade (DUP ili LSL). Na *lokalitetu 1* manji dio površine ima namjenu šume Š, a na *lokalitetu 2* je manji dio površinska voda VPŠ.

Zona 3 "Vraneška dolina" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa regionalnog puta Slijepač most - Pljevlja, u dijelu Slijepač most - Kovren. Zonu čine katastarske parcele u privatnoj svojini razvrstane u 11 lokacija, ukupne površine 230.690 m², od kojih se 10 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10) nalaze u obuhvatu PUP-a, dok je lokacija 9 u zahvatu GUR-a Pavino Polje. Izmjenama i dopunama Plana dopunjeni su uslovi za gradnju na poljoprivrednom i šumskom zemljištu. Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture i turizma. Za lokaciju 9 (GUR-a Pavino Polje) izmjenama je isključena gradnja stambenih objekata i omogućena gradnja poslovnih objekata, malih farmi i pomoćnih objekata.

Zona 4 "Bistrička dolina" - Obuhvata zemljište od ušća rijeke Bistrice u Lim, zatim uzvodno dolinom rijeke Bistrice do naselja Bistrica. Lokaciju čine katastarske parcele ukupne površine 267.490 m², razvrstanih u 13 lokacija. Lokacije 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11 su u zahvatu PUP-a, dok su lokacije 10 i 12 u zahvatu GUR-a Bistrica. Lokacije u zahvatu PUP-a koji su predmet Izmjena i dopuna uglavnom su neizgrađene površine: poljoprivreda (P), šume i šumsko zemljište (Š), ostale prirodne površine (OP) i dijelom vodene površine (VPŠ). Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture, turizma, i sporta i rekreacije (Lokacija 1 - LSL Ušće u naselju Voljavac - izdvojeno građevinsko zemljište IGZ).

Za GUR Bistrica Izmjenama i dopunama je planirano proširenje granice plana za 21 552 m² prema novoprojektovanom mostu (sa obje strane rijeke) i na prostoru na kojem je planirana gradnja Vizitoring centra u cilju valorizacije Đalovića pećine, uzvodno uz Bistricu. Proširenje obuhvata lokaciju 10. Izmjenama i dopunama GUR-a je na lokaciji 10 izvršena prenamjena površine i to: dio stanovanje male gustine (SMG), u površini od 8686 m², prenamjenovan je u mješovitu namjenu (MN), a dio zaštitnog zelenog pojasa uz Bistricu, u površini od 315 m², u stanovanje male gustine (SMG). Ostalo proširenje je u mješovitoj namjeni (MN). Za prostor lokacije 12 koja je u zahvatu GUR Bistrica nije došlo do izmjena već se i dalje primjenjuju smjernice za industriju i proizvodnju (IP).

Zona 5 "Rakonje - Ravna Rijeka" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Bijelo Polje - Podgorica, u dijelu od podvožnjaka Rakonje do Ravne Rijeke. Biznis zonu čine katastarske parcele ukupne površine 134.724 m², razvrstanih u 9 lokacija. Lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 se nalaze u obuhvatu zahvata GUR-a Bijelo Polje. Za lokaciju 1 se primjenjuju smjernice iz GUR-a Bijelo Polje, a za lokacije 1, 2, 3, 4 i 5 smjernice iz DUP-a Kruševo. Lokacije 6, 7, 8 i 9 nalaze se u zahvatu PUP-a.

Za lokacije u zahvatu GUR-a nije izmjenjena namjena ali se mjenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na površinama mješovite namjene (MN).

Lokacije u zahvatu PUP-a su na neizgrađenim površinama, poljoprivreda (P), dio šume i šumsko zemljište (Š), i dijelom vodene površine (VPŠ). Na ovim površinama je planirana izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture i turizma.

Zona 6 "Ribarevine - Poda" - Obuhvata zemljište pored putnog pojasa magistralnog puta Ribarevine - Berane, u dijelu od mosta Ribarevine do Poda. Lokaciju čine katastarske parcele ukupne površine 326 518 m², razvrstanih u 13 lokacija. Lokacije 3, 4, 6 i 7 se nalaze u zahvatu GUR-a Zaton, dok se Lokacije 1, 2, 5, 8, 9, 10, 11, 12 i 13 nalaze u obuhvatu zahvata PUP-a.

Za lokacije u okviru GUR-a Zaton nije izmjenjena namjena ali se mjenjaju i dopunjavaju smjernice za izgradnju objekata na površinama poljoprivrede (P) i mješovite namjene (MN).

Za lokacije 1, 2, 5, 8, i 13 u zahvatu PUP-a planirana je izgradnja objekata u službi poljoprivrede, šumarstva, infrastrukture, i turizma.

Za lokacije 9, 10, 11 i 12 koje se nalaze u koridoru Auto-puta nema izgradnje novih objekata do izbora varijante i definisanja preciznog koridora. Moguća je rekonstrukcija objekata u postojećem gabaritu uz neophodne intervencije za održavanje objekata i redovno korišćenje.

Opis postojećeg stanja životne sredine

U okviru ovog dijela dokumenta dat je detaljniji opis karakteristika životne sredine na osnovu raspoloživih podataka za opštinu Bijelo Polje te i iz Informacija Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2018. godinu.

Opšti i posebni ciljevi strateške procjene uticaja

Opšti ciljevi strateške procjene definisani su na osnovu zahtjeva i ciljeva u pogledu zaštite životne sredine u drugim planovima i programima, kao i ciljeva zaštite životne sredine utvrđenih na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Posebni ciljevi zaštite životne sredine planskog područja utvrđeni se na osnovu analize postojećeg stanja životne sredine i značajnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rješavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine.

Opis mogućih značajnijih uticaja na životnu sredinu

Strateškom procjenom su identifikovani sljedeći negativni uticaji na životnu sredinu:

- gubitak poljoprivrednog zemljišta
- iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući biološke resurse kao što su šume
- zagađivanje zemljišta, podzemnih i površinskih voda od sredstava koja se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji
- zagađivanje životne sredine od djelatnosti iz objekata za drvoprerađu.

Veličina uticaja na zone je ocjenjena prema planiranim djelatnostima / aktivnostima:

- (i) Industrija, poljoprivredna proizvodnja i drvoprerađu
- (ii) Turizam
- (iii) Izgradnja.

Sumarni pregled procjene uticaja na životnu sredinu po planskim zonama ID PUP-a dat je u tabelarnim prilogima ovog Izvještaja.

Mjere za ublažavanje uticaja i monitoring

U ISPU na životnu sredinu za ID PUP-a "Bijelo Polje" date su mjere za uklanjanje i ublažavanje uticaja koje treba sprovesti u toku planiranja, projektovanja i izgradnje objekata. Predložen je i monitoring za određene komponentne životne sredine i naložene obaveze nadležnim organima.

I ZAKONSKI PROPISI OD ZNAČAJA ZA IZRADU STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG br. 52/16)
- Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG br. 64/17)
- Zakon o životnoj sredini (Sl. list CG br. 52/16)
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. list CG br. 54/16)
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list CG br. 075/18)
- Zakon o integrisanom spriječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (Sl. list RCG br. 80/05 i Sl. list CG br. 54/09, 40/11, 42/15, 54/16)
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG br. 64/11, 39/16)
- Zakon o zaštiti vazduha (Sl. list CG br. 25/10, 40/11, 43/15)
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. list CG br. 28/11, 28/12, 01/14, 002/18)
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG br. 49/10, 40/11, 18/19)
- Zakon o šumama (Sl. list CG br. 74/10, 40/11, 047/15)
- Zakon o vodama (Sl. list RCG br. 27/07, Sl. CG br. 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17)
- Zakon o hemikalijama (Sl. list CG br. 051/17)
- Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (Sl. list CG br. 56/09, 58/09, 40/11)
- Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja (Sl. list CG br. 35/13)
- Zakon o inspekcijskom nadzoru (Sl. list RCG br. 39/03 i Sl. list CG br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16)
- Zakon o zaštiti i spašavanju (Sl. list CG br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11, 54/16)
- Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. list CG br. 055/16, 074/16)
- Zakon o veterinarstvu (Sl. list CG br. 30/12, 48/15, 52/16)
- Zakon o identifikaciji i registraciji životinja (Sl. list RCG br. 48/07 i Sl. list CG br. 73/10 i 48/15)
- Zakon o bezbjednosti hrane (Sl. list CG br. 57/15)
- Zakon o industrijskim emisijama (Sl. list CG br. 017/19)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama (Sl. list CG br. 44/12)
- Zakon o ratifikaciji Kjoto protokola uz okvirnu konvenciju ujedinjenih nacija o promjeni klime (Sl. list RCG br. 17/07)
- Zakon o ratifikaciji Evropska Konvencija o predjelima ratifikovana (Sl. list CG br. 06/08)
- Zakon o potvrđivanju konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Sl. list CG - Međunarodni ugovori, br. 03/09)
- Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine (Sl. list CG br. 19/13)
- Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha (Sl. list CG br. 25/12)
- Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda (Sl. list CG br. 2/07)
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada (Sl. list CG br. 033/13, 065/15)
- Uredba o popisu vrsta opasnih materija, dozvoljenim količinama i kriterijumima za kategorizaciju opasnih materija (Sl. list CG br. 5/11)
- Pravilnik o emisiji zagađujućih materija u vazduh (Sl. list RCG br. 25/01)
- Pravilniku o izmjeni Pravilnika o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (Sl. list CG br. 045/08, 009/10, 026/12, 052/12 012, 059/13)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list CG br. 60/11)
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i Katalogu otpada (Sl. list CG br. 059/13, 083/16)
- Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nusproizvoda (Sl. list CG br. 45/15)

- Pravilnik o higijenskim, veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za nusproizvode i objekte za preradu ili uništavanje nusproizvoda životinjskog porijekla (Sl. list CG, br. 45/15)
- Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje transmisivnih spongiformnih encefalopatija (Sl. list CG, br. 54/15)
- Pravilnik o službenim kontrolama proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi (Sl. list CG br. 27/16).

II LITERATURA

- PUP Opštine Bijelo Polje do 2020. godine (Sl. list CG - opštinski propisi, br. 7/14)
- ISPU za PUP Opštine Bijelo Polje (Montenegroprojekt, 2014)
- PPCG do 2020. godine
- Informacija o stanju životne sredine za 2018. godinu - Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore
- Nacionalna strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 - 2020. godine (Ministarstvo održivog razvoja i turizma CG, decembar 2015.)
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine (Ministarstvo održivog razvoja i turizma CG, jul 2016.)
- Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 - 2020. godine
- Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za Državni plan upravljanja otpadom Crne Gore (EuropeAid/131273/C/SER/ME, 2015)
- Lokalni plan zaštite životne sredine Bijelog Polja 2019 - 2023.
- Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014 - 2020. (Ministarstvo ekonomije, jun 2014)
- Kjoto protokol Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama
- Evropska Konvencija o predjelima (European Landscape Convention, Florence, 2000)
- Konvencija o bioraznolikosti
- Okvirna Konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama
- Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača
- Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski sloj
- Konvencija o globalnoj zaštiti od dezertifikacije.